

ŽELEZAR

JESENICE, 14. novembra 1985

ŠTEVILKA 45 • XXXIV

NAŠ KOVINAR, svobodno glasilo delavcev KID, je kot predhodnik ŽELEZARJA začel izhajati 26. januarja 1937. ŽELEZAR izhaja od 1. decembra 1951 kot mesečna revija, od 15. aprila 1959 kot štirinajstnevnik in od 1. januarja 1962 kot tednik. Glasilo je ob 25-letnici predsednik Tito odlikoval s ordenom zasluga za narod s srebrno zvezdo. Glavni in odgovorni urednik Mile Crnovič, tehnični urednik — novinar Dare Bradašnja, lektorica — novinarka Cvetka Martincič, novinarka Lilijana Kos, administracija — Marija Lužnik in Mira Keserovič. Naslov: Uredništvo Železarnja, SOZD SZ — Železarna Jesenice. Številke internih telefonov: urednik 26-18, novinarji 26-19, administracija 26-21. Stavak in tehnično oblikovanje TK Gorenjski tisk Kranj, tisk ZP Ljudska pravica Ljubljana.

SEJA DELAVSKEGA SVETA ŽELEZARNE

V torek, 5. novembra, je v dvorani samoupravljalcev potekala druga seja delavskega sveta Železarnje. Na skoraj štiri ure trajajoči seji so obravnavali naslednje točke dnevnega reda: pregled izvajanja sklepov prejšnje seje, sklepi delavskega sveta SOZD Slovenske železarnje, izvajanje usmeritev na področju sistema delitve po delu, poslovna politika za prihodnje leto, ukrepi za izboljšanje poslovanja v TOZD Jeklarna, zahteva družbenega pravobranilca samoupravljanja občine Jesenice, ugotovitveni sklep o sprejemu pravilnika o načinu vodenja knjigovodstva in imenovanj.

Predsednik delavskega sveta Edo Kavčič je v uvodu opozoril na podatke o delovanju samoupravnih organov v preteklih devetih mesecih. Iz njih je namreč razvidna slaba aktivnost delegatov v posameznih samoupravnih organih, predvsem pa v delegacijah in konferencah delegacij za samoupravne interesne skupnosti. Kljub večkratnim opozorilom se aktivnost delegatov ni izboljšala. Interes za delovanje v samoupravnih organih in delegacijah še vedno upada, zato bo potrebno poiskati odgovore, zakaj tako, ali so delegati premalo informirani o temati, ki jo obravnavajo, ali jih prepuščamo samo lastni iniciativi in podobno. Predsednik delavskega sveta je dal pobudo, naj družbenopolitične organizacije in vodstva TOZD ter delovnih skupnosti obravnavajo aktivnost delegatov ter preverijo vzroke za njihovo neaktivnost. Prav ti bi namreč morali delegatom nuditi strokovno pomoč in popolne informacije, saj bodo le tako odločitve delegatov kvalitetne.

Delegati so sprejeli pobudo predsednika delavskega sveta in sklenili, da bodo na eni prihodnjih sej tudi oni obravnavali to problematiko. Vodstva TOZD in družbenopolitične organizacije naj poročila o svojih aktivnostih pošljejo na CPSI.

Sejo so nadaljevali s pregledom izvajanja sklepov prejšnje seje.

Vodja projekta jeklarna 2 Emil Azman je prisotne najprej seznanil z informacijo o stanju projekta. Delegati so sklenili, naj te informacije

odslej vsebujejo tudi poročilo o pridobivanju in usposabljanju kadrov za novo jeklarno. Ugotovili so tudi, da je delavski svet delovne organizacije Rudis Inženiring odgovoril na dopis delavskega sveta Železarnje. V svojem dopisu ugotavljajo, da izpolnjujejo obveznosti, dogovorjene s potrjenimi terminskimi plani. Delavski svet Železarnje jim bo poslal dopis z zahvalo za sodelovanje in odgovor. Delavski svet delovne organizacije Gradis pa bo ponovno opozoril na izpolnjevanje obvez in terminov, saj odgovora iz te delovne organizacije še ni prejel.

Predsednik poslovnega odbora Boris Bregant je podal poročilo komisije za opravljanje del na projektu »Organiziranost delovne organizacije«. Komisija redno dela in bo v decembru pripravila osnutek nove organiziranosti.

V nadaljevanju so sprejeli sklepa o spremembi preambule in zadnjega člena pravilnika o varstvu pred požarom in o pristopu Železarnje k Jugoslovanski banki za mednarodno ekonomsko sodelovanje.

Delegacija temeljne organizacije Valjarna blumingštel ni bila zadovoljna z odgovorom na delegatsko vprašanje o problematiki zatraposti z materialom v hali adjustaže bluminga. Do naslednje seje mora poslovodni odbor pripraviti odgovor, kdaj se bo situacija izboljšala in kako bomo reševali ta problem ob začetku obratovanja jeklarnice 2.

Nizki vodostaji in okvare pri proizvodnji električne energije so pov-

zročili redukcije tudi v Železarni. Za razreševanje kritične situacije ob pomanjkanju električne energije je poslovodni odbor pripravil program ukrepov. Delegati so podprli predlagane ukrepe:

- dosledno moramo izvajati vse naloge iz programov TOZD in delovne organizacije, ki se nanašajo na varčevanje z vsemi vrstami energije,
- povečati moramo proizvodnjo na lastnih agregatih in
- znižati porabo električne energije s prerazporeditvijo obratovanja temeljnih organizacij in posameznih agregatov, ki delajo v sistemu 5+2.

Predsednik poslovnega odbora je poudaril, da so temeljne organizacije pokazale veliko razumevanja do teh ukrepov in zato ni bilo težav s prerazporeditvijo obratovanja. Za ta prizadevanja zaslužijo pohvalo.

Na Jesenicah je bila 24. septembra seja delavskega sveta sestavljene organizacije. O sklepih s te seje je poročal vodja delegacije Železarnje Jesenice Igor Logar.

Poročilo o izvajanju usmeritev na področju sistema delitve po delu je podal vodja OŠDČ Oto Kelih. Naloge niso bile zaključene v roku, zato so delegati sklenili, naj strokovna služba do naslednje seje pripravi nov terminski plan z nosilci posameznih nalog.

Sprejeli so tudi sklep, da se lahko razvid del in nalog sprejme na delavskih svetih TOZD in delovnih skupnostih že pred sprejetjem samoupravnega sporazuma o skupnih osnovah in merilih za delitev OD in dela sklada skupne porabe, vendar pa velja šele od dneva sprejetja sporazuma na nivoju delovne organizacije (ko ga sprejmejo vse temeljne organizacije in delovne skupnosti).

S sklepom, da je omenjeni sporazum potrebno v posameznih poglavjih dopolniti in spremeniti, so spremenili usmeritve, ki so jih sprejeli na seji 27. marca letos. V njih je bilo namreč opredeljeno, da sporazuma ne bomo spreminjali. Spremembe sporazuma se bodo nanašale na razpon med najbolj zahtevnimi in najbolj enostavnimi nalogami, način vrednotenja delovnih nalog pripravnikov in kadrovcv, jubilejne nagrade in regrese, napredovanje na delovnem mestu, na osnovi analize časovnih podatkov pa bo služba na novo oblikovala način in višino teh dodatkov. Na pobudo delegata iz Strojnih delavnic so sprejeli sklep, naj služba preveri možnost vključitve višje vrednotenega minulega dela. Osnutek sporazuma bo delavski svet obravnaval na naslednji seji.

Primerjava med staro in novo očno vrednostjo delovnih nalog naj bo izdelana na nivoju delovno mesto — delokrog, ker bodo ob upoštevanju izenačenih pogojev primerjave realne. Z izračunom svoje osebnega dohodka po starem in novem vrednotenju se bo lahko vsak delavec se-

SPODBUDEN ZAČETEK MESECA

Po podatkih statistične službe smo v Železarni do 11. novembra izdelali 43.350 ton skupne proizvodnje, in tako presegle operativni program za 1,2 %.

V TOZD Plavž so izdelali 4.849 ton groblja, kar je 94,6 % operativnega programa.

V TOZD Jeklarna so vili 13.598 ton jekla in s tem dosegli 93,6 % družbenega plana in operativnega programa.

V sedmih odpremnih dneh smo prodali 9.723 ton gotovih izdelkov in storitev in izpolnili 92,9 % družbenega plana. Planirano odpremo so presegle v TOZD Valjarna debele pločevine, Hladna valjarna Bela in Hladna valjarna Jesenice.

VEČJE OSNOVE OD SPODBUDILE BOLJŠE REZULTATE

Preko samoupravnih aktivnosti smo bili še sredi oktobra seznanjeni s predlogom povečanja osnov osebnega dohodka. Kot kaže, je že sama informacija delovala dovolj spodbudno, da smo krepko presegle finančni cilj poslovanja, kljub velikim motnjam v proizvodnji pa je bil v večji meri izpolnjen tudi operativni plan proizvodnje, kot je to bil primer v septembru. Osební dohodek se tako ni povečal le zaradi višjih osnov, ampak tudi zaradi boljših rezultatov dela.

Ugodnejši rezultati dela so vplivali v skoraj enaki meri na povečanje osebnega dohodka kot povečanje osnov. Na račun preseganja skupnega cilja poslovanja za Železarno smo dosegli za 2500 din večjo stimulacijo na delavca kot v septembru, na osnovi boljših proizvodnih rezultatov je večina temeljnih organizacij dosegla višje premije za nadporečne rezultate, boljše učinki posameznih delavcev pa se odražajo v doseženem odstotku učinkovitosti, ki se je povečal od 53,5 na 55,3 %.

Čeprav absolutne številke o količini proizvodnje ne govorijo o izjemnih dosežkih je potrebno dosežen proizvodni rezultat kljub temu oceniti pozitivno. Pozitivna ocena je zaslužena z najmanj dveh vidikov. Struktura proizvodnje, ki smo jo v oktobru prodali, je bila enako dobra kot v najboljšem mesecu doslej. Pri večini TOZD je bila to osnova za pozitivni vpliv na višino osebnega dohodka, zlasti pa v HV Bela in Valjarni debele pločevine. Pohvaliti pa gre tudi odziv delavcev predelovalnih temeljnih organizacij na akutno pomanjkanje električne energije. Z delom ob sobotah in nedeljah so mnogo prispevali k doseženemu rezultatu. S prilagoditvijo dela energetskim pogojem je bil preprečen velik izpad proizvodnje in dosežen tudi pomemben prihranek pri količini porabljene električne energije po izjemno visoki ceni. Delavci so ob tej prilagoditvi opravili več nadurnega dela, udeleženi pa so bili tudi pri dodatkih za sobotno in nedeljsko delo, kar krepko povečuje njihov osebni dohodek. Dodatki za sobotno in nedeljsko delo

v predelovalnih TOZD povečujejo poprečje OD za Železarno za 344 din na delavca. Večji OD na račun dodatkov sicer ni neposreden odraz večje uspešnosti, glede na preprečitev velikega izpada dohodka pa pomenijo dodatki zelo majhen delež dohodka.

Izplačilo osebnega dohodka pa bo tokrat razveselilo tudi tiste, ki so daljši čas болоvali. Na osnovi sklepov zdravstvenih skupnosti v gorenjski regiji se osnove za nadomestilo bolezenske odsotnosti nad 30 dni valorizirajo s faktorjem rasti osebnega dohodka. Valorizacija velja od 1. julija, zato bodo prejeli doplačila vsi delavci, ki so bili v tem času več kot en mesec nepretrgoma odsotni zaradi bolezni. Ta doplačila so v podatkih prikazana ločeno.

Tudi delavci, ki so bili bolezensko odsotni manj kot 30 dni, prejmejo za ta mesec večje nadomestilo osebnega dohodka. Skladno s sklepi samoupravnih organov smo sicer v Železarni osnove za bolezensko odsotnost do 30 dni valorizirali že ob polletju. Valorizacijo opravljamo vsake tri mesece. Ker je osebni dohodek od junija do septembra krepko porasel, so tudi naši bolniki upravičeni do večjega nadomestila.

Čisti osebni dohodek je v oktobru nekoliko večji tudi zaradi tega, ker se je zmanjšal občinski davek. Tako smo ta mesec od svojega bruto osebnega dohodka prispevali 0,35 % manj za širše družbene potrebe, kar zaradi principa obračuna osebnega dohodka po bruto postavkah pomeni ustrezno več dinarjev za lastni žep.

Oddelek za nagrajevanje

OB 80-LETNICI ROJSTVA GLASNIKA JESENŠKEGA DELAVSTVA

Če ne bi bilo grozljivega 11. avgusta 1942, bi na današnji dan, 14. novembra, našemu velikemu rojaku, glasniku jeseniškega delavstva Tonetu Čufarju voščili k 80-letnici. Z živo besedo, s prozo, poezijo, odrsko igro, novinarskim sestavkom in zgledom je sodeloval v boju jeseniškega in vsega slovenskega in jugoslovanskega proletariata za socialno in nacionalno osvoboditev. Njegovo življenje, ki sta ga razgibavali izredna občutljivost za pravico, svobodo in človekovo dostojanstvo ter nenavadna zaveranost v pisateljski poklic, je bilo ves čas posvečeno ciljem proletarske revolucije in proletarske književnosti.

Tone Čufar se je rodil 14. novembra 1905 na Jesenicah na Murovi kot tretji otrok tovarniškega mizarja Antona, doma iz okolice Tolmina, in matere Ane Kerstein, nezakonske hčere šivilje. Čufarjeva družina je bila obdarjena z otroki. Obe deklici, rojeni pred Tonetom, sta umrli stari po pol leta, za njim pa se je rodilo še pet otrok, vendar sta tudi med njimi dva še majhna umrla. Družina je namreč, kljub delavnosti in varčnosti in izjemni materini toplini, živela zelo bedno. Tudi Čufarjevi družini ni prizanašala, takrat gospodarica v mnogih delavskih družinah — tuberkuloza.

V strahu, da tudi Toneta ne bi pobrala zahrbtna bolezen, sta ga starša poslala v Slamnike nad Bohinjsko Belo k stricu za pastirja, za tem pa je posel tudi v Ratečah v Gornjesavski dolini. Kar pet let je trajala ta njegova »pastirska gimnazija«, kakor jo je sam ocenjeval. Po prvi vojni, leta 1919, je dobil odpustnico o opravljenem šestrazrednem osnovnem šolanju. Po tem, ko je bil že zidarški in tesarski pomočnik, voznik in hlapec, je kot petnajstletnik postal mizarški vajenec. Po končani triletni vajeniški dobi in obrtni nadaljevalni šoli Kranjske industrijske družbe je odšel v Ljubljano v dveletno mizarško obrtno šolo, ki jo je tudi uspešno končal. V Ljubljani je hodil v gledališče, brkljal po knjižnicah in se družil z organiziranimi delavci in študenti.

Po končani obrtni šoli v Ljubljani se je vrnil na Jesenice in skoraj šest let delal v železarni, takratni Kranjski industrijski družbi, kot mizar. Leta 1931 je Tone Čufar zapustil tovarno in se ob podpori svojih političnih prijateljev odločil za pisateljski poklic. Isto leto je bil poleg Joža Gregorčiča, Albina Pibernika, Staneta Bokala in še nekaterih sprejet v komunistično partijo in takoj začel delovati v vodstvu komiteja, kjer je bil poleg Bokala odgovoren za ideološko delo in v jeseniški Svobodi. Njegovo življenje se je prepletalo med Jesenicami in Ljubljano, med književnostjo in ilegalnim partijskim delom. Ko je prestal enoletni zapor zaradi ilegalnega dela v ljubljanskem zaporu in beograjski Glavnjaci, se je preselil v Maribor. Prvo okupacijsko leto je preživel kot ilegalce pod drugim imenom v Ljubljani, Italijani pa so ga v racijah zajeli in odpeljali v internacijo v Gonars. Tam ga je nekdo ovadil in povedal njegovo pravo ime, in Italijani so ga iz taborišča prepeljali v Sentvid pri Ljubljani, da bi ga izročili Nemcem. Tone se je zvezan odločil za beg s tovarnjaka, a so ga pri tem podrl gestapovske krogle.

Tone Čufar se je kot samorastnik od pisateljskega poklica prebiral skozi trdo šolo proletarskega življenja. Z literarnim delom se je začel ukvarjati že v vajeniški dobi, iz katere je znana njegova pretresljivo izpovedna pesem »Ranjeno srce«. Prve njegove objave segajo v leto 1926. Čeprav ponosen na to, se je še kako zavedal svojih pomanjkljivosti in je zato kar gori po stikih s slovenskimi literarnimi avtoritetami, ki so mu ob upornem samoizobraževanju in kritiki njegovih del, veliko pomagali pri literarni rasti.

Poleg objav proznih sestavkov in pesmi v »Svobodi«, »Književnosti« in drugih revijah in časopisih, so pred drugo svetovno vojno izšle naslednje njegove knjige: Februarska noč (1932), Polom — drama v treh dejanjih (1934), Ameriška tatvina — komedija v štirih dejanjih (1935), Zlata veriga (1937) in Mali Babilon — groteska (1939). Po osvoboditvi pa: Pod kladivom — roman (1950), Tovarna (1951), Nova gaz (1958), Tovarna (1970 — MCK Jesenice) in Izbrana dela — dve knjigi (1976 — MCK Jesenice). Čufar pa se je uveljavil tudi kot publicist in sodelavec mariborskega »Totege lista« in ljubljanskega »Veselega teatra«.

V svojem zadnjem pismu staršem, ki ga je napisal dva dni pred smrtjo, je med drugim zapisal:

»... Če katerega nas ne bo — Joža menda že ni (Tonetov brat, ki je padel v partizanih, pripomba J. V.) vedita, da nismo živeli zaman. Da smo bili tam, kjer mora biti sin dobre, trpeče slovenske matere in vedno zavednega slovenskega očeta. To naj vaju pomiri. Vem, težko je, toda prijetna je zavest, da je človek sam nekaj dal za lepšo bodočnost: svojo lastno kri...«

Joža Varl

VREDNOSTNI REZULTATI PRODAJE V OKTOBRU PRESEGLI PRIČAKOVANJA

V mesecu oktobru smo s prodajo in storitvami prevladali v skupni višini 30.340 tdn sicer zaostali za načrtovano količino prodaje za 3.055 ton oziroma 9 %. Prodali pa smo za 4 % več kot je predvideval operativni program prodaje. Dosegli smo dobre vrednostne rezultate prodaje, saj smo s 6.787 mio. din osnovne realizacije presegli družbeni plan za 32 %, dosegli pa smo tudi za 5 % boljši rezultat, kot je predvideval nekoliko višji operativni načrt osnovne realizacije, ki upošteva dejansko doseganje prodajnih cen.

Asortiman prodanih izdelkov je bil v oktobru za 3 % boljši kot oktobra lani, enak kot v septembru, zaostaja pa za načrtovanim, in sicer za 5,7 %. Vrednost osnovne realizacije se je povečala še za 153 mio din zaradi realizacije storitvenih TOZD, ki prav tako presegajo načrtovano višino, zaradi storitev prevladali proizvodnih TOZD pa le za 9 mio din, kar je 52 mio din manj, kot je predvideval gospodarski načrt, tako da je znašala skupna zunanja neto realizacija 6.949 mio din. Bruto realizacija, kjer je vsa prodaja vključno z izvozom obračunana po domačih prodajnih cenah, in ki je merilo za stimulacijo zaposlenih, pa je v oktobru znašala 7.350 mio din.

Pregled prodaje po posameznih TOZD nam kaže, da sta v oktobru presegli načrtovano količino in vrednost prodaje le TOZD Valjarna debele pločevine in Hladna valjarna Bela. Količinsko je gospodarski načrt prodaje presegla še TOZD Vratni podboji, ostale TOZD pa zaostajajo za načrtovanimi količinami prodaje. Vrednostni rezultati so veliko bolj ugodni, saj so za načrtovano vrednostjo prodaje zaostale le TOZD Livarna, Valjarna žice in profilov ter Vratni podboji. TOZD Valjarna žice in profilov zaostaja za rezultati, ki jih predvideva gospodarski načrt, zaradi podaljšanega remonta za pet dni. TOZD Vratni podboji pa je večino prodaje namenila izvozu in zaradi tečajnih razlik precej zaostala za načrtovano ceno, tako da kljub izredno dobri količini prodaje vrednostno zaostaja za načrtovano višino za 2 %.

Kumulativni rezultati nam kažejo, da smo v prvih desetih mesecih letos prodali 299.852 ton naših izdelkov, kar je 7.258 ton oziroma 2 % manj kot smo načrtovali, in ustvarili 52.352 mio din osnovne realizacije, kar je za 2.671 mio din oziroma 5 % več kot smo načrtovali. Osnovna rea-

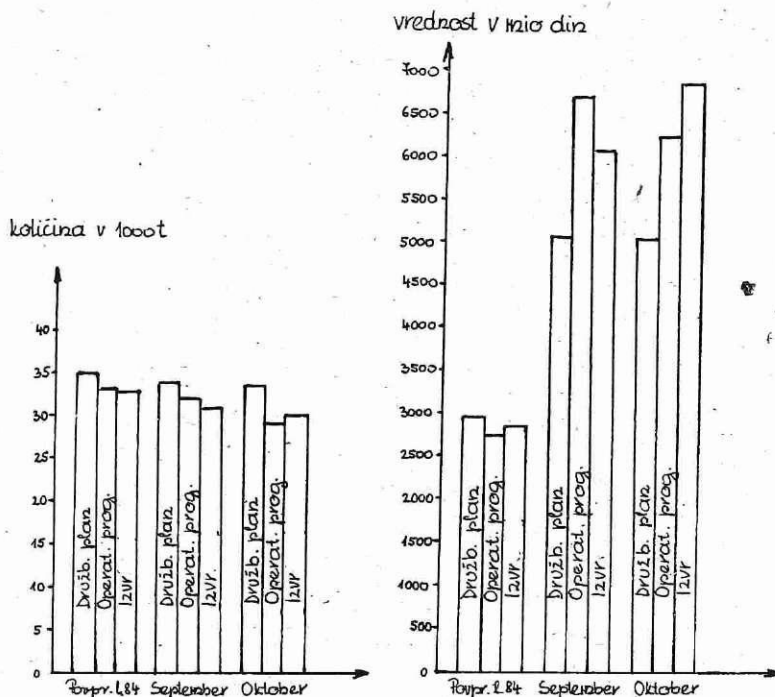
lizacija se je povečala s storitvami prevladali proizvodnih TOZD in realizacijo storitvenih TOZD na 54.157 mio din skupne zunanje realizacije, kar je 6 % več kot smo načrtovali. Gledano po posameznih TOZD so v desetih mesecih presegli načrtovane rezultate v TOZD Valjarna žice in profilov, Valjarna debele pločevine, Hladna valjarna Jesenice in Želvarna. Ostale TOZD so zaostale za načrtovano količino prodaje. Zaostanki se gibljejo med 1 % in 7 %, izjema je le TOZD Monter Dravograd, ki zaostaja za planirano količino

prodaje za 32 %. Večina TOZD je dosegla oziroma presegla načrtovano prodajno ceno, tako da so vrednostno za gospodarskim načrtom zaostale le TOZD Hladna valjarna Bela za 7 %, prav toliko tudi Profilarna, TOZD Vratni podboji za 4 % in Elektrode za 2 %. Dosežena struktura prodaje je na nivoju Železarnice za 5 % slabša od načrtovane. Najslabša je bila v TOZD Hladna valjarna Bela, kjer dosežena struktura zaostaja za 12 %. Prav vse TOZD pa so izboljšale strukturo prodaje v primerjavi s istim obdobjem lani.

Nadaljnje izboljševanje strukture prodanih izdelkov, obenem pa povečanje prodane količine, sta cilja, ki bi nam zagotovila boljše poslovne rezultate ob koncu leta, kar bi se odrazilo tudi na osebnih dohodkih.

Polonca Marjanovič

OSNOVNA REALIZACIJA IN PREVALJANJE

DLJE OD JEKLARNE 2

Če rečemo investicija, brž pomislimo na jeklarne 2 in si najbrž predstavljamo tudi, da je ta tako požrešna, da na druge investicije v Železarni ne moremo misliti. Pa ni čisto tako. Nenazadnje gradimo novo jeklarno tudi zato, da bomo v njej delali kvalitetno jeklo, tako, ki ga je kajpak treba tudi kvalitetno predelati. Kvalitetno predelamo pa ga lahko le na sodobnih ali vsaj posodobljenih napravah, kakršnih pri nas ni veliko, saj imajo tudi najnovejši stroji večinoma že kar ugledno starost.

Tudi valjarna blooming — štekel je stara že dvajset let in ne ustreza več najbolj vsemu tistemu, kar od nje zahtevamo. In če bi ostala taka, kakršna je sedaj, bi se po zagonu jeklarne 2 kaj lahko spremenila v kvalitetno ozko grlo v predelavi kvalitnih jekel. Ko so se v tej temeljni organizaciji odločili za rekonstrukcijo, so imeli na začetku kar nekaj težav, ko so poskušali dokazati, da nekaterih kvalitnih zahtev s sedanji napravami ne morejo izpolniti kljub svoji dobri volji in zavzetosti. V novih razmerah pa bodo kvalitetne zahteve še toliko večje, s tem pa tudi bolj upravičena rekonstrukcija valjarne štekel. Da pa ne bi govorili na pamet, na kratko preletimo najbolj šibka mesta v srednji valjarni.

Začne se v bloomingu, iz katerega prihaja neenakomeren podatek, ki ima zaradi nizkega pritiska vode za odbrizgavanje tudi ostanke primarne skaje. Prepočasno uvajanje predtraku v štekel pa povzroči še padec temperature in neenakomerno porazdelitev vzdolž valjanca. Še več slabosti je šteklju, kjer so problemi predvsem z ogrevanjem traku na vročih navijalcih, valji niso ustrezno hlajeni, njihov upogib in nastavljanje pa je prepočasno, v splošnem pa še prevelika odvisnost valjanja od človeškega faktorja in neizenačeni pogoji.

Da bi te slabosti odpravili, bi morali namesto sedanjih namestiti vroče navijalke z induktivnim ogrevanjem trna, zaradi česar bi lahko povečali hitrost valjanja in s tem tudi zmogljivost valjarne, hkrati pa zmanjšali porabo energije. Tudi namestitev naprave za hidravlično nastavljanje in upogibanje delovnih valjev bi omogočala hitrejšo valjanje in pa manjše dimenzijske tolerance. Ob tem bi morali zagotoviti še segmentno ohlajanje delovnih valjev, kar bi valjavcu omogočilo kontrolo deformacijske odprtine in zmanjšalo termične bombiranosti delovnih valjev. S povečanjem hitrosti valjanja bi bilo mogoče povečati tudi težo

vložka s sedanjih 7,5 do 8 na 10 do 11 ton. Potrebno pa bo tudi zamenjati napajanje in regulacijo pogonov valjarne, saj so sedanje naprave v strojnički že močno iztrošene, njihovo vzdrževanje pa je obično predrago. Valjavci pa resno razmišljajo tudi o procesnem vodenju valjanja v valjarni blooming—štekel s pomočjo računalnika Serije 1. Ta je sicer že nameščen, vendar imajo precej problemov s klimo naprave, pa tudi sicer bo imelo procesno vodenje svoj smisel šele, ko bo rekonstrukcija končana.

Z modernizacijo bi dosegli za približno petino večjo zmogljivost valjarne štekel, za 95 odstotkov nižje stroške ogrevanja vročih navijalnikov, za en odstotek večji izplen in skoraj 15 odstotkov nižje stroške va-

ljanja. Vse to pa bi seveda vplivalo tudi na hladno valjarno Bela, kjer bi se proizvodne zmogljivosti za silicijeva jekla povečale za približno četrtino, za 3,5 odstotka pa bi se povečal tudi izplen. Če bo prva faza modernizacije res dala vsaj približno tako ugodne rezultate, potem o njeni upravičenosti ne moremo več dvomiti. Pač pa nas bo morda znimalo, kako moderen bo potem naš štekel v primerjavi s takimi valjarnami drugod po svetu. Na vodstvu temeljne organizacije zatrjujejo, da so predvidene rešitve take, kakršne po svetu uspešno upravljajo že nekaj let, in da novosti na tem področju ni. Da pa so vroči navijalci nekaj čisto novega. Obenem pa seveda hitro povedo, da ne sedijo križem rok in ne čakajo le na naslednje srednjeročno obdobje, ampak se prav zdaj pripravljajo h gradnji podaljška adjustaže bluminga, naročili so nov žerjav za halo bluminga, kmalu pa kanijo začeti delati tudi z novim brusilnim strojem za slabe.

Borut GRCE

KLJUB BOLJŠIM REZULTATOM IZVOZA PRIČAKUJEMO TEŽAVE V PRESKRBI Z UVOZNIMI MATERIALI

Železarna Jesenice je v prvih desetih mesecih izvozila za \$ 22,0 mio svojih proizvodov. S tem sicer še zaostaja za letnim planom, vendar je izvoz iz meseca v mesec večji. Še bolj je razveseljivo dejstvo, da raste povprečna izvozna cena. Oktobra je izvozna cena že dosegla \$ 497 za tono jekla. To pomeni manjši količinski izvoz ob povečani finančni realizaciji. Boljši asortiman specialnih jekel je pomemben tudi zaradi vse večje konkurence pri izvozu navadnih kvalit. S tem se v večji meri lahko izognemo tudi protidumpinškim ukrepom, ki jih uvajajo razvite kapitalistične dežele.

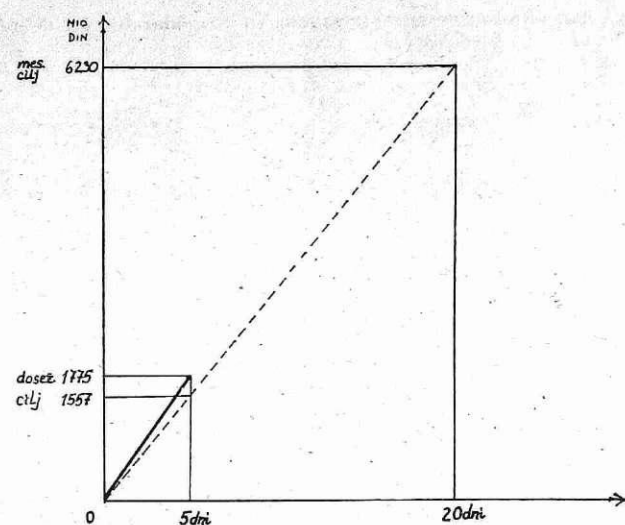
Drugi pomemben del deviznih prilivov dobimo iz skupnega izvoza in združevanja deviz z našimi kupci. Vse skupaj pa ne zadostuje za pokrivanje naših potreb po uvozu, posebej še ob neprestanem zmanjševanju pravice koriščenja deviznih prilivov za lastne potrebe. Razen tega se na uvozni strani pojavljajo nove potrebe. Čeprav se je ponudba surovin in repromaterialov v državi izboljšala, še vedno prihaja do nadomestnih uvozov nekaterih materialov, kot so legure, koks itd. Poseben problem je metalurški koks. Naše potrebe niso pokrite iz naslova energetske bilance, zato bomo morali za uvoz premoga plačati več kot \$ 1 mio.

V Železarni se zavedamo, da je zunanjetrgovinska menjava nujno potrebna. Ne le potrebe po devizah,

ampak večje serije in spremljanje tehnološkega razvoja pogojujeta izvoz. O uvozu pa ni potrebno posebej govoriti.

Pri poslovanju z zunanjim tržiščem je več omejitvenih faktorjev. Glavni je v stalnem spreminjanju predpisov, kar onemogoča stabilne dolgoročne usmeritve. Prav tako postaja svetovno tržišče vse bolj zahtevno. Kupci zahtevajo čim nižjo ceno, države pa ščitijo svoje industrije z uvoznimi omejitvami. Dumpinške carine praktično izločajo posamezna izvozna tržišča, na drugi strani pa tuje železarnice vse močneje pritiskajo z izredno nizkimi cenami na naše tržišče. Tudi to je dumping, kar pa je potrebno razreševati v interesu vseh udeležencev v trgovanju z jeklom in jeklenimi proizvodi.

DOSEGANJE SKUPNEGA CILJA POSLOVANJA

V petih delovnih dneh meseca novembra smo presegli načrtovani cilj odpreme (1.557 mio din) za 14 %. Dosegli smo 1.775 mio din realizacije. To je zelo dober rezultat, in če bomo nadaljevali s takim tempom, bomo mesečni cilj z lahkoto dosegli. Pazimo, da nas dobri rezultati v prvem tednu novembra ne uspavajo — posebej še konec meseca pred prazniki.

Povišanje osnove OD in poprečno 10.000 din stimulacije za preseženi cilj realizacije v oktobru, je prav gotovo vzpodbudno, razumljiva pa je tudi želja po še večjem OD, ki pa je upravičena le, če je tudi rezultat boljšega dela.

Oddelek za nagrajevanje

PRIMERJAVA UR IN ZASLUŽKOV ZA OKTOBER 1985 S PREDHODNIMI OBDOLJI

Obdobje	Ur na zaposl.	OD iz sredstev DO in nadomestilo za bolniško odsotnost		Za 182 ur	% učinka	Indeks OD na 1984. leto
		na uro	nad 30 dni na delavca			
1980	187,8	49,79	9.351	9.062	40,0	31,53
1981	186,9	67,17	12.553	12.225	45,4	42,53
1982	185,9	82,77	15.389	15.064	47,3	52,42
1983	184,8	105,54	19.499	19.208	49,0	66,84
1984	185,2	157,90	29.244	28.738	51,3	100,00
I. 1985	188,5	213,54	40.246	38.865	52,2	135,24
II.	174,9	212,14	37.123	38.609	52,0	134,35
III.	185,9	208,19	38.706	37.887	53,9	131,84
poravnava I.—III.	—	—	8.190	—	—	—
IV.	186,6	260,67	48.637	47.443	56,0	165,08
V.	187,4	241,58	45.260	43.967	54,3	152,99
VI.	180,5	270,71	48.854	49.269	54,6	171,44
poravnava IV.—VI.	—	—	13.214	—	—	—
VII.	187,4	276,66	51.834	50.532	54,9	175,84
VIII.	187,7	331,78	62.270	60.384	55,1	210,12
IX.	185,2	319,41	59.165	58.133	53,5	202,29
X. 1985	188,1	373,51	70.271,1	67.979	55,3	236,55
I.—X. 1985	185,2	283,29	52.475	51.560	54,2	179,41
X. 1984	186,7	190,21	35.507	34.618	51,3	120,46
I.—X. 1984	184,9	140,51	25.995	25.573	51,2	88,99

STRUKTURA OD ZA OKTOBER 1985

Vrsta izplačila	Znesek OD v din	Din na fiz. zaposl.	Struktura OD v %			
			27 = 100	25 = 100	23 = 100	19 = 100
1. Osnovni OD	151.107.312	24.226	34,0	34,4	34,9	38,6
2. Učinek	83.634.844	13.409	18,9	19,1	19,4	21,3
3. Stim. za proizvodnjo	9.670.867	1.550	2,2	2,2	2,2	2,5
4. Ocena del. prispevka	19.970.580	3.202	4,5	4,6	4,6	5,1
5. Skupaj 1—4	264.383.603	42.387	59,6	60,3	61,1	67,5
6. Nočni dodatek	10.525.028	1.687	2,4	2,4	2,4	2,7
7. Popold. dodatek	5.329.317	854	1,2	1,2	1,2	1,4
8. Nadurni dodatek	3.784.175	607	0,9	0,9	0,9	1,0
9. Nedeljski dodatek	5.685.519	908	1,3	1,3	1,3	1,4
10. Sobotni dodatek	2.112.640	339	0,5	0,5	0,5	0,5
11. Praznični dodatek	3.790	1	/	/	/	/
12. Skupaj 6—11	27.419.469	4.396	6,3	6,3	6,3	7,0
13. Otežkoč. dod.	5.740.092	920	1,3	1,3	1,3	1,5
14. Dod. za delovno dobo	12.220.840	1.959	2,8	2,8	2,8	3,1
15. Sobotni dopust	3.284.594	527	0,7	0,7	0,8	0,8
16. Premije	11.398.805	1.828	2,6	2,6	2,7	2,9
17. Stim. za dosež. cilj.	62.917.874	10.087	14,2	14,4	14,5	16,1
18. Ostala plačila	4.487.340	719	1,0	1,0	1,0	1,1
19. Skupaj 5 + 12 do 18	391.852.617	62.823	88,5	89,4	90,5	100,0
20. Plačan praznik	/	/	/	/	/	/
21. Red., izred. dopust	29.481.336	4.727	6,6	6,7	6,8	7,5
22. Nadom. OD za bol. odsot. do 30 dni	11.897.624	1.907	2,7	2,7	2,7	3,0
23. Skupaj OD iz sred. DO	433.231.577	69.457	97,8	98,8	100,0	110,5
24. Nadom. OD za bol. odsot. nad 30 dni	5.074.635	814	1,1	1,2	1,2	1,3
25. Skupaj OD 23 + 24	438.306.212	70.271	98,9	100,0	101,2	111,8
26. Ostale refundacije	4.855.365	779	1,1	1,1	1,1	1,2
27. Izplač. netto OD - okt.	443.161.577	71.050	100,0	101,1	102,3	113,0
28. Dopl. za pl. bol. nad 30 dni	4.353.291	698	1,0	1,0	1,0	1,1
29. Skupaj izpl. neto OD — oktober	447.514.868	71.748	101,0	102,1	103,3	114,1

TOPEL CELJE

organizira na Jesenicah v dvorani pri Jeleni reklamno prodajo svojih izdelkov.

Dnevi Topra na Jesenicah bodo

— v petek, 15. novembra, od 9. do 18. ure in
— v soboto, 16. novembra, od 9. do 14. ure.

Kupovali boste lahko 30 % ceneje.

Če potrebujete nov nahrbtnik, boste lahko izbirali med dvanajstimi različnimi tipi.

V prodaji bo šest različnih tipov potnih torb, ki so zelo primerne za kolesarje.

Seveda pa boste lahko kupili tudi anorake in srajce.

Ne pozabite na DNEVE TOPRA NA JESENICAH!

SEJI ODBORA ZA GOSPODARSTVO

Zadnji dan oktobra se je sestel odbor za gospodarstvo pri delavskem svetu Železarne in obravnaval naslednje točke dnevnega reda: predlog ukrepov za izboljšanje poslovanja v TOZD Jeklarna, poslovno politiko za prihodnje leto ter skupne temelje za pripravo srednjeročnih planov.

V Železarni smo v dolgoročnih usmeritvah delovne organizacije, smernicah srednjeročnega plana in opeči možnosti razvoja opredelili ključne cilje našega poslovanja, postavili temelje politike in ukrepe za uresničitev teh ciljev. Med temi cilji je velik poudarek tudi na povečanju deleža proizvodnje elektro jekla in zmanjšanju oziroma ukinitvi proizvodnje SM jekla. Dobro delo jeklarjev in izpolnjen proizvodni program v Jeklarni sta pogoj za uspešno poslovanje cele Železarne in za ustrezen nivo osebne porabe vseh delavcev, posebno pa še za dober start jeklarne 2. Ker pa v Jeklarni ne dosega planiranih ciljev poslovanja, je poslovodni odbor v sodelovanju s strokovnimi službami in vodstvom TOZD Jeklarna pripravil predlog ukrepov za izboljšanje poslovanja v tej temeljni organizaciji. Predlagane ukrepe so potrdili tudi na poslovodnem in strokovnem kolegiju ter vodstvu družbenopolitičnih organizacij.

Člani odbora so podrobno pregledali predlog ukrepov in ugotovili, da posaga predvsem med tiste objektivne pogoje poslovanja, ki bodo največ pripomogli k izboljšanju rezultatov: tehnično tehnološko področje, področje kadrov in nagajevanja.

Odbor se je strinjal z naslednjimi cilji oziroma ukrepi za izboljšanje poslovanja v Jeklarni:

- Povečati je treba delež proizvodnje elektro jekla, zato je treba izboljšati kvaliteto priprave vložka, v oddelku priprave vložka postaviti nov mostovni žerjav, ki bo zamenjal tehnično zastarele in neustrezne kapacitete razkladanja ter pripraviti programe za obnovu oziroma rekonstrukcijo posameznih naprav.
- Izboljšati je treba asortiman izdelanega jekla, zmanjšati delež zgrešene proizvodnje in izpolnjevati program naročenih kvalitativ v roku. Vpeljati je treba dnevne, tedenske in mesečne programe proizvodnje za posamezne vrste jekla.
- Tudi kvaliteta mora biti faktor uspešnosti. Kvaliteto jekla kontrolira in ocenjuje oddelek tehnične kontrole, od izdelave jekla do kolavdaci je polizdelka v adjustaži blumiinga. Dokončna klasifikacija se opravi po preiskavah čistote jekla in opravljene kolavdaciji polizdelka, kjer je za jetih več vplivnih faktorjev.
- Osnova za doseg te ciljev je zadostno število primerno usposobljenih delavcev. Kadrovske probleme moramo reševati z boljšo motiviranostjo delavcev in priznanim višjim statusom jeklarjev.
- Na področju nagajevanja moramo s posebnimi ukrepi doseči, da bodo osebni dohodki jeklarjev za 20 do 25 odstotkov višji od poprečja Železarne. Za delavce elektro jeklarne naj se zato uvede progresivna lestvica obračunavanja učinka, tako da se pri nadpovprečnem učinku (nad 55 %) za vsak odstotek preseganja prizna

2 % učinek. Doseganje planiranih ciljev bi morali vzpodbujati tudi z ustreznim premijskim sistemom, ki bo še bolj razlikoval med dobrim in slabim delom. V temeljni organizaciji naj izvedejo notranjo diferenciacijo med slabimi in dobrimi delavci, tako da bodo višje vrednotene delovne naloge, ki imajo na kvaliteto in količino največji vpliv.

Člani odbora so se strinjali, da je treba ukrepe uresničiti takoj, to je s 1. novembrom letos.

V razpravi pa so člani odbora tudi predlagali, naj se v sistem nagajevanja vključijo tudi vsi delavci tistih storitvenih TOZD, ki delajo v Jeklarni in s svojim delom pomagajo pri doseganju skupnih ciljev.

Dokončno odločitev o sprejetju teh ukrepov mora sprejeti delavski svet Železarne, zato mu je odbor za gospodarstvo predlagal, naj se pozitivno opredeli do teh ukrepov. O odločitvi delavskega sveta pa preberite v prispevku o seji delavskega sveta Železarne, ki je prav tako objavljen v tej številki.

V nadaljevanju so člani odbora obravnavali usmeritve poslovne politike za prihodnje leto. Delavskemu svetu Železarne so predlagali, naj jih sprejme.

Člani odbora so se strinjali s predlogom skupnih temeljev za pripravo srednjeročnih planov. Predlog je v obravnavi na delavskih svetih TOZD in delovnih skupnostih, zato bo odpor pred sejo delavskega sveta Železarne pregledal in uskladił pripombe iz javne razprave.

— — — CPSI — Z. V.

Prejšnjo sredo, 6. novembra, se je odbor ponovno sestel in obravnaval naslednje točke dnevnega reda: pregled sklepov, realizacija proizvodnega programa za oktober ter predlog za november, analiza finančnega rezultata za september in skupaj za devet mesecev, odpisi in prepisi razlik pri poslovanju s tujino ter vloge temeljnih organizacij in delovnih skupnosti za odobritev združenih amortizacijskih sredstev.

Pod prvo točko so se seznanili s poročilom o vzrokih za odstopanja od nekaterih elementov investicijskega programa za projekt »Podaljšek tretje hale v TOZD Valjarna blumiinga-štekel«. Zadožili so sektor novogradenj, da izvede potrebne aktivnosti za nemoteno nadaljevanje tega projekta. O tem mora pisno poročati odboru.

V nadaljevanju so obravnavali realizacijo proizvodnega programa za oktober ter predlog programa za november. V oktobru nismo dosegli planirane skupne proizvodnje. Za planom so zastopale temeljne organizacije Plavž, Jeklarna, Valjarna žice in profilov, Hladna-valjarna Jesenice, Elektrode in Želbljarna, med njimi Plavž, Jeklarna — elektro jeklarna, Valjarna žice in profilov ter

Hladna valjarna Jesenice niso dosegle niti 95 % realizacije plana. Našete temeljne organizacije niso izpolnile planskih obveznosti iz objektivnih vzrokov, predvsem zaradi redukcije električne energije. Sklenili so, naj oddelek za nagajevanje oziroma OŠDC pri izračunu premij za Plavž, Jeklarno — elektro jeklarno, Valjarno žice in profilov ter Hladno valjarno Jesenice upoštevata korekcijo planov do 95 %.

V oktobru je bilo odpremljenih nekaj več kot 98 % gotovih izdelkov in storitev. Skupni cilj finančne realizacije pa smo presegli za več kot 10 %. S tem smo dokazali, da je bolje odpremo enakomerno porazdeliti čez ves mesec kot pa kampanjsko loviti cilj zadnje dni v mesecu. Sklenili so, da se del realizacije nad 10 % prenese v mesec november, ko pričakujemo težave zaradi prilagojenega sistema obratovanja ob redukcijah električne energije in krajšega meseca zaradi praznikov.

Člani odbora so tudi sklenili, naj strokovne službe preverijo možnosti vključitve kvalitete, doseženega asortimana in vrednostne realizacije v sistem nagajevanja. Po sedanjem sporazumu se stimulacija namreč prizna le na doseženo količino.

Potrdili so tudi predlog programa proizvodnje za november. Operativna programa skupne in blagovne proizvodnje sta nekoliko nižja od gospodarskega načrta, za kar pa obstajajo upravičljivi razlogi (remonti, pomanjkanje naročil za posamezne dimenzije in podobno). Sprejeli so tudi sklep, da mora operativni program temeljne organizacije Plavž ostati 13.500 ton, kar bo pripomoglo k nemotnemu obratovanju Jeklarne in s tem ostalih temeljnih organizacij.

Seznanili so se tudi z realizacijo plana izvoza v oktobru ter planom za november.

Po obrazložitvi doseženih finančnih rezultatov v septembru in skupaj v devetih mesecih so sprejeli ugotovitvene sklepe o eksterni in vrednostni realizaciji, planu storitev prevajanja, poprečnih prodajnih cenah in cenah izdelkov metalurške dejavnosti. Ugotovili so, da smo v devetih mesecih na nivoju delovne organizacije ustvarili 673 milijonov dinarjev ostanka čistega dohodka za sklade.

Pred sejo delavskega sveta Železarne bo odbor uskladił pripombe delavskih svetov TOZD in delovnih skupnosti na devetmesečno poslovno poročilo.

Brez pripomb so nato potrdili predloga izvoznega in uvoznega oddelka za odpis in pripis razlik pri poslovanju s tujino.

Ze nekaj časa so člani odbora ugovarjali, da temeljne organizacije in delovne skupnosti posredujejo vedno več vlog za odobritev združenih amortizacijskih sredstev in da so zneski zelo visoki. Vloge prihajajo pogosto tik pred sejo, tako da ni mogoče pridobiti vseh potrebnih strokovnih ocen. Ponovno so poudarili, naj temeljne organizacije in delovne skupnosti vključijo predvidene investicijske plane za posamezno leto. Tako se bo število vlog bistveno zmanjšalo.

Ob tem pa so tudi sklenili, da bodo obravnavali le vloge, ki bodo imele potrebno dokumentacijo. Zato morajo vsi predlagatelji investicij v vrednosti nad 5.000.000 dinarjev vlogam za odobritev združenih amortizacijskih sredstev priložiti skrajšane investicijske programe z vsemi potrebnimi elementi. Za vloge z investicijsko vrednostjo do te vsote pa je treba pridobiti mnenje strokovne službe in poslovodnega odbora.

Skladno s tem sklepom so preložili sklepanje o dveh vlogah.

Zaradi izredno pereče problematike razreza in pakiranja v temeljni organizaciji Hladna valjarna Bela so odobrili dodatna sredstva za nabavo pakirne linije v tej TOZD, vodja TOZD pa mora do naslednje seje izdelati skrajšan investicijski program.

Temeljna organizacija Remontne delavnice, oddelek RTA bo iz združenih amortizacijskih sredstev nabavil instrument za popravilo in kontrolo UKV postaj.

Odložili so tudi sklepanje o vlogi sektorja novogradenj, v kateri prosijo za odobritev sredstev za adaptacijo doma v Crikvenici. Sektor novogradenj mora skupaj s finančno računovodskim sektorjem pripraviti dodatno obrazložitev.

Ob koncu pa so obravnavali še vlogo vodja TOZD Hladna valjarna Jesenice o nasprotju članov v 41. številki Železarja, ki sta se nanašala na dosežene proizvodne rezultate in osebne dohodke v tej TOZD. Ugotovili so, da je ugovor vodja TOZD upravičen, in opozorili strokovne službe, naj pri pripravi članov sodelujejo in objavljajo take, ki si ne bodo nasprotovali.

CPSI — Z. V.

OBVESTILA KOLEKTIVU — OBVESTILA KOLEK

RAZPORED DEŽURNIH ŽELEZARNE OD 18. DO 24. NOVEMBRA

18. novembra, Jože ŠLIBAR, vodja TOZD Transport, Jesenice, Cesta 1. maja 58.
19. novembra, Jože KOBENTAR, vodja kadrovskega sektorja, Jesenice, Hrušica 19.
20. novembra, Franc VIČAR, vodja invest. razvoja, Žirovnica, Rodine 51, tel. št. 82-268.
21. novembra, Albina TUŠAR, član PO, Blejska Dobrava 16/b, tel. št. 83-082.
22. novembra, Romana BRADIČ, vodja TOZD Družbena prehrana, Jesenice, Titova 22, tel. št. 83-276.
23. novembra, Emil AŽMAN, vodja sektorja novogradenj, Žirovnica, Breg 129, tel. št. 80-243.
24. novembra, Božidar BARTELJ, podpredsednik PO, Žirovnica, Zabreznica 44/b, tel. št. 80-726.

DEŽURNI ZA VZDRŽEVANJE V ŽELEZARNI

DATUM:	DNEVNI:	NOČNI:
PONEDELJEK — 18.11.	BOŽIDAR ČERNE	MARKO SUŠNIK
TOREK — 19.11.	BRANE CEPIČ	DUŠAN BAK
SREDA — 20.11.	BERTI KRAPEŽ	PETER SEKLOČA
ČETRTEK — 21.11.	MARTIN BRUMAT	IVO LEBAN
PETEK — 22.11.	FRANC NOVAK	PAVEL ŽMITEK
SOBOTA — 23.11.	MARJAN ROBIČ	FRANC ARNEŽ
NEDELJA — 24.11.	MIHA ŠLIBAR	ANTON BURJA

SLUŽBA OBRATNE AMBULANTE

Od 18. do 23. novembra bodo delale naslednje obratne ambulante:
DOPOLDNE: II. obratna ambulanta — dr. Alenka Katnik in III. obratna ambulanta — dr. Bernarda Benedik.
POPOLDNE: I. obratna ambulanta — dr. Metod Rešek in IV. obratna ambulanta — dr. Ivica Vreš.
Dispanzer za borce: od 13.30 do 14.30 — dr. Ivica Vreš.
V soboto, 23. novembra, samo dopoldne: I. obratna ambulanta — dr. Metod Rešek in IV. obratna ambulanta — dr. Ivica Vreš.
ZOBNE AMBULANTE:
DOPOLDNE: I. zobna ambulanta — v. dent. Viktor Stražišar in II. zobna ambulanta — dr. Alojz Smolej.
Za borce: od 7. do 8. ure.
POPOLDNE: III. zobna ambulanta — mag. dr. Bela Gazafi.
Za Vatrostalno: od 15.30 do 16.30.
V soboto, 23. novembra, samo dopoldne: III. zobna ambulanta — mag. dr. Bela Gazafi.

RAZPORED DEŽURSTVA V VATROSTALNI ZENICA TOZD JESENICE

16. in 17. novembra, Branko MARKIZETI, Jesenice, Titova 4/a, tel. št. 83-596, v službi 83-281.
Dežurni Vatrostalne je v soboto od 6. do 12. ure dežuren na delovnem mestu. V prostem času do ponedeljka do 6. ure zjutraj je dežurni dosegljiv na domu.

KADROVSKO GIBANJE V OKTOBRU

Starostno sta bila upokojena: Anton VIDMAR, 1930, Jeklarna — 27 let v ŽJ in Pavel KLINAR, 1930, OTK — 37 let v ŽJ.

Invalidsko so bili upokojeni: Franciška BALOH, 1930, Družbena prehrana — 25 let v ŽJ; Jože BERLOGAR, 1935, Transport — 28 let v ŽJ; Jožefa DUDIČ, 1946, Strojne delavnice — 14 let v ŽJ; Veronika JEREB, 1938, Profilarna — 15 let v ŽJ; Marija NOČ, 1940, Komercialni sektor — 27 let v ŽJ; Rudolf NOČ, 1932, OTK — 35 let v ŽJ; Anton PIRC, 1929, Jeklarna — 32 let v ŽJ in Blaž REŠKOVAC, 1932, Remontne delavnice — 32 let v ŽJ.

Upokojenim sodelavcem želimo, da bi dolgo uživali težko zasluženi pokoj!

UMRLA: Jože KENDA, 1932, Jeklarna — 31 let v ŽJ in Vinko NOČ, 1934, Vzdrževanje — 30 let v ŽJ.
Svojcem naše iskreno sožalje!

SODELAVCI IN UPKOJENCI DS KOMERCIALA IN FINANCE

Vabimo vas na občni zbor, ki bo v petek, 22. novembra, ob 14.15 v spodnjih prostorih Kazine. Prijavite se članom izvršnega odbora, upokojenci pa tajnici (int. št. 2436) ali bivšim sodelavcem, do srede, 20. novembra.

IO OOSZ DS Komerciala in finance

PREVENTIVNO CEPLJENJE

Gripa je kratkotrajno vročinsko obolenje s skromno simptomatiko, ki jo povzroča virus. Med prebolevanjem te bolezni pade odpornost organizma, zato lahko kaj kmalu zbolimo tudi za drugimi obolenji, ki zahtevajo dolgotrajno zdravljenje.

Gripa nastopa v obliki epidemij, ki se pojavljajo v določenih časovnih presledkih. V Sloveniji prave epidemije gripe ni bilo že nekaj let. Na osnovi demografskega gibanja pa za letos strokovnjaki napovedujejo možnost, da se v masovni obliki pojavi tudi pri nas.

Obolenost in s tem tudi epidemijo gripe lahko preprečimo z zaščitnim preventivnim cepljenjem, in sicer dvakrat v presledku enega meseca. Če želimo, da je zaščita zadovoljiva, se mora cepiti vsaj 60 do 80 odstotkov populacije na določenem območju.

Da bi preprečili množično obolenost zaradi gripe bomo tudi letos organizirali preventivno cepljenje, in sicer dvakrat z enomesečnim presledkom, cepljenje bodo izvajali zdravstveni delavci OA ŽJ.

Cepljenje bo potekalo samo v kurativnih ambulantah AO ŽJ, ker se je predhodno prijavilo le 69 kandidatov.

Razpored cepljenja:
I. cepljenje: 19. in 20. novembra
II. cepljenje: 18. in 19. decembra.

V vseh omenjenih dnevih bo cepljenje potekalo dopoldan od 6. do 9. ure in popoldan od 15. do 18. ure.

Kdor se bo za cepljenje odločil, naj se ob prihodu v OA ŽJ prijavi v kartoteki z zdravstveno izkaznico ali z izkaznico za vstop v Železarno.

Cepljenja se lahko udeležijo vsi tisti, ki se predhodno niso prijavili, in upokojenci Železarne Jesenice.

Glede na pomembnost zaščite pred gripo in njenimi komplikacijami pozivamo vse, da se cepljenja udeležite v čim večjem številu. S tem bomo zmanjšali odsotnost z dela zaradi bolezni, kar je izrednega pomena, če želimo doseči proizvodne cilje, ki smo si jih zastavili.

ODBORI ZA GOSPODARSTVO

TOZD Jeklarna

Odbor za gospodarstvo TOZD Jeklarna je na 4. seji 31. oktobra potrdil 9-mesečno poslovno poročilo. Namesto planiranih 346.400 ton je jeklarna proizvedla v devetih mesecih 342.314 ton jekla. Plan tudi v oktobru ni bil dosežen. Novembra pa nameravajo izdelati na Siemens-Martinovih pečeh 23.000 ton, na elektropečeh 15.500 ton ter na kontilivu 5.000 ton jekla.

Člani odbora so se seznanili tudi z inventuro v skladišču 02. Inventurna komisija je ugotovila, da je stanje v skladišču in poslovanje z materialom v redu.

Odbor je potrdil tudi izplačila rente za naslednje tehnične izboljšave: zmanjšana poraba CaSi pri izdelavi jekel v SM pečeh, ki so vlit na kontilivu; vgraditev filtrov Ø 400 mm v cevovodu hladilne vode na kontiliv napravi; uvedba zračnega hlajenja delovnega cilindra za odpiranje drsnega zapirala na kontilivu. V zvezi s tehnično izboljšavo 2931 oziroma glede pritožbe avtorjev te izboljšave pa je odbor naročil oddelku za zaščito industrijske lastnine (OZIL), naj pripravi pojasnilo za delavski svet, zakaj je avtorjem predlagal enkratno nagrado in ne rentni predlog.

TOZD Valjarna bluming štekel

Odbor za gospodarstvo v TOZD Bluming-štekel je na 5. seji, dne 29. oktobra, potrdil plan za november. Na blumingu bodo izdelali 16.060 ton, na šteklju pa 14.250 ton. Pri tem so upoštevane posamezne notranje prerazporeditve. Bilanca pokriva potrebe TOZD po vložku. Z ukrepi za odpravo vzrokov motenj v proizvodnji so v oktobru ustvarili 20.458.000 ton prihranka.

Odbor je soglašal s predlogom vodje adjustaže bluminga, da se za razrez ruskih slabov dolžine 6 metrov, ki ga ni bilo mogoče opraviti v rednem delovnem času, sklene pogodbeno delo v prostem času s šestimi delavci. Za opravljeno delo se po pogodbi izplača zaslužek v netto znesku 250 dinarjev za kos.

Soglašal je tudi s predlogom TOZD Vzdrževanje, da bi izdelali do-

kumentacijo za nov brusilni stroj v Železarni. Ker pa zaradi kratkega roka tega dela ni bilo mogoče opraviti v rednem času, predlagajo TOZD Vzdrževanje, da strokovna skupina, ki bo izdelala projekt, združuje s TOZD Bluming-štekel delovno razmerje za eno tretjino delovnega časa v skladu z 90. členom Pravilnika o delovnih razmerjih. Ker imajo v adjustazi že brusilni stroj domače izdelave in ker so se pri njem pojavile določene pomanjkljivosti, je odbor ta predlog potrdil pod določenimi pogoji.

Odbor je tudi sklenil, da se v primeru, če bo situacija z električno energijo še naprej kritična, med prazniki (29. novembra) normalno obratuje, da bi nadoknadili izpadlo proizvodnjo.

TOZD Valjarna žice in profilov

Odbor za gospodarstvo v TOZD Valjarna žice je na 5. redni seji 6. novembra ugotovil, da se še vedno ne izvaja kontrolno tehtanje vložka, čeprav je bilo tako sklenjeno na prejšnji seji. Tudi izvrševanje delovnih ciljev v oktobru ni potekalo najbolje. Vzrok za slabo izvrševanje delovnih ciljev so bile med drugim težave pri pogonu po letnem remontu. Po operativnem programu nameravajo v novembru izdelati 9.050 ton skupne proizvodnje in 2.000 ton gotove proizvodnje. Izgotovljena proizvodnja v prejšnjem mesecu je bila redno odpremljena, tako da zalag žice ni.

Sklenil je tudi, da se avtorjem tehnične izboljšave »Rekonstrukcija ko-

lektorja hladilne vode za ogródje jumping v TOZD Valjarna žice« izplača 2. renta, avtorjem tehničnih izboljšav »Izdelava elektronske tehnice za potrebe TOZD Valjarne žice« in »Prevezava zaporedja delovnih in vodilnega cilindra na navijalcih v TOZD Valjarna žice« pa enkratno posebno nadomestilo.

Odbor je predlagal, naj oddelk RTA izdela tehniko za blume na peči Custodis.

Planinskemu društvu Dovje-Mojstrana pa je kot pomoč za izvedbo alpinistične odprave v bližnje predele Afrike podaril 1.000 kilogramov betonskega železa.

BL

TOZD Remontne delavnice

4. SEJA DELAVSKEGA SVETA

Predsednik delavskega sveta TOZD Remontne delavnice Valentin Poljnar je 8. novembra sklical 4. redno sejo. Pri pregledu izvajanja sklepov prejšnje seje so ugotovili, da so izvršeni, odgovori na vprašanja glede osebnih dohodkov pa bodo posredovani na naslednji seji delavskega sveta.

V nadaljevanju so ugotovili, da so se delavci odločili za predlagano časno delitev ustvarjenega dohodka, na predlog odbora za gospodarstvo temeljne organizacije in na podlagi razprave v samoupravnih delovnih skupinah pa so delegati sprejeli naslednji sklep:

»Glede na večanje števila novih naprav v Železarni TOZD Remontne delavnice s sedanjim planom delavcev ob zakonskem limitiranju nadurnega dela ne bo mogla zagotavljati uspešnih intervencij na svojem področju dela, zato je takoj potrebno dokončno urediti normativ in plana kadrov za leto 1986 in dalje. Z ustreznim planom kadra in nagrajevanjem bi marsikatera dela, ki jih sedaj opravljajo zunanji izvajalci, lahko opravili sami, kar bi tudi za železarno pomenilo veliko manjše vzdrževalne stroške.«

Soglasno so tudi sprejeli sklep, da se s 1. oktobrom povečajo obračunske osnove osebnega dohodka.

Na osnovi razprave na SDS so ugotovili, da so se delavci temeljne organizacije pri izplačilu regresa za letni dopust in načinu izplačevanja jubilejnih nagrad odločili za varianti »a« oziroma »c«, kar pomeni, naj se izplačila delijo po starem načinu, vendar posebej v kuverti, in ne skupaj kot do sedaj. Ostale pripombe in predloge samoupravnih delovnih skupin, naj se posreduje oddelku za družbeni standard.

Obravnavali so osnutek skupnih temeljev za pripravo srednjeročnih planov in v zvezi s tem izrazili nekatere pripombe. Predvsem so poudarili, naj bo sestavni del skupnih temeljev tudi predlog srednjeročnega plana investicij v TOZD Remontne delavnice, ki so bile dogovorjene s sektorjem novogradenj.

V zvezi z zahtevkom za varstvo pravic delavke gradbeno remontnih delavnic so razveljavili sklep številka 3. 1. 2. 5. seje odbora za delovna razmerja temeljne organizacije.

Na predlog računovodstva so imenovali inventurni komisiji: za popis obveznosti in terjatev ter za popis sumljivih, spornih in neizterljivih terjatev ter za popis osnovnih sredstev, investicij v teku in nedovršene proizvodnje v TOZD Remontne delavnice.

Za delegata v skupščini krajevnega združenja Radovljica so na predlog osnovne organizacije sindikata imenovali Marka Žmitka, za mandatno obdobje 1986 do 1990.

Delegati so sprejeli informacijo o imenovanju strokovnih komisij za ugotavljanje delovne zmožnosti treh

sodelavcev, brez pripomb pa so potrdili tudi varnostni načrt temeljne organizacije.

Glede na to, da je stalna inventurna komisija železarne ugotovila pomanjkljaj v skladišču št. 84 — RT, Běla, delegati zahtevajo pismeno poročilo od oddelka materialno skladišnega poslovanja, ker to skladišče spada v organizacijo komerciale. Pri pregledu skladišč št. 79 in 77 pa inventurna komisija ni ugotovila razlik in se dejansko stanje ujema s stanjem skladiščne kartoteke ter mesečnim materialnim dnevnikom.

ZK

Z gradbišča jeklarnе 2 (foto: I. Kučina)

PREGLED SESTANKOV SDS

Samoupravne delovne skupine so v skladu s programom samoupravnih aktivnosti na začetku novembra obravnavale devetmesečno poslovno poročilo in nekatere spremembe pri delitvi sklada skupne porabe (regres, jubilejne nagrade). Ponekod so ob tej priložnosti opozorili tudi na ožjo tekočo problematiko.

Iz TOZD PLAVŽ smo prejeli zapisnike SDS aglomeracija 1, 2 in 3 ter plavž 1, 2, 3 in 4. SDS aglomeracija 1 opozarja na probleme v zvezi z ogrevanjem. Pravijo, da bo treba zasteklit ali s pločevino zapreti razbita stekla in odprtine v objektih. Tudi sam sistem ogrevanja bi bilo treba prenoviti, saj več let polovica radiatorjev ne dela, slab pa je tudi pretok tople vode. SDS aglomeracija 2 opozarja, da je treba v garderobi aglomeracije popraviti umivalnico (ploščice odstopajo). Po hodnikih v aglomeraciji TT 13, TT 12, TT 74 itd. pa je treba namestiti izpadle plastične plošče. SDS plavž 1 v zvezi s poslovanjem v prvih devetih mesecih ugotavlja, »da moramo še bolj trdo delati, kljub pomanjkanju delavcev in ustreznega vložnega materiala, če hočemo, da bomo dobili vsaj kolikor toliko OD.« V zvezi z vprašanjem, kdaj bodo dobili ustrezno število delavcev na njihovo dnino, zahtevajo odgovor, pa tudi, da se ukrepa. Pravijo, da s tako okrnjeno posadko zaradi varnosti in kvalitete dela, ne bodo mogli več dolgo delati. SDS plavž 2 ugotavlja, da so ostala vprašanja, ki so jih zastavili na prejšnjem sestanku, nerešena. Glede regresov in jubilejnih nagrad je predlagala, naj se izplačujejo v posebni kuverti (takih predlogov je v celotni železarni kar precej, pojavljajo pa se vsako leto ob izplačevanju regresa in jubilejnih nagrad). Vprašujejo tudi, zakaj »morajo biti delavci kaznovani pri osebnem dohodku«, če je proizvodnja peči zaradi motenj ob slabem vložnem materialu in zaradi zastojev zaradi pregrevanja sob, slaba — ob mnogo večjih fizičnih naporih. Pri tem se sklicujejo tudi na »ogromne razlike med delavci SM in plavžarji«. Izrazila je tudi upanje, da se bo hkrati z bivačkom popravilo tudi stranišče pri peči, »ker sploh ni človeku primerno«. Tudi SDS plavž 4 se pritožuje, da na vprašanje, kdaj se bo popolnil normativ delavcev, niso dobili nobenega odgovora. Podobno je tudi njihovo razmišljanje o poslovanju: »Menimo, da nismo sami krivi, da je naša TOZD pod planom. Pri takem stanju se nam obseg dela poveča, dobimo pa manjši osebni dohodek.« Predlagali so tudi, naj bi se vrednost bona za malico prilagajala rasti cen.

Iz TOZD JEKLARNA smo prejeli zapisnike SDS vodstvo TOZD, SM peči 1, 2, 3 in 4, livna jama 1, 2, 3 in 4, priprava vložka 1, 2, 3 in 4, elektropeči 1, 2, 3 in 4, BBC peč, kontiliv 1 in 2, PTO, kamnolom ter ponvično gospodarstvo 1, 2 in 3. SDS SM

peči 1 in livna jama 1 predlagata, naj bi regres in jubilejne nagrade izplačevali posebej, v posebni kuverti, in ne hkrati z osebnim dohodkom. SDS SM peči 2 in livna jama 2 ocenjujeta, da je 10 % povečanje OD premajhno (»moralo bi biti vsaj 20 %«). Vprašujeta, zakaj ne bo poravnave za tretje tromesečje. Menita pa tudi, glede na to, da bo omenjeno povečanje veljalo že za oktober, da bi bilo treba take predloge obravnavati prej. Tudi SDS SM peči 3 in livna jama 3 se zavzemata za višji odstotek povečanja. Hkrati pa trdita, da bi moralo biti povišanje enako za vse delavce. Glede jubilejnih nagrad se SDS nista opredeljevali, češ da »varianta a ni dobro razložena«. SDS priprava vložka 2 se vprašuje, zakaj manjka toliko delavcev, z javovodij in nakladalcev. Tudi SDS priprava vložka 4 se vprašuje, zakaj manjka toliko delavcev na vseh dneh. Nakladalci morajo večkrat delati sami pod žerjavi. Zaradi zmanjšane števila delavcev je logično pričakovati slabše opravljeno delo, večja pa je tudi nevarnost poškodb. Poleg tega se na koncu meseca pojavlja veliko število nadur in ur za manjkajoče. SDS elektropeči 1 vprašuje, »koliko je upravičeno tolikšno špricanje peči (sten)«. SDS ponvično gospodarstvo 1 v zvezi z informacijo o dvigu OD razmišlja takole: »Zanima pa nas, kako je s poravnavo za 9 mesecev in zakaj se v ŽJ ob dvigu OD ne izplačajo razlike za že pretečene mesece v letu, kot po nekaterih drugih DO. (Če se v oktobru povšajajo OD za 10 %, bi morali za pretečenih 9 mesecev dobiti 9 x 10 % OD).« In še stališče SDS ponvično gospodarstvo 2 in 3 glede poslovanja: »Kot je razvidno iz poročila je delež zgrešenih sarž prevelik in prosimo vodjo TOZD, da se te pomanjkljivosti čimprej odpravijo. Tako bomo imeli manjši izplen, bližji bomo planskim ciljem in več bomo zaslužili. Na ponvičarstvu se bomo še naprej trudili za čim boljše obzidavo ponev, čeprav je razvidno iz poročila, da do zdaj nismo slabo delali.« Skupini sta se seznanili tudi z informacijo o poškodbah pri delu. Ugotavljajo razveseljivo dejstvo, da se število poškodb zmanjšuje.

Iz TOZD LIVARNA smo prejeli zapisnike SDS vodstvo TOZD, modelna mizarna, čistilnica odlitkov ter jeklovirna 1 in 2. SDS vodstvo TOZD in modelna mizarna sta predlagali, da se delavka Elica Serafimov nagradi z denarno nagrado za vestno opravljanje svojega dela. SDS jeklovirna 1 zahteva, da se regres izplačuje v posebnih kuvertah, »ker je enotno prikazovanje na plačilnem listku prikrievanje realnega osebnega dohodka navzven«. SDS jeklovirna 2 ni dobila odgovora na vprašanje, kaj je z rezervnimi deli za nakladalec. Zanima jih tudi, zakaj v kantini livarne ni več tople malice, solate in različnega hladnega obroka.

Iz TOZD VALJARNA BLUMING ŠTEKEL smo prejeli zapisnike SDS vodstvo TOZD, bluming 1, 2, 3 in 4, adjustaža bluming 1, 2, 3 in 4, adjustaža štekel 1 in 2, ter adjustaža in lužilnica Javornik. SDS vodstvo TOZD prosi (do naslednjega sestanka) za odgovor na vprašanje: kaj je z razvidom? Na sestanku SDS bluming 1 so valjanci ponovno izpostavili vprašanje izplačevanja izplena po dneh, češ da se jim to še dalj časa obljublja, izvede se pa ne. Pripombe so imeli tudi glede ogrevanja ruskih slabov: ker je nižja temperatura, nosi trakove na-

vzdol in je večja možnost, da pride na blumingu do zloma valjev. SDS bluming 2 med drugim opozarja, da jim manjka valjavcev, pa tudi na neurejenost garderobe in sanitarij ter na neredno dostavo čaja. Predlagali so, naj dnina organizira rekreacijsko tekmovanje v kegljanju. SDS bluming 4 zastavlja pod razno več vprašanj: »Zakaj se ruski slabi ogrevajo samo do 1200 stopinj Celzija? Ali je odpravevalna naprava na šteklju v muzeju? — Dela tako nič! Sanitarije — tuši, pipe, deske na WC — vse je uničeno, neuporabno! Velika vhodna vrata za bluming so lesena, ali ni možno napraviti takšnih, kot so v 3. hali? Vzdrževalci v mnogih primerih z valji itd. zaprejo prehod na bluming.« Člani SDS adjustaža bluming so na sestanku 21. oktobra med drugim opozorili na slabo vzdrževanje strojev in žerjavov ter na slabo razsvetljavo (nad linijami je treba montirati še dva reflektorja). Na sestanku 5. novembra so še enkrat opozorili na slabo razsvetljavo: »Zaradi tega je delo z žerjavom nevarno. Če je mogoče, naj bi se nad linijo flemanja in nad stroj postavilo še nekaj reflektorjev.« SDS adjustaža bluming 3 v zvezi s poslovanjem TOZD ugotavlja, »da smo TOZD z največjo izgubo v Železarni in tudi vzroki za izgubo so vedno isti.« Sicer pa ugotavlja tudi sledeče: »Pri pregledu zapisnika prejšnjega sestanka ugotavljamo, da na nobeno vprašanje, postavljen vodstvu TOZD, nismo dobili odgovora (eno vprašanje v točki 1 in pet vprašanj v točki 3).« Na splošno na nobeno točko dnevnega reda ni bilo skoraj nobene razprave, ker člani SDS pravijo, da se ne splača kaj dosti govoriti, če na naše pripombe in vprašanja ni odgovorov.« Člani SDS adjustaža bluming 4 s enotnega mnenja, da so delovne razmere v našem oddelku na meji kritičnosti. Apelirajo na vodstvo oddelka in na vodstvo TOZD, da ukrepa pri reševanju stanja v oddelku. Sedanje stanje je zelo kritično in nevarno, obstajajo velike možnosti poškodb in obolenosti.« Nato navajajo svoje zahteve: »Naj čimprej usposobi ventilacija na novem CM, ker njegovo delovanje povzroča dodatni prah v hali, predvsem pri brušenju. Uredi naj se ventilacija, gretje in oskrba s toplo vodo v garderobah, kar bo zmanjšalo bolniško odsotnost. Usposobijo naj 20-tonski žerjav ter portalna žerjava 1 in 2. Posebej opozarjajo na portalne žerjave, ker se z delom z njimi v sedanjem stanju povečuje možnost nesreč. Prav tako je zaradi zmanjšanja možnosti nezgod treba urediti osvetlitev hale. Predlagajo urediti sušilnice za flemarje in zahtevajo, naj se uredi normalen prehod od garderob do ure. Obenem predlagajo vodstvu TOZD naj ukrepa, da ne bi ob koncu dne pri vratih čakali na uho izhoda, saj imamo kartice za žigosanje prisotnosti. Posebej opozarjamo na prenatrpanost v hali, ker ne predstavlja samo nevarnosti, temveč pri delavcih vzbuja tudi strah. Ker na 16-tonskem mostnem žerjavu že dve leti kaplja olje v kabino nihče ne ukrepa, člani SDS zahtevajo, da se ta problem uredi. SDS adjustaža in lužilnica v Javorniku pa pod razno predgata, naj odgovorni popravijo obračun premij. Na vprašanje, zakaj sta adjustaža in lužilnica v TOZD najnižje ocenjeni, htevalo odgovor.

Center za proučevanje samoupravljanja in informiranje — Božidar Lakota

NA SREČANJU MLADIH DOPIŠNIKOV V SLOVENSKIH KONJICAH

Zelo sem bila vesela, ko sem izvedela, da grem za tri dni v Slovenske Konjice na srečanje mladih dopisnikov.

V četrtek smo se iz Ljubljane odpravili tja. Na poti smo imeli eno samo postajo. In to! Saj veste, tam, kjer imajo najboljše krofe. Potem ni minilo niti dve uri in že smo bili v Konjicah. Pred nami je bila velika stavba, vojaško zelene barve. Zdela se mi je strašno grda. Vsak učenec iz te šole je imel svoje motorno kolo. Tako se je vsaj zdela na prvi pogled. Njihovo narečje pa je tako smešno! Pa kaj bi govorila o tem. Kmalu sem spoznala svojo gostiteljico in njene prijateljice. Bila je iz vasi Stranice, zato sem se tja morala voziti z avtobusom.

Pionirji iz Konjic so nas pozdravili in nam pripravili kratak program. Za tem je bil na vrsti film o Slovenskih Konjicah. Oh, še prej! Kdo ne bi opazil Josa iz Periskopa? »Zdravo!« ga je pozdravila Sabina v imenu vseh.

»Kdaj si prvič nastopil v Periskopu?«

»Marca 1985 je bilo.«

»Te je bilo kaj strah?«

»Sploh ne, saj sem nastopil že v nekem nemškem filmu. Glavna igralka je bila Hana Sigula.«

»A si poročen?«

»Da!«

»Koliko si star?«

»Imam jih 36.«

»Ali imaš kaj otrok?«

»Ima, dva. Ana je stara 8, Nike 5 let. Živim v Ljubljani.«

»Ali se ukvarjaš s kakšnim športom?«

»Da, ukvarjam se s športom, ki ga nihče ne pozna — z ragbijem.«

A se je zmotil, ta šport vsi prav dobro poznamo.

In spet nadaljuje Sabina:

»Pa si pri tem uspeš?«

»Glede na to, da sem še cel, zelo.«

»Kako ti je šlo v šoli?«

»Ne sprašuj! Sodel sem med cvekarje. A italijanščino, francoščino in angleščino vseeno znam.«

Sabina ni imela več vprašanj, pa je bleknila: »Ali si pameten?«

»Ha! Nekateri pravijo, da nisem tako grozno neumen. Večina pa pravi, da sem cepec.«

»Ali bi še kaj povedal?« je končno obupala Sabina.

»Imejte se lepo, uživajte in vrzite Konjice v zrak! Pa nasvidenje! Živijo!«

V petek je bilo vse že bolj veselo, saj smo se že bolje spoznali. V kulturnem domu so bili na veliko prejemnem prostoru razstavljeni šolski časopisi. Našega Belega lokvanja nisem videla. Nato pa smo se učenci do petega razreda pod vodstvom Boža Kosa igrali časopis. Ta naš slavn časopis je imel rubrike: novosti iz kraja in šol, glasba, vaša pisma, zgodba, mladi tehnik, križanke, humor, horoskop, strip, mali oglasi, TV zijalo in poster.

Zatem pa smo si ogledali razstavo malih živali: zajcev, želv, morskih prašičkov, koz, papig in perutnine.

Popoldne smo imeli pogovor z Vitantom Malom in Mičo Lesjakovo. Nato je bilo na vrsti naše največje pričakovanje, ples. Tudi ta je prehitro minil in odpravili smo se na domove svojih gostiteljev.

Soboto smo se zbrali na grobovih stotih talcev. Zeblo nas je. Toda pripovedovanje nekega borca nas je ogrelo. Na grobova obešenih mož smo položili ikebane in z molkom počastili njihov spomin. Z avtobusom smo se odpeljali na šolo Dušan Jerreb in pričakovali podelitev nagrad najboljšim šolskim glasilom.

Skupni program smo sklenili s pesmijo Ko si srečen. Odšli smo na kolo, potem pa domov. Slovo je bilo težko. Pa saj si bomo pisali! Naročilo vseh učiteljev je bilo: »Pišite, čim več pišite, pa boste drugo leto spet tu!«

Nuša Soklič,
novinarski krožek
OŠ prof.
dr. Josipa Plemija, Bled

PAPIRINA AKCIJA

Naša šola je letos zbrala 39.666 kg papirja. Nekateri učenci so se potrudili in pripeljali zelo veliko papirja. Vendar pa so, žal, tudi na naši šoli taki, ki jih ne bi mogli postaviti drugim za zgled. Ti se niso potrudili in niso pripeljali papirja. Razredni, ki so pripeljali največ papirja so: 7.č — 1.982 kg, 2.b — 1.682 kg in 4.a — 1.435 kg.

Učenci teh razredov gredo na izlet. Nekateri učenci se sprašujejo, zakaj je treba papir peljati ravno na Dinosa. Za odgovor smo prosili direktorja Dinosa Jesenice. Povedal nam je, da nekateri učenci zelo radi goljufajo. Vsak hoče imeti čim več papirja, da bi dobil več denarja. Ni jim mar, da s tem delajo škodo. V škatle dajejo razne težke odpadke, kamenje, travo, celo kakšni zavrnjeni in strgani čevlji se najdejo vmes. Niti tega ne vedo, da s tem povzročajo težave delavcem, ki so zaposleni v papirni industriji Količevu. Ti delavci so včasih nepazljivi, zato lahko z odpadki pokvarijo razne drage stroje. Kdo bo povrnil nastalo škodo? Povrne naj jo, kdor koli hoče. Učence to ne zanima. Gavno je, da dobijo nekaj več denarja za nakup sladkarij in drugih nepomembnosti.

Tovariši so se spraševali zakaj nekateri učenci ne prinesejo papirja. Vprašali smo jih? Povedali so nam, da nimajo prevoza. Vendar pa mislim, da to ne velja za vse. Nekateri ga gotovo ne prinesejo zaradi lenosti.

be. Če bi ga zbirali pred šolo, bi že še šlo, si gotovo mislijo.

Učenci se sprašujejo, kje nekateri dobijo toliko papirja. Zbirati ga je treba, kajpak! Vendar ga tudi s tem ne bi mogli zbrati toliko, kot ga je učenka 7. c Katarina Branc. Pripeljala ga je namreč nekaj več kot eno tona. Spada med tistih nekaj redkih, ki imajo srečo. Njena mati namreč dela v trgovini Supermarket na Jesenicah. Z njeno pomočjo je zbrala največ papirja na šoli.

Ni treba, da bi zbrali ravno toliko papirja kot Katarina, a potrudili bi se lahko vsi. Saj smo vendar vsi del naše šole in bi lahko skrbeli, da bi bila pomembna in da bi jo postavljali za zgled drugim šolam po Sloveniji.

Andreja Alt, 7. č
OŠ Tone Čufar

MALO ZLOBNO, Vendar od srca

Neznaneemu sodelavcu, ki sem mu nevede posodil dežnik, se iskreno zahvaljujem. Že dolgo sem hotel kupiti novega, pa nisem imel pravega izgovora.

V ljubeznivem dopisovanju med J. Varlom in E. Torkarjem se iz tedna v teden pojavljajo vse težji argumenti. Bralci se že vnaprej veselijo boksarskega spopada med kulturnim monopolistom in škribonarčkom.

PRIPRAVLJENOST JE VEDNO BOLJŠA KAKOR GOLO PRIČAKOVANJE

TITO

Prenehal naj bi se bojevati ter se prepustil reševanju golega obstoja, kar so nudili Američani. Dobro pa vemo, kaj so nudili in kakšni so bili njihovi končni cilji. Toda morala borcev fronte narodne osvoboditve je bila neomajna. To je še eno potrjeno dobro znane resnice, da je ljudstvo, ki se bojuje za svojo svobodo in socialno pravico — nepremagljivo.

S pariškimi sporazumi o Indokitajski, podpisanimi na začetku leta 1973, se je končalo krvavo poglavje skoraj dvajsetletnega vmešavanja Amerike v notranje zadeve malih, suverenih držav. Na začetku šestdesetih let, ko je prišla na oblast administracija Johna Kennedyja, je ta zasnovana prodiranja dobila ustrezno poimenovanje — imenovala so jo specialna vojna. V luči izkušenj iz Vietnoma in širšega prostora jugovzhodne Azije (Laos, Kambodža) se je ta postavka izkazala kot zmotna in doživela poraz.

Nasprotno, po nasilni, brutalni odstranitvi legalno vzpostavljene režima predsednika Allendeja v Čilu oktobra 1973 ter poskusu likvidacije neodvisnega Cipra s predsednikom Makariosom sredi leta 1974 je bilo očitno, da se nadaljuje uporaba zasnove specialne vojne. Seveda v ustreznih oblikah in na drugih koncih sveta.

Osnova v ekonomsko-političnem in vojaško-obveščevalnem angaziranju je vsekakor »azijska doktrina«, s katero povezuje ime bivšega predsednika Harryja Trummana. Ta doktrina je bila postavljena neposredno po zmagi kitajske revolucije konec leta 1949. Sredi leta 1950 je prišlo do vojne v Koreji. Ob začetku vojne je predsednik Truman zahteval oceno vietnamske situacije. V tej oceni je boj vietnamskega naroda za osvoboditev izpod francoske kolonialne oblasti dobil oznako »tajne komunistične agresije«, ki neposredno ogroža življenjske interese ZDA v tem delu sveta.

Poskus, da bi prebivalstvo ločili od partizanov, se je najizraziteje pokazal z uvajanjem »strateških naselij«. Prva takšna naselja so se pojavila poleti 1962 v okviru Stanley-Taylorjevega načrta. Pisateljica May Mc Charty je v svoji knjigi VIETNAM — VEST CLOVEŠTVA zapisala, da je profesor Stanley izpopolnil »vaška mesta« in deželo razdelil na rumene, modre in rdeče cone. Rumene cone so bile vladine (dostopne ameriški pomoči), modre cone sumljive in rdeče so bile vietkongske. Njegov načrt je predvideval, da vse premočeno prebivalstvo premesti v cone, ki naj bi štele do 15.000 vzorčnih vasi, močno utrjenih in obdanih z bodečo žico. Ob navdušenem sodelovanju Taylorja so zgradili 2.500 Stanleyevih vasi. Življenje v njih je bilo do zadnje podrobnosti programirano. Vsak prebivalec je moral nabaviti uniformo barve, ki je odgovarjala posameznim stopnjam starosti in spola. Prebivalci teh vasi so imeli dvojno izkaznico, eno za gibanje po vasi, drugo za izhod iz vasi. Tistim, ki so privolili, da se preselijo v »strateško vaso«, so zažgali hiše, posevke pa poskropili s strupenimi preparati, da ne bi kaj ostalo vietkongovcem. To je bila obširnejša uporaba kemije v političnem boju.

Torej ni dvoma, da so »strateška naselja« sestavni del ameriške zasnove specialne vojne. Strateška naselja so prvič uporabili Angleži v boju proti partizanom na Malaji v letih 1948—1956. To ni nič drugega kot konfinacija prebivalstva v taborišča. Nemški okupatorji in angleški kolonizatorji so doumeli, da si gverilski delovanja brez ustrezne podpore prebivalstva ni mogoče zamisliti.

Glavno načelo ameriških strategov specialnega vojskovanja je bilo — »najprej mora voda izteči iz ribnika, potem bomo ujeli ribo«. Pri tem so imeli v mislih aksiom MAO ZEDONGA, da je v partizanski vojni riba — partizan, voda pa je ljudstvo. Vendar pa je bila po besedah visokega vodje osvobodilne fronte Južnega Vietnoma — »riba prehitra, da bi se dala ujeti na ta način«.

Program uničenja Indokitajske je bil praktično sestavljen iz programa defoliacije. S tem so hoteli uničiti džunglo, da bi onemogočili maskiranje sil fronte narodne osvoboditve, uničiti posevke ter vire prehranjevanja in oskrbe. S tem so Američani prizadeli predvsem prebivalstvo. V ta program je bilo zajetih nad dva milijona hektarjev površine ali skupaj 12 % površine Južnega Vietnoma. Defolijatorji, ki so jih uporabljali za uničevanje, so bili izjemno koncentrirani. Uporabljali so oranžne, bele in modre herbicide. Modri herbicidi so bili tako obstojni, da jih je bilo mogoče tudi po dveh letih ugotoviti na zemljišču v 80—90 odstotni koncentraciji, kar pomeni da so uničujoče delovali na posevke in rastline še vrsto let po odhodu Američanov iz dežele.

Hkrati z biološko vojno, naperjeno proti naseljenim, kultiviranim delom Južnega Vietnoma, so nasilno razseljevali prebivalstvo.

OK ZSMS Jesenice prireja v petek, 15. novembra od 11. do 16. ure pred Murko na Jesenicah

MIROVNO STOJNICO

- prodaja plošč, knjig, bedžev, plakatov
 - predstavitev mirovnih gibanj
 - Nadaljevanje bo v Mladinskem klubu (spodnji prostori hotela Pošte) od 18. ure dalje:
 - projekcija filmov na temi: mir za mir,
 - recital mladih avtorjev CSUI,
 - koncert skupine Luč in preja.
- Priključimo se akcijam mladih po celem svetu, v našem letu 1985. Vabljeni!

Tomaž Iskra

OD RUDE DO JEKLA

11

DEBELO PLOČEVINO železarne proizvajajo za ladjedelnice, kot so Pula, Reka, Bakar, Split. Tovarna LITOSTROJ iz Ljubljane pa iz debele pločevine izdeluje dele za ladijske motorje velikih moči, prav tako turbine, ki poganjajo močne električne generatorje v hidroelektrarnah. Debelo pločevino uporablja tudi METALNA MARIBOR, ki gradi po vsej naši domovini in tujini mostove in stavbne konstrukcije, kakršne lahko vidiš na modernih avtocestah — Slovenika — in modernih železniških progah Beograd—Bar ter v sodobnih športnih objektih: hala Tivoli, Bled, Celje, Jesenice.

DINAMO PLOČEVINA se največ uporablja v elektroindustriji. V halah naših valjarn lepo svetlečo kovino ovijejo z nepremočljivim papirjem in jo zložijo v lesene zabojce. Te potem kamioni odpeljejo v

tovarne električnih naprav: ELEKTROKOVINO Maribor, tovarno elektromotorjev, ISKRO Kranj, tovarno telefonskih aparatov in central RADE KONČAR, tovarno elektromotorjev in transformatorjev, GORENJE Velenje, tovarno hladilnikov, štedilnikov, pralnih strojev, pomivalnih strojev, umivalnih korit, televizijskih aparatov, TIKI Ljubljana, tovarno električnih bojlerjev, LTH Škofja Loka, tovarno hladilnikov, hladilnih skrinj, hladilnih omar, ROG Ljubljana, tovarno koles in ponijev, s kakršnim se voziš na izlet.

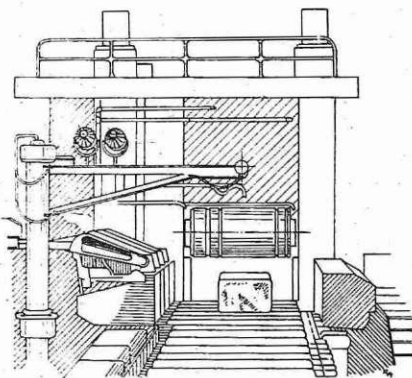
VALJANO ŽICO v glavnem predelujemo za izdelavo verig in vijakov. Pri nas jo izdelujejo TOVARNA VERIG Lesce, PLAMEN Kropa, GRADEC Valjevo.

VLEČENO ŽICO pa uporablja tovarna ŽICNA Celje za izdelovanje zaščitnih mrež. Le-te lahko vidiš na avtocestah, ko varujejo vozišče pred kamenjem. Uporablja jo tudi Gorenje Velenje pri sestavnih delih za gospodinjstve stroje.

PETENTIRANA POCINKANA ŽICA se uporablja v dokaj različne namene. Tovarna avtomobilov TAM Maribor jo uporablja pri raznih delih svojih kamionov (za vzmeti), gradbeno podjetje GRADIS Ljubljana jo uporablja za nosilne konstrukcije, IM-POL Slovenska Bistrica za električne daljnovode, prav tako ELKA iz Zagreba, MBLO iz Nove Gorice pa jo uporablja za vzmeti svojih jogijev, na katerih vsako noč udobno in prijetno zaspiš.

MANJ ZNANE BESEDE IN POJMI IZ METALURGIJE

Azbest — snov, odporna proti ognju (azbestna obleka — obleka, odporna proti ognju)

Valjanje polizdelkov v valjarni bluming

Blum — je valjanec kvadratnega preseka, večjega od 250 mm, ali različnih dimenzij pravokotnega preseka

Brama — strjena in ohlajena jeklena talina — pravokotnega preseka

Cajna — palica, iz katere so nekoč kovali žebelje

Grodelj — surovo železo, proizvod plavža

Gredica ali Cagelj — je proizvod gredičnih ali težkih prog, ima kvadratni presek s stranico, manjšo od 150 mm

Elektroda — grafitna palica, ki se uporablja pri taljenju starega železa

Ingot — strjena in ohlajena jeklena talina v kokilah — kvadratnega preseka

Jeklo — vrsta tehr žnega železa, lastnosti jekla: trdota, prožnost, obstojnost na zraku itd.

Koks — trdni preostanek suhe destilacije premoga, v metalurgiji ga uporabljamo za kurivo pri plavžih

Kokile — kovinske forme, v katere vplivamo jeklo iz livnih ponev

Meh — priprava za vpihavanje zraka, pri plavžih, v kovačnicah obračalno korito (popačenka, prevzeta iz nemščine)

Plavž — peč, v kateri se reducira in tali železova ruda s primesjo koks in apna za pridobivanje surovega železa — grodlja, v metalurgiji imenovana tudi visoka peč

Slabing — valjanje bram v težke plošče — slabi

Slab — proizvod slabinga

Sarž — izlitje jekla iz peči v livno ponev

SM peč — posebne vrste peči za izdelavo jekla (Siemens-Martinova peč)

Šlingar — lovalec žice (popačenka, prevzeta iz nemščine)

Valjarna — oddelek železarne, kjer se valjajo brame, blumi, slabi, gredice ...

Žilavljenje — postopek, ko iz grodlja in starega železa pridobimo jeklo v SM pečeh ali elektropečeh

Žlindra — stranski produkt grodlja, 700—1000 kg žlindre na T grodlja

Različne vrste jeklenih profilov

PROIZVODNJA V OKTOBRU

Značilnosti letošnjega oktobra so težave z električno energijo in rekordna proizvodnja nerjavnega jekla.

Podobno kot v mesecu maju je bilo pričakovati dobre mesečne rezultate tudi v oktobru, glede na dolžino meseca brez praznikov in z ugodnimi vremenskimi razmerami. Letos to ni bilo tako, predvsem zaradi »lepega dolgega poletja« in s tem v zvezi, redukcije električne energije in ob povečanih tehnoloških ter vzdrževalnih zastojih, kar je vse skupaj povzročilo, da nismo dosegli pričakovanih rezultatov, predvsem v skupni proizvodnji, ki je bila dosežena le s 97,6 % na nekoliko znižani operativni program, brez upoštevanja Monterja.

Glede na redukcijo električne energije (od 23 delovnih dni smo bili 14 dni delno ovirani) velja pohvaliti vse tozid in oddelke, ki delajo v sistemu 5+2, za razumevanje in prilagajanje dela na dneve (sobota, nedelja), ko je bilo električne energije razmeroma dovolj.

Pri odpremi — prodaji smo dosegli planirane količine (101 %). Asortiman je bil boljši od načrtovanega, predvsem v Valjarni debele pločevine in Hladni valjarni Bela, ki je dosegla do sedaj rekordno mesečno proizvodnjo nerjavnih jekel, zato je tudi realizacija osnovne dejavnosti dobra — nekaj nad 7 milijard din.

Problem tujega vložka za Hladno valjarno Bela je še vedno prisoten, zato ta TOZD ni dobro oskrbovana z vložkom, posebno se zato, ker tudi naša Elektro jeklarna ne izpolnjuje planskih obveznosti.

Tudi problem pomanjkanja delavcev na ključnih delovnih mestih ostaja še naprej v vsej Železarni.

TOZD PLAVŽ

Ta TOZD dela iz meseca v mesec slabše. Tako slabih rezultatov izpolnjevanja gospodarskega načrta po vsej verjetnosti še nikoli ni dosegla, v vsej svoji zgodovini obstoja. Ali je možno, da so slabi rezultati samo posledica delnega pomanjkanja delavcev, slabšega vložka in zastojev (šobe)?

Bistveno znižani operativni program je bil dosežen le s 87,2 %.

TOZD JEKLARNA

Obe jeklarni skupaj sta svoje količinske planske obveznosti dosegli s 96,7 % — Martinarna 101,5 % in Elektro jeklarna samo 89,1 %.

Martinarna je kljub pomanjkanju grodlja količinski plan izpolnila, slabše pa je bilo pri izpolnjevanju kvalitetskega asortimenta.

Elektro jeklarna svojih planskih obveznosti ni izpolnila predvsem zaradi redukcije električne energije, prevelikega števila zastojev tako tehnološke kakor tudi vzdrževalne narave in 56 ur trajajočega izrednega remonta ASEA peči (18.—20. t. m.) zaradi slabega dna. Zaradi nižje proizvodnje in prevelikega števila zgrešenih šarž, je prišlo do izpada proizvodnje dinamo jekel in VAC žice. Pohvaliti pa velja REKORDNO proizvodnjo nerjavnih jekel — 30 šarž.

Na VOD napravi je bilo obdelano 79 šarž, kar je manj, kot jih potrebujemo.

Kontinuiran je bil v začetku meseca v rednem letnem remontu in je v tem mesecu odli 4.132 ton gredic ali 103,3 % svojega plana.

TOZD LIVARNA

Z gospodarskim načrtom predvideno skupno proizvodnjo je ta TOZD dosegla s 101,6 %. Tujim naročnikom je bilo odpremljeno le 39 ton odliktov ali 78,8 planirane količine.

TOZD VALJARNA BLUMING-ŠTEKEL

Kljub pomanjkanju vložka (nižja proizvodnja jeklarne) je valjarna z operativnim programom krepko preseгла predvideno skupno proizvodnjo (107,7 %) in prodajo (103,5 %), predvsem po zaslugi dvakratnega obratovanja potisne peči in valjanja slabov iz SZ. Skupaj je v tem mesecu potisna peč obratovala 13 dni in je bilo izvaljano 6.547 ton slabov.

Bronx škarje so v tem mesecu izpolnile svoje planske obveznosti.

Še vedno se obrusi premalo blumov (približno 56 ton na dan), kar otežuje pripravo programov za valjanje v Valjarni žice in profilov in s tem že delno pomanjkanje vložka v Jeklovleku in določenih kvalitet v Žičarni.

TOZD VALJARNA ŽICE IN PROFILOV

Redni letni remont te valjarne bi moral biti zaključen 4. oktobra, vendar se je zaradi slabe obzidave oboke ogrevne peči Custodis in porušitve le-tega podaljšal do 10. oktobra. Ker tudi po končanem remontu ta TOZD, zaradi prevelikih zastojev (elektro in mehanski) ni dosegla planiranih dnevnih količin, je razumljiv izjemno velik zaostanek za predvidenim operativnim programom tako v skupni proizvodnji (79,2 %), kakor tudi pri prodaji, ki je bila dosežena le s 42,7 %. Zaradi nižje proizvodnje pa je občasno že prihajalo do težav z vložkom za BK linijo v Jeklovleku in posameznih kvalitet v Žičarni.

TOZD VALJARNA DEBELE PLOČEVINE

Znižani operativni program v skupni proizvodnji je bil dosežen s 101,0 %, medtem ko je bila odprema — prodaja dosežena s 95,2 %, vendar je realizacija ob bistveno boljšem asortimentu večja od planirane.

TOZD HLADNA VALJARNA BELA

Zaradi predvidenega pomanjkanja tujega vložka znižani operativni program proizvodnje je ob dobrem delu ta TO dosegla v skupni proizvodnji s 102,1 % in v gotovi proizvodnji — prodaji s 116,5 %. Izpad proizvodnje dinamo jekel v Jeklarni je povzročil »prisilni« enotedenski remont žarilne linije (CRNO) in s tem tudi razmeroma nizko proizvodnjo dinamo pločevine, 2.005 ton.

Velik uspeh pa je dosegla valjarna z doslej REKORDNO PROIZVODNJO NERJAVNE PLOČEVINE (cca 770 ton) in s tem tudi doslej NAJVEČJO REALIZACIJO osnovne proizvodnje s preko 2 milijardi din.

TOZD HLADNA VALJARNA JESENICE

Manjša produktivnost Siemag ogrodka (predvideni remont ni bil izvršen), slabša kvaliteta vložka (domačega), pomanjkanje naročil za usluge prevallanja (Demag), pomanjkanje delavcev ter redukcija električne energije, ki ni dovoljevala nadoknadenja izpadle proizvodnje v prostih dnevih, so povzročili krepak izpad tako skupne kakor tudi gotove proizvodnje za prodajo. Skupna proizvodnja je bila dosežena le s 78,0 %, gotova — odprema pa s 91,3 %. Proizvodnji elektro pločevine (567 ton) in kvalitetnih jekel (200 ton) sta bili dobri.

TOZD ŽIČARNA

Ob izjemnih naporih pri kroničnem pomanjkanju delavcev in vlož-

ka posameznih kvalitet, je delavcem te TOZD uspelo z operativnim programom predvideno količino v skupni (100,1 %) in v gotovi proizvodnji za prodajo (101,4 %) celo nekoliko preseči.

Zaradi delnega pomanjkanja vložka (Jeklarna, Valjarna žice in profilov) je bilo izdelanih le 915 ton patentirane žice, 596 ton VAC žice (skupaj z Negotinom) in 44 ton EPP žice.

TOZD PROFILARNA

Profilarna je v tem mesecu delala bistveno boljše kot v septembru, čeprav pomanjkanje delavcev ni bilo nič manjše kot mesec dni poprej. Z operativnim programom predvidena skupna proizvodnja je bila dosežena s 107,5 %, gotova — odprema pa s 115,0 %.

TOZD VRATNI PODBOJI

Ta TOZD je obratovala dobro. Skupna proizvodnja je bila dosežena s 103,3 %, gotova za prodajo pa s 103,4 %. Visoka odprema (164,7 %) je posledica manjše odpreme v septembru zaradi izvoznih naročil in dela na »zalogo«.

TOZD JEKLOVLEK

Nekoč paradna TOZD glede doseganja planskih obveznosti se sedaj nahaja v precejšnji krizi. Vzroki so v pomanjkanju delavcev, občasni okvarah — zastoji, slabši kvaliteti vložka, pomanjkanju naročil za BK linijo in deloma pomanjkanju vložka zaradi izpada proizvodnje v Valjarni žice in profilov. Z operativnim programom predvidene količine so bile v skupni proizvodnji dosežene s 100,1 %, pri prodaji pa le s 98,4 %.

TOZD ELEKTRODE

Z gospodarskim načrtom predvidena skupna proizvodnja je bila dosežena s 98,6 %, gotova za prodajo pa s 98,4 %. Nedoseganje planiranih količin gre na račun manjše proizvodnje opalčenih elektrod in elektrodnih žic zaradi pomanjkanja vložka (narezane žice) in zastojev.

TOZD ŽEBLJARNA

Žebljarna je prvi dve dekadi obratovala dobro. V zadnji dekadi pa so se rezultati zaradi izpada naročil za ZDA močno poslabšali, tako da je skupna proizvodnja dosežena s 95,1 %, odprema — prodaja pa samo z 78,2 %.

Miloš Piščanec

IZVRŠITEV DRUŽBENEGA PLANA IN PROGRAMA SKUPNE IN GOTOVE PROIZVODNJE ZA PRODAJO TER ODPREMA ZA OKTOBER

TOZD	SKUPNA PROIZVODNJA						GOTOVA PROIZVODNJA						ODPREMA
	Družbeni plan	Program	Izvršitev	% 4/2	% 4/3		Družbeni plan	Program	Izvršitev	% 9/7	% 9/8	za prodajo	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12		
PLAVŽ	15.700	13.000	11.332,1	72,2	87,2	—	—	—	—	—	—	—	—
JEKLARNA	39.700	39.700	38.383,6	96,7	96,7	—	—	—	—	—	—	—	—
— SM	24.200	24.200	24.571,2	101,5	101,5	—	—	—	—	—	—	—	—
— EL	15.500	15.500	13.812,4	89,1	89,1	—	—	—	—	—	—	—	—
— ASEJA	6.900	6.900	5.916,7	85,8	85,8	—	—	—	—	—	—	—	—
— LM	8.400	8.400	7.677,7	91,4	91,4	—	—	—	—	—	—	—	—
— BBC	200	200	218,0	109,0	109,0	—	—	—	—	—	—	—	—
LIVARNA	160	160	162,5	101,6	101,6	50	50	39,4	78,8	78,8	39,4	—	—
— jeklo	157	157	159,4	101,5	101,5	50	50	38,1	76,2	76,2	38,1	—	—
— kovino	3	3	3,1	103,3	103,3	—	—	1,3	—	—	1,3	—	—
BLUMING-ŠTEKEL	30.110	30.110	32.439,2	107,7	107,7	5.440	4.850	5.338,6	98,1	101,1	5.023,7	—	—
— bluming	14.760	14.760	16.397,6	111,1	111,1	350	350	360,0	102,9	102,9	375,6	—	—
— štekel	12.440	12.940	13.830,4	111,2	106,9	2.490	2.400	2.767,5	111,1	115,3	2.438,3	—	—
— štekel storitve	310	310	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
— termična obdelava	2.600	2.100	2.211,2	85,1	105,3	2.600	2.100	2.211,1	85,0	105,3	2.209,8	—	—
VALJARNA ŽICE	5.000	7.460	5.905,4	118,1	79,2	740	1.200	709,3	95,9	59,1	512,6	—	—
— valjarna žice	5.000	7.460	5.905,4	118,1	79,2	—	—	—	—	—	—	—	—
— valjarna žice storitve	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
VALJARNA DEBELE PLOČEVINE	6.690	6.190	6.249,8	93,4	101,0	5.450	5.950	6.194,9	113,7	104,1	5.665,9	—	—
— valjarna debele pločevine	5.690	6.190	6.249,2	93,4	101,0	—	—	—	—	—	—	—	—
— valjarna debele pločevine storitve	1.000	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
HLADNA VALJARNA BELA	8.500	7.630	7.787,8	91,6	102,1	7.580	6.710	7.312,9	96,5	109,0	7.817,6	—	—
— hladna valjarna Bela	7.630	6.760	7.465,0	97,8	110,4	—	—	—	—	—	—	—	—
— hladna valjarna Bela storitve	870	870	322,8	37,1	37,1	—	—	—	—	—	—	—	—
HLADNA VALJARNA JESENICE	2.300	2.300	1.794,7	78,0	78,0	1.920	1.920	1.613,0	84,0	84,0	1.754,1	—	—
— hladna valjarna Jesenice	2.130	2.130	1.706,5	80,1	80,1	—	—	—	—	—	—	—	—
— hladna valjarna Jesenice storitve	170	170	88,2	51,9	51,9	—	—	—	—	—	—	—	—
ŽIČARNA	3.900	3.700	3.703,9	95,0	100,1	2.820	2.620	2.656,8	94,2	101,4	2.726,0	—	—
— žičarna	3.900	3.700	3.703,9	95,0	100,1	—	—	—	—	—	—	—	—
— žičarna storitve	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
PROFILARNA	1.870	1.560	1.677,4	89,7	107,5	1.610	1.320	1.517,3	94,2	115,0	1.535,2	—	—
— HOP	1.655	1.365	1.460,1	88,2	107,3	1.520	1.230	1.298,5	85,4	105,6	1.335,1	—	—
— HOP storitve	5	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
— rondele	70	70	203,2	290,3	290,3	70	70	203,2	290,3	290,3	184,5	—	—
— rondele storitve	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
— diski storitve	100	100	14,1	14,1	14,1	—	—	—	—	—	—	—	—
— deli za cestno ograjo	40	20	—	—	—	20	20	15,6	78,0	78,0	15,6	—	—
SKLADIŠČE 38	90	—	308,2	—	—	90	—	308,2	—	—	36,4	—	—
VRATNI PODBOJI	120	120	124,0	103,3	103,3	120	120	124,1	103,4	103,4	197,7	—	—
JEKLOVLEK	1.930	1.830	1.831,8	94,9	100,1	1.910	1.810	1.823,6	95,5	100,8	1.781,9	—	—
ELEKTRODE	1.910	1.910	1.882,7	98,6	98,6	1.700	1.700	1.672,5	98,4	98,4	1.657,2	—	—
— elektrode + varilna žica	1.530	1.530	1.486,7	97,2	97,2	1.520	1.520	1.482,9	97,6	97,6	1.454,3	—	—
— varilna žica storitve	—	—	0,8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
— varilni prašek	70	70	88,9	127,0	127,0	70	70	88,5	126,4	126,4	101,7	—	—
— suha el. masa	50	50	—	—	—	50	50	—	—	—	—	—	—
— ognjezdružni material	260	260	306,3	117,8	117,8	60	60	101,1	168,5	168,5	101,2	—	—
ŽEBLJARNA	800	800	760,8	95,1	95,1	800	800	760,7	95,1	95,1	625,9	—	—
MONTER DRAVOGRAD	870	492	682,6	78,5	138,7	870	492	682,6	78,5	138,7	682,6	—	—
SKUPAJ	119.650	116.962	114.410,1	95,6	97,6	31.100	29.542	30.137,5	96,9	102,0	30.056,2	—	—
ELEKTRODE ZAGREB	—	—	—	—	—	150	150	163,2	108,8	108,8	163,2	—	—
SKUPAJ	—	—	—	—	—	31.250	29.692	30.300,7	97,0	102,1	30.219,4	—	—
Storitve	—	—	—	—	—	2.145	1.145	425,9	19,9	37,0	425,9	—	—
SKUPAJ	—	—	—	—	—	33.395	30.837	30.726,6	92,0	99,6	30.645,3	—	—

ODGOVORNOST — SOODGOVORNOST

Bralce tega članka ne želim seznanjati z nekimi določenimi datumi in številkami, zato bom zadevo in datume nekoliko zaokrožil.

Pred več kot petimi leti je bila v Hladni valjarni Bela narejena reorganizacija dela z namenom, da bi zaradi novega obrata in sorazmerno mladih delavcev namestili več vodilnega kadra za boljšo organizacijo dela in primerno, varno delo z novimi linijami.

TOZD HVB ima štiri proizvodne oddelke — lužilnico, valjarno, žarilnico in adjustažo. Reorganizacija in sodelavci, katerih primer želim približati bralcem, se nanašajo na oddelke lužilnice. Tri sodelavce linije CBL v oddelku lužilnice so premestili kot delovodje omenjene linije, dobili so višjo plačilno skupino, nove pogoje dela in nove delovne naloge. Iz skupne garderobe so jih premestili v kabino (pisarno) ob CBL-u, dali vsakemu posebej novo pisalno mizo in omaro za garderobo. Delovne naloge so bile administrativno-organizacijsko-vzdrževalnega pomena. Ker je bilo potrebno novo 13. kategorijo upravičiti tudi z obsegom dela in številom njim podrejenih sodelavcev, so liniji CBL-a priključili tudi skladišče vložka. Ker sem se doslej netočno izražal z besedo »so«, naj pristavim, da s tem mislim SEO in vodstvo TOZD HVB. Opravičila za nove pogoje delovodje ni. Ob prevzemu novih dolžnosti so zavzeli lagoden odnos do novih nalog. Navedel bom nekatere napake, katere jim očitajo sodelavci. Skladišče vložka (administrativni del) so povsem zanemarili. Med delovnim časom so zanemarjali proizvodno-kadrovsko težave na liniji CBL, kar je bila njihova osnovna dolžnost; dninske knjige so pisali neodgovorno, nvoosprejete sodelavce niso vpeljali v proizvodni proces,

skratka, v veliki meri so v negativnem smislu izkoristili ugodnosti, katere jim je nudilo novo delovno mesto.

Lani je bila v Železarni v okviru sanacijskih ukrepov vsem TOZD Železarni predlagana mikroorganizacija, ki je prizadela tudi delovodje CBL-a. Njihovo delovno mesto je ukinjeno, naložene so jim nove delovne naloge, določena jim je 12. plačilna skupina, seliti se bodo morali tudi iz kabine CBL-a, kjer so doslej prebili večino delovnega časa, nazaj v skupne garderobe. Tu se zdaj samo po sebi zastavlja nekaj vprašanj.

Vodstvo TOZD bi medtem, ko so sodelavci opravljali naloge delovodjov CBL-a, moralo ugotoviti omenjene napake delovodjov in nanje vplivati z opozorilnimi in nato z

DELOVNI, USPEŠNI, SAMOKRITIČNI IN Z NOVIMI NALOGAMI

To naj bi bila le kratka ocena dela OOS in občnega zbora, ki je bil v petek, 8. novembra. Na občnem zboru je bilo dokazano, da je uspešno delo OOS pogojeno s tiskim delom in načrtovanjem sleherne skupne akcije ter sprotno analizo izvršenih nalog in pridobljenih izkušenj, kar s pridom uporabljajo pri svojem nadaljnjem delu. Za vsa ta dela imajo seveda na voljo dokajšnje število strokovno usposobljenih kadrov, ki z veliko odgovornostjo skrbijo za kar najbolj kakovostno delo, ki je razdeljeno po komisijah. Poleg članov, delegatov in gostov se je občnega zbora udeležil tudi predsednik konference OOS Železarne Zvone Miklič.

Zbrane na občnem zboru je pozdravil predsednik IO OOS TOZD Valjarna žice in profilov Ljubo Galič in v svojem obsežnem poročilu dejal: »Zveza sindikatov je del socialističnih sil, ki uresničuje povezovalno vlogo v družbi, krepi politično in socialno integriteto delavskega razreda. Organizira in politično vodi delavce v boju za stalno povečevanje materialne osnove samoupravljanja in razvoja socialističnih samoupravnih odnosov ter samoupravnih pravic in obveznosti delavcev v združenem delu.

Danes, ko je naša dolžnost, da se kritično in samokritično ozremo na naš in pregledamo svoje delo, ne moremo mimo, da se ne bi dotaknili smernic svojega delovanja, sprejetih na zadnjem občnem zboru pred dvema letoma na konferenci IO OOS, ki je bila pred letom dni.

Značilnost zadnjega obdobja so bile velike spremembe v splošnem družbenem življenju, ki so izhajale iz razmer, v katerih se je znašlo naše gospodarstvo.

Inflacija in stabilizacijski ukrepi so večji del delavskega razreda potisnili na rob življenjskega minimuma. Sindikat se takih razmer zaveda in skuša vplivati na tok dogajanj.

V preteklem obdobju so bila močno poudarjena prizadevanja za uspešno poslovanje v TOZD in DO kot celoti. Pri tej akciji je poleg ostalih družbenopolitičnih organizacij imel sindikat posebno nalogo, ker je bil nosilec vseh akcij, ki jih je bilo treba izvajati v okviru planskih obveznosti in uspešnega gospodarjenja.

IO OOS je v preteklem obdobju stalno spremljal rezultate proizvodnje. Vključeval se je v razprave o izrabi proizvodnih zmogljivosti, delovnega časa, delovne in tehnološke discipline. Veliko pobud pa je bilo danih tudi domačemu znanju in inovacijam.

Pomembno vlogo pa je OOS imela pri sprotnem obveščanju kolektiva o stanju in razmerah znotraj TOZD. Sodelovanje sindikalne organizacije z drugimi družbenopolitičnimi organizacijami in vodstvom TOZD je izredno uspešno, kar je tudi vidno pri delovnih uspehih. Menim, da so taki pogoji dela in rezultati sodelovanja vidni predvsem v dobri politični klimi in dokaj dobrih ekonomskih rezultatih poslovanja TOZD.

Omeniti moram, da je posebno zadovoljivo delo SDS. SDS so se v praksi uveljavile kot izredno učinkovite. Z dobrim delovanjem SDS dosežemo demokratičen in odprt način pripravljanja sklepov samoupravnih organov. Takšen odnos v delu SDS se odraža tudi v delu celotnega sistema samoupravnih organov, od izvolitve delegatov v družbenopolitičnih organizacijah pa do aktivnosti letnih.

Dobro delo delegatskega sistema znotraj TOZD pa nekoliko zasenči aktivnost delegatov v SIS. Ta problem se poraja že od same ustanovitve SIS. Organiziran je bil sestanek s predsednikom IO OOS Železarne, IO OOS Valjarne žice in profilov, predstavniki CPSI, vodji delegacij SIS in ostalimi predstavniki družbenopolitičnih organizacij v TOZD. Namen sestanka je bil ugotoviti vzroke nedela delegatov.

Ugotovili so, da je osnovni vzrok slabega dela v pretežkem in nerazumljivem gradivu in sami strukturi delegatov. Zato menim, da bi delo delegacij v SIS prenesli v obliko stalnih aktivnosti na SDS. S tem bi razbremenili del delegatov. Gradivo pa bi lahko zborom posredovali v pisni obliki. Dotaknil bi se rad še vprašanj

iz vsakodnevnega utripa našega dela v proizvodnem procesu in tehnoloških problemov naše TOZD.

Osebnih dohodkov oziroma nagajevanje delavcev v Valjarni žici in profilov so stalen problem. Zahteve po večjem nagajevanju se pojavljajo na vseh sejah, od IO OOS pa do ostalih samoupravnih organov in družbenopolitičnih organizacij. Ugotovljamo, da je bistvo nizkega osebnega dohodka v našem TOZD zelo nizko ovrnodotena ura v proizvodnem procesu v primerjavi z ostalimi proizvodnimi organizacijami. Druga stvar, ki je prisotna vse leto, je že kronično pomanjkanje delovne sile. Če se nam zgodi, da smo številčno za silo zasedeni, pa nam neusposobljenost tistih, ki šele prihajajo, občutno zavira normalen potek proizvodnje. Prav zaradi teh problemov, ki niso rešljivi čez noč in ki se še poglabljajo z odhodom sodelavcev v pokoj, imamo stalne polemike razprave s kadrovsko službo in poslovnim odborom. Žal pa otipljivih rezultatov ni.

Dobro delo je odvisno tudi od stanja proizvodnih naprav in njihovega vzdrževanja. Založenost z reprodukcijskimi materiali in rezervnimi deli. Naprave v naši TOZD so zelo iztrošene in zastarele. Rezervni deli so stalen problem. Vzdrževanje in popravila proizvodnih naprav šepajo. Popravila so predvsem površna in nestrokovno opravljena. Vzdrževalci pa se tudi izgovarjajo na preobremenjenost in pomanjkanje delavcev. Probleme pa še stopnjuje zelo razdrobljen program valjanja različnih dimenzij, kar povečuje zastoje in stroške.

Dotaknil bi se rad tudi tehnološke in delovne discipline. Ta je dobra in zadovoljiva. Žal pa je v nekaterih primerih samoupravna delavska kontrola premalo aktivna.

Kot je poudaril Ljubo Galič, si sindikalna organizacija v zadnjem času še posebej prizadeva, da bi uspešno izpeljali akcijo za delitev osebnega dohodka in sklada skupne porabe ter katalog del in nalog. Ponovne razprave, razlage in upoštevanje pripombe naj bi zagotovile uspešnost referenduma.

Tudi vodja TOZD Drago Finžgar je podal obsežno poročilo o devetmesečnem poslovanju, ki je kljub nekaterim težavam zelo pozitivno. Žal pa v zadnjem času, zlasti po rednem letnem remontu, ne moremo biti zadovoljni s proizvodnimi rezultati. Velik zastoj je bil na ogrevni peči blumov. Nezaželjene okvare pa se pojavljajo tudi na valjarskih ogrođjih. Okvare so objektivnega in subjektivnega značaja. Potrebno bo napeti vse sile za doseganje načrtovanih ciljev in obveznosti. Samo boljši rezultati proizvodnje so porok za boljši osebni dohodek, je še posebej poudaril vodja TOZD.

Iz blagajniškega poročila je bilo razvidno, da je poslovanje zelo doledno. Natančna vknjižba vseh prihodkov in izdatkov bi lahko služila kot zgled dobrega poslovanja mnogim službam družbenega knjigovodstva.

Sledila je bogata razprava, iz katere so bili povzeti sklepi in smernice za prihodnje delo:

- razvijati boljše gospodarjenje in družbenoekonomske odnose,
- razvijati odločanje delavcev o pogojih in rezultatih njihovega dela,
- stalna borba za rast osebnih dohodkov in s tem tudi odgovornost zaposlenih. To bomo dosegli le z rastjo proizvodnje, izvoza, produktivnostjo dela in kvaliteto dela,
- motiviranje delavcev za boljše delo in boljše izkoriščanje delovnega časa,
- zveza sindikatov mora biti stalno prisotna pri razvoju boljšega dela, boljših medsebojnih odnosov, razvoju kadrov, zagotovitvi sredstev za delo raziskovalnih skupnosti in znanstvenih skupnosti,
- spodbujati izobraževanje ob delu,
- razvijati inovacijsko dejavnost,
- krepiti stalno aktivnost pri razvoju sistema družbenopolitičnih organizacij in omogočati odprt tovariški dogovor o vseh perečih vprašanjih.

Zbranim na občnem zboru je spregovoril tudi predsednik konference IO OOS Železarne Zvone Miklič, ki je na kratko ocenil politični sistem in gospodarsko situacijo pri nas.

Zelo prijeten večer pa so na občnem zboru preživeli tudi naši sodelavci upokojeanci, ki so se upokojili v zadnjih dveh letih. V pozdravnem govoru jim je vodja TOZD Drago Finžgar zaželel še veliko srečnih dni in trdnega zdravja. Prejeli so tudi skromna darila.

Jože Urh

NOVICE IZ SINDIKALNIH ORGANIZACIJ

TOZD REMONTNE DELAVNICE

Člani izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata TOZD Remontne delavnice pa so se na 17. seji, ki je bila 16. oktobra, pogovarjali o problematiki osebnih dohodkov v TOZD. Ugotovili so, da osebni dohodki iz leta v leto padajo in da je strokovno delo razvrednoteno. Če bodo v Železarni ostali v veljavi dosedanj premijski sistemi, je treba spremeniti premijski pravilnik TOZD Remontne delavnice, ker je nestimulativen. Potrebno bo izvesti tudi prekatégorizacijo, saj so jo kljub moratoriju izvedli tudi v drugih TOZD. Le tako bo strokovno delo in znanje, ki je v Železarni premalo cenjeno, bolj vrednoteno. Sedaj primerjava osebnih dohodkov za enake kategorije v TOZD Remontne delavnice in proizvodnih TOZD ni več smiselna. Z uveljavljanjem novih tehnologij se zahtevnost vzdrževalnih znanj in del povečuje, napor posluževalcev naprav pa se zmanjšuje, kar je tudi smisel tehničnega napredka. V svetu se število vzdrževalcev z razvojem tehnike povečuje, pri nas pa zmanjšuje oziroma ostaja nespremenjeno. Zato najemamo tuje firme za opravljanje čisto preven-

tivnih vzdrževalnih in remontnih del. Od vodstva TOZD in strokovnih služb so zahtevali analizo dela tujih izvajalcev na področju vzdrževanja.

Zanima jih poprečno število tujih izvajalcev dnevno, število ur, ki jih opravijo, stroški (vrednost izdelavne ure tujih in domačih izvajalcev vzdrževalnih del). Ne strinjajo se z izvajanjem tujih firm na področju vzdrževanja in od vodstva Železarne zahtevajo, da se zmanjša število tujih izvajalcev na stanje pred leti. Hkrati je potrebno normativno in kadrovsko spremeniti domače vzdrževanje. Od vodstva TOZD želijo pisno mnenje o načinu reševanja te problematike, ki med vzdrževalci povzroča nezadovoljstvo. Prav nereseno vprašanje tujih izvajalcev povzroča razvrednotenje dela naših vzdrževalcev, saj Železarna raje najema tujo firmo za dela, ki bi jih ob ustrezni stimulaciji mnogo ceneje opravili naši vzdrževalci.

Vse sindikalne skupine so opozorili, da morajo do konca oktobra evidentirati kandidate za nove člane izvršnega odbora, potrdili pa so tudi novo blagajničarko. Dosedanji blagajničarki bodo za vzorno vodenje blagajne primerno nagradili.

SEJA DELAVSKEGA SVETA ŽELEZARNE

(Nadaljevanje s 1. strani)

znail na vodstvu TOZD in delovnih skupnosti.

S poslovno politiko opredeljujemo ključne cilje poslovanja Železarne in obenem postavljamo temelje politike in ukrepe za uresničitev postavljenih ciljev. Poslovna politika za prihodnje leto se na vseh področjih prilagaja pričetku obratovanja jeklarne 2 v začetku 1987. leta, je v obraziložitvi poudaril vodja sektorja za ekonomiko in organizacijo Martin Šketa. Cilji poslovne politike so za vse obvezujoča naloga kljub težki gospodarski situaciji. Z izvajanjem teh ciljev bomo zagotovili pozitivne premike pri ustvarjanju in delitvi dohodka, s tem pa bomo lahko namenili več sredstev tudi za akumulacijo, osebne dohodke in skupno porabo zaposlenih.

Delegati so sprejeli predlagane usmeritve poslovne politike za prihodnje leto.

Članica poslovnega odbora Albin Tušar je obrazložila predlog ukrepov za izboljšanje poslovanja v TOZD Jeklarne. O vsebini ukrepov poročamo v prispevku o seji odbora za gospodarstvo pri delavskem svetu Železarne.

Po obrazložitvi se je razvila široka razprava. Mnenja o tem, ali naj bodo v predlagani sistem nagajevanja za jeklarje vključeni tudi delavci tistih storitvenih TOZD, ki delajo v jeklarini, so bila deljena. Nekaj razpravljalcev je menilo, da je v precejšnji meri odvisna proizvodnja v jeklarini tudi od dobrega dela vzdrževalcev, delavcev remontnih delavnic in ostalih storitvenih delavcev, drugi pa so se zavzemali za višji status jeklarjev.

Pri glasovanju za predlog ukrepov niso dosegli potrebne večine glasov. Sklenili pa so, da ga bodo ponovno obravnavali na prihodnji seji.

Družbeni pravobranilec samoupravljanja občine Jesenice je zahteval ureditev stanja na nekaterih področjih samoupravnega odločanja. Ugotovil je, da nismo izvajali nekaterih določil samoupravnega sporazuma o skupnih merilih in osnovah za delitev OD in dela sklada skupne porabe ter da je finančni odbor posebne finančne službe sprejel nekaj sklepov o združevanju sredstev oziroma kreditih, ki niso skladni z določili samoupravnega sporazuma o organizaciji in delu posebne finančne službe.

Delavski svet je ugotovil, da sklepi o valorizaciji nadomestil za bolezensko odsotnost do 30 dni in povečanju nadomestil za odsotnost zaradi letnega dopusta res niso bili sprejeti v skladu z določili sporazuma.

Ker je izjemna rast osebnih dohodkov močno povečala razliko odmerjenih nadomestil, je delavski svet potrdil sklepe odbora za gospodarstvo, da se nadomestila za bolezensko odsotnost do 30 dni in za odsotnost zaradi nesreč pri delu od 1. junija letos valorizirajo z indeksom rasti osebnega dohodka predhodnega tromesečja glede na poprečje predhodnega leta. Iz primerjave pa so izločene invalidnine, na-

domestila za podaljšan porodniški dopust in skrajšan delovni čas porodnic, povrnjena nadomestila za orožne vaje, pozive oblasti in suspenze ter refundacije OD, ki jih Železarna zaračunava drugim delovnim organizacijam. Ti sklepi naj veljajo do sprejetja novega sporazuma na področju delitve osebnih dohodkov.

Sprejeli so tudi pobudo poslovnega odbora za tekoče urejanje nadomestil za odsotnost zaradi letnega dopusta. Sklenili so, da se osnove za izračun nadomestil za odsotnost z dela zaradi letnega dopusta, ki temeljijo na poprečnih OD za maj, junij in julij, povečajo za 14 %. Če bodo v bodoče nastopile prevelike razlike med plačilom za delo in nadomestilom za dopust, bo to problematiko obravnaval odbor za gospodarstvo pri delavskem svetu Železarne. Dali pa so tudi pobudo, da se v novem sporazumu o osebnih dohodkih plačilo odsotnosti za redni in izredni dopust določa v višini tromesečnega poprečja, povečanega za enak delež kot osebni dohodek za delo v tekočem mesecu.

V zvezi s pobudo pravobranilca o delovanju finančnega odbora posebne finančne službe pa so bili seznanjeni, da je ta odbor pri sklepanju pogodb oziroma samoupravnih sporazumov ravnal skladno z določili samoupravnega sporazuma o delovanju posebne finančne službe in da ni kršil svojih pristojnosti. Ker pa se s to ugotovitvijo družbeni pravobranilec ne strinja, so zadolžili pravni oddelek, da prouči skladnost našega sporazuma z zakonskimi določili in o rešitvi obvesti delavski svet.

V nadaljevanju so sprejeli ugotovitveni sklep, da so v avgustu vsi delavski sveti TOZD in delovnih skupnosti sprejeli spremembe pravilnika o načinu vodenja knjigovodstva v Železarni.

Bliža se konec leta in s tem opravljanje inventur. Delavski svet je na predlog finančno računovodskega sektorja imenoval centralno koordinacijsko komisijo, komisijo za popis materialnih rezerv, komisijo za popis sredstev in virov sredstev pri združenih sredstvih delovne organizacije ter komisijo za popis sredstev in virov sredstev sklada skupne porabe v delovni organizaciji.

V naslednjem mandatsnem obdobju bosta Edo Dolžan iz Valjarne žice in profilov ter Srečo Mežnar iz Jeklovleka delegata Železarne v skupščini samoupravnega sklada za intervencijo v kmetijstvu in porabi hrane v občini Jesenice, Matevž Malej iz delovne skupnosti za komercialne in finančne zadeve bo delegat Železarne v upravnem odboru Hokejskega kluba Jesenice, Miloš Piščanec iz delovne skupnosti za ekonomiko, TKR in novogradnje pa bo deloval v strokovni komisiji za inovacije na nivoju delovne organizacije.

Delegati za to sejo niso pripravili delegatskih vprašanj.

Naslednja seja delavskega sveta Železarne bo predvidoma 26. novembra.

CPSI — z. v.

STVARI POSTAJAJO ZANIMIVE

Tako so sklenili naši vrli programerji, ko smo jih v predprejšnjem Železaru požgečkali zaradi programa masterfile. Sklenili so izdajalcu, ki novinarje zalaga z računalniškimi izpiski, nastaviti past. Na vsak način bi radi izvedeli, skozi katero luknjo jim kapljalo in curljajo informacije. Ker ima vsak uporabljen računalniški storitev, ki uporablja terminal za on-line obdelavo svojo identifikacijsko kodo, so programerji nanjo vezali izpis ekrana pri uporabi šifrantna izdelkov. Ko torej Janez Zgaga pokuka v masterfile, se mu na ekranu pokaže naslednja slika:

```

E
test help funkcije-pomoč uporabnikom !
HHHH HHHH EEEEEEEEEEE LLLL EEEEEEEEEEE
HHHH HHHH EEEEEEEEEEE LLLL EEEEEEEEEEE
HHHH HHHH EEEE LLLL EEEE PP
HHHH HHHH EEEE LLLL EEEE PP
HHHHHHHHHHHH EEEEEEEE LLLL EEEEEEEEEEE
HHHHHHHHHHHH EEEEEEEE LLLL EEEEEEEEEEE
HHHH HHHH EEEE LLLL EEEE PP
HHHH HHHH EEEE LLLL EEEE PP
HHHH HHHH EEEEEEEEEEE LLLLLLLLLL EEEE
HHHH HHHH EEEEEEEEEEE LLLLLLLLLL EEEE

```

*****m-n*****
ZDRAVO TOV. JANEZ ZGAGA
STVARI POSTAJAJO ZANIMIVE !

In če to poskuša Janez, ki igrice še ne pozna, bo najbrž zagnal vik in krik in potem bodo naši vrli programerji iz tega, kdo je najbolj glasen ali najbolj tih, poskušali uganiti, kdo je izdajalec. Zaenkrat je past še dokaj nedolžna, saj smo jo, čeprav so programerji planirali čisto drugače, brez težav obšli in jih s tem spet izzvali. Zgodba očitno postaja vse bolj zanimiva, kar pa sploh ne spremeni temeljnega dejstva, da je masterfile od vseh zapuščena sirota, in da od takega, kakršen je sedaj, ni za Železarno nobene koristi. Pri tem bi bilo kápak neumestno trditi, da so za to krivi samo programerji, saj s takimi igrkami nenazadnje dokazujejo tudi to, da svojo obrt obvladajo in da bi prav tako dobro naredili tudi vsak uporaben program, če bi kdo od njih to zahteval.

Borut GRCE

Z občnega zbora sodelavcev valjarne žice in profilov (foto: I. Kučina)

Svet za informiranje pri predsedstvu OK SZDL Jesenice organizira

JAVNO RAZPRAVO O PREDLOGU RTV PROGRAMOV ZA LETO 1986

(uvodničar: predsednik sveta Milan Svetlin)

V PONEDELJEK, 18. NOVEMBRA, OB 16. URI V SEJNI DVORANI SKUPŠČINE OBČINE JESENICE.

Vabimo vse delovne ljudi in občane občine Jesenice, da se javne razprave udeležijo, in s pripombami oziroma konkretnimi predlogi dopolnimo Predlog RTV programov za leto 1986.

ALKOHOLIZEM IN PREVENTIVNO DELO PROTI TEMU DRUŽBENEMU ZLU

Ko v današnjem težkem gospodarskem položaju berem o vzrokih za tako stanje, se mi zdi, da med njimi premalo obravnavamo naš socialni problem — alkoholizem. Ljudem bi morali posredovati več znanja o alkoholizmu, poskrbeti za večjo osveščenost prebivalstva.

Dokaz, da ljudje premalo vedo o tem, je, da imamo vedno več alkoholikov. Med njimi vedno več mladih. Prebiram časopis in vidim v njem veliko vprašanj, kjer posamezniki, največkrat žene, iščejo pomoč in nasvete. Literaturo premalo čitam. Predavaj, kjer bi se kaj pogovorili s strokovnjaki, pa sploh ni.

Kako pa je v podjetjih in drugod? Koliko so vsi sodelavci sposobni pravilno reševati ta problem in pomagati alkoholiku? Z neznanjem, popustljivostjo, nedoslednostjo in slabimi zgledi lahko več škodijo kot koristijo, ker s tem samo zavlačujejo alkoholikovo odločitev za zdravljenje. Ne zavedajo se, da velja za to bolezen enako pravilo kot za vsako drugo: čim prej, tem bolje. Če ne, se alkoholik zapira vedno bolj, nakopičijo se mu težave in problemi doma in v službi, ki jih kasneje ni mogoče povsem urediti. S tem pa je tudi možnost, da se ponovno zapije, večja. Potem pa kažemo za njim: »Glej ga, saj zdravljenje nič ne pomaga.« Naj opišem primer za zgled, kako veliko je treba vedeti o alkoholizmu.

Svojec je živel med alkoholiki v družini več let. Eden med njimi se je le odločil za zdravljenje. Pri prvem obisku je zdravnik alkohololog vprašal svojca (ki je tudi sodeloval pri zdravljenju), če ve, kaj je to alkoholizem. Zaskrbljen ga je gledal, češ, kaj ne bi vedel, saj živim med njimi. Zdravnik je obljubil, da ga bo vprašal za mnenje še enkrat, ko bosta zaključila zdravljenje. Svojec je priznal, da o alkoholizmu še daleč ni vedel to, kar ve sedaj. Vedno znova poudarja, da vse premalo vemo o alkoholizmu. Nič ne vemo, kako alkoholika pripraviti do zdravljenja, kako sodelovati pri zdravljenju in kasneje pri rehabilitaciji. Zato tudi ni uspehov. Nasprotno, prizadevanja za alkoholizem prehitvevajo boj proti njemu. Vsi se preveč trudijo za dobiček od alkohola, kot da ni druge poti in načinov za pridobivanje denarja. Po gostinskih lokalih se še tistih pravil ne držijo, ki obstojajo. Alkohol je prisoten že prav povsod. Krležnost pa, kot vemo, dela tatu. Kije je naša huma-

nost? Kdo pomisli, da je lahko vesel človek v družbi doma grob z ženo in otroki. Otroci so vse prevečkrat žrtve neurejene družine. Pa toliko govorimo, kaj vse je treba narediti zanje. Kdo bi pomislil, na primer, na mater, ki je imela tri sinove alkoholike. Vsa izmučena, obupana in skrušena je slednjič le našla pot do socialne delavke in jo prosila za pomoč. Toliko je pretrpela, da je rekla: »Tako je hudo, da bi raje videla sina mrtvega kot pijanega.« To se je tudi zgodilo. Eden teh treh je napravil samomor. Seveda je bila spet vsa obupana. Spraševala se je, kaj neki je zagrešila, da mora toliko trpeti. Ostala dva sta se za silo uredila.

Se in še bi lahko naštevala primere. Saj jih beremo v časopisu. Problemi, ki se rešujejo pod vplivom alkohola, so največkrat rešeni z žalostnim koncem.

Kdaj bomo pričeli resno in načrtno delati za zmanjšanje tega problema? Res je, da eni teh težav nimajo. Niso pa »cepljeni« proti njim, lahko jih še doletijo. Drugi jih imajo, pa se sramujejo iskati pomoč. Eni kot drugi o alkoholizmu ne vedo, kar bi morali.

Se en primer nepoznavanja alkoholizma. V pogovoru z moškim šestdesetih let in njegovo ženo smo se menili tudi o alkoholu. Vedela sem, da oba pijeta preveč. Mož mi reče: »Veš, meni pa kak štamperle vedno pomaga. Sem bolan in se tresem, takoj sem dober, ko popijem.« Rekla sem: »Verjamem.« Sama bi ga težko prepričala, da potrebuje pomoč, ker je že zasvojen. Zato sem obema svetovala, naj obiščeta zdravnika in povesta tako, kot sta povedala meni.

Družba bo morala poskrbeti tudi za več vedenja o tem. VSI bomo morali vedeti VSE o alkoholizmu, da bomo enotni pri delu. Življenje z alkoholiki in pridobljeno strokovno znanje dajeta dober vpogled v ta problem.

Ali bomo začeli z boljšim delom na tem področju ali bomo morali reči: težko je pijanega strezniti, še težje pa treznega.

J. F.

ALKOHOLIZEM, DRUŽINA IN DRUŽBA

Alkoholizem je s svojo nepremagljivo močjo z majhnimi možnostmi zdravljenja prvi začarani krog človeških stisk in propadanja.

Alkoholizem ima svojo zgodovino. Dolga leta je alkoholik skrit pod plaščem povečanega pitja zaradi »družbe«. Telesno še razmeroma zdrav in kos svojim težavam. V tem obdobju je že lahko hud uničevalec družine, medtem ko je na delovnem mestu in v družbi še v redu. Sčasoma gre njegova pot navzdol. Značilnost alkoholnega obnašanja je vsestransko zagrizla v okolje.

Delavec, alkoholik, okupiran sam s seboj nerealno gleda na življenje. Čustvena in socialna nezrelost ga omejuje, da bi oskrbel vse potrebno za normalno zadovoljevanje vsakodnevnih potreb družine.

Neuravnotežen, nedosleden, popustljiv, agresiven je do ostalih članov družine.

Nesposoben je prevzemati splošno odgovornost do družine.

Zanemarja skrb za vzgojo otrok.

Ne zanima ga gmotno stanje družine in drugo.

Okupiran sam s seboj ne razume in ne priznava potreb in težav ostalih članov družine, kot na primer: bolezen v družini, nezgode, neuspeh v šoli, ki pogosto razdražijo alkoholika. Pri družinskih članih raste nezadovoljstvo, ker delavec alkoholik ne razume njihovih potreb oz. njihovih problemov.

Največkrat se začno zaradi nerednega odnosa do družine, do dela in discipline rušiti odnosi v družini in na delovnem mestu. Svojci delavca alkoholika so tako ali drugače ujeti v mrežo alkoholizma. Njim in njihovim potrebam je potrebno posvečati

najmanj toliko skrbi kot delavcu alkoholiku, praviloma pa še več. Alkoholika je težavno zdraviti v alkoholni subkulturi, če ne uporabimo psihoterapevtskih vzgojnih in prosvetljenih ukrepov in pa rehabilitacijo v klubih zdravljenih alkoholikov. Družinsko zdravljenje in rehabilitacija ter sprememba vedenja ožjega okolja dajejo najboljše dosežke.

ALKOHOLIZEM MED MLADIMI

Zavedati se moramo, da je alkohol pri nas med mladimi najbolj razširjena droga. V Ljubljani so ugotovili, da je bilo v prvih letnikih srednjih šol vinjeno že vsako tretje dekle in vsak drugi fant (Delo, dne 7. 11. 1985). Želja po spoznavanju novih, nepoznatih občutkov lahko privede mladostnika v to, da se prvič opije, se dela odraslega in rešuje stiske. Nekateri skušajo v alkoholu utopiti realnost ali prevelike zahteve okolja.

Če otrok pri reševanju težav in stisk ali iz navade prepogosto sega po alkoholu, poiščite pomoč pri strokovnjaku.

Resnično preprečevanje alkoholizma je tako zahtevna naloga, da se je ne more lotiti nihče drug kot celotna družba z vsemi svojimi voliči od vrha navzdol. V delovni organizaciji morajo biti nosilci preprečevanja alkoholizma samoupravni vodilni in vodstveni organi ter družbeno-politične organizacije. Socialno zdravstvena družba je strokovna moč na tem področju.

V. Š.

SEJA ODBORA ZA SPLOŠNE ZADEVE

V sredo, 6. novembra, so se na redni seji sestali člani odbora za splošne zadeve pri delavskem svetu Železarne. Pri pregledu izvajanja sklepov so ugotovili, da so le-ti vsi izvršeni, razen sklepa, s katerim so zadolžili predsednika odbora, naj o nerednem ocenjevanju poročil s službenih potovanj v tujino poroča na seji delavskega sveta Železarne. Ta sklep so razveljavili s pripombo, da naj v prihodnje poslovodni odbor pripravlja in posreduje ocene redno.

Božu Bartlju so odobrili podaljšanje službenega potovanja za tri dni (potovanje v ZSSR, Moskva). Potovanje je bilo podaljšano na zahtevo sovjetskega partnerja in s soglasjem PO. Podaljšanje službenega potovanja za dva dni so odobrili tudi Marku Pogačniku in Milanu Železniku iz TOZD Remontnih delavnic (ZR Nemčija), ki sta se udeležila tečaja za računalnika, in sta zaradi razpoložljivih zvez z vlakom odpotovala en dan prej in se vrnila en dan kasneje.

Službeno potovanje v tujino so odobrili še:

— Dušanu Sikošku iz raziskovalnega oddelka (sektor TKR) potovanja v ČSSR zaradi reševanja problematike tehnologije varjenja za namensko proizvodnjo. Potoval je skupaj s predstavnikom Železarne Ravne, ki ga je tudi organizirala in kri-la stroške potovanja in bivanja;

— Martinu Brumatu, Romanu Pogačniku, Janezu Sodju (vsi so zaposleni v TOZD Remontne delavnice) in Alešu Robiču (iz TOZD Vzdrževanje) potovanje na Švedsko k firmi ASEA, kjer je bilo predvideno teoretično in praktično izobraževanje za upravljanje s tehtalnimi napravami v jeklarni 2;

— Feliku Beštru iz sektorja novogradenj potovanje v ZR Nemčijo k firmi Mannesmann Demag Hütten-technik v Duisburg, kjer je opravil tehnične razgovore v zvezi z dokumentacijo za merilno regulacijsko opremo jeklarne 2. Na razgovorih je sodeloval tudi predstavnik Rudisa — EM Hidromontaže;

— Antonu Kelvišarju iz TOZD Žičarne, Edu Kavčiču iz TOZD Vzdrževanje in šoferju osebnega avtomobila Radu Cvetkoviču potovanje v Borovlje v Avstrijo k firmi Austria Draht. Potovanje je bilo organizirano zaradi dogovora o možnosti demontaže in prevoza naprav v primeru odkupa lužilne linije. Razgovora so se udeležili tudi predstavniki Hidromontaže iz Maribora;

— Borisu Bregantu, predsedniku poslovodnega odbora, in šoferju osebnega avtomobila Dragu Grčarju potovanje v Avstrijo in na Češko. Na Češkem se je udeležil poslovnih razgovorov SOZD Slovenskih železnar s predstavniki Ministrstva črne metalurgije Češke in obiskal železarni Kunčice in Feromet. Na Dunaju, pri firmi Metimpeks, pa se je udeležil razgovorov o možnosti kooperacijskega sodelovanja pri izvozu izdelkov Železarne;

— Jerneju Hočevanju iz komercialnega sektorja potovanje v ZSSR v Moskvo, kamor je potoval skupaj s predstavniki RMK Zenica. Udeležil se je razgovorov, ki so se nanašali na metalurško menjavo. V okviru letne želimo tudi v letu 1986 plasirati varilne elektrode v zamenjavo za staro železo;

— Slavku Bizilju, Janezu Zaveljcinu, Ivanu Lakoti in Marjanu Ulčarju (vsi so zaposleni v TOZD Elektrode) potovanje v ZR Nemčijo k firmi Fa. Oerlikom Eisenberg, kjer so si ogledali proizvodnjo aglomeriranih praškov elektrod ter se seznanili s problematiko le-te in vzdrževanjem. Niso pa odobrili podaljšanja službenega potovanja navedenih sodelavcev za en dan, in bodo to vlogo ponovno obravnavali na naslednji seji, ko bo posredovano mnenje poslovodnega odbora;

— Borisu Bregantu, predsedniku poslovodnega odbora, Marinu Gabrovšku, članu poslovodnega odbora, in šoferju osebnega avtomobila Dragu Grčarju potovanje v Avstrijo k firmi Austria Draht. Namen potovanja je bil dogovor oziroma odločitev o nakupu lužilnice.

Seznanjeni pa so bili tudi s programom šolanja kadrov za jeklarno 2 v tujini. Odločili so se, da bodo pomenske predloge za posamezna potovanja obravnavali sproti na rednih sejah odbora.

Obravnavali so poročila in ocene poročil že opravljenih službenih potovanj v tujino, in sicer:

— Boža Bartlja (poslovodni odbor) in Bogdana Ravnika (TOZD Hladna valjarna Bela) o potovanju v Prago na Češko,

— Janeza Pikona in Franca Novaka (iz sektorja novogradenj) o potovanju v ZR Nemčijo k firmi Mannesmann Demag,

— Franca Nečimra in Petra Klofutarja (iz sektorja novogradenj) o potovanju v ZR Nemčijo k firmi Mannesmann Demag,

— Jakoba Medja (iz OTK) o potovanju na Poljsko k firmi Stalexport in Nova Huta,

— Marina Gabrovška (poslovodni odbor), Janka Perneta (iz sektorja novogradenj) in Aleksandra Man-

deljca (TOZD Valjarna bluming štel) o potovanju k firmi Voest Alpine v Avstrijo,

— Zdravka Črva (iz sektorja novogradenj) in Draga Finžgarja (TOZD Valjarna žice) o potovanju v ZR Nemčijo k firmi SMS Schloemann-Siemag,

— Borisa Breganta, Marina Gabrovška (poslovodni odbor) in Antona Kelvišarja (TOZD Žičarna) o po-

tovanju v Avstrijo k firmi Austria Draht — Kestag,

— Janeza Begeša (TOZD Elektrode) in Milana Vovka (iz komercialnega sektorja) o potovanju v Moskvo v ZSSR,

— Daniela Ažmana (iz komercialnega sektorja) o potovanju v Prago na Češko k firmi Feromet in generalni direkciji za črno metalurgijo ter zveznemu ministrstvu za zunanjo trgovino,

— Božidarja Brudarja (iz sektorja TKR) o potovanju v ZR Nemčijo k firmi Nukem.

Sprejeli so predlog povišanja povračil stroškov za službena potovanja in drugih nadomestil, ki bremenijo materialne stroške, in sicer:

Vrsta nadomestila	Višina nadomestila
Cela dnevica	2.070 din/dan
Polovica dnevnice	1.060 din/dan
Znižana dnevica	760 din/dan
Nočnina na osnovi računa hotela B kategorije	po računu
Nočnina v gost. obratih višje kategorije	do 1.540 din/noč
Nočnina brez računa	620 din/noč
Montažna dela v kraju, oddaljenem nad 100 km (pripomba: dnevica in nočnina veljata v primeru, če je organizirana hrana in prenočišče)	
— do sedem dni: — dnevica	820 din/dan
— nočnina	450 din/noč
— nad sedem dni: — dnevica	570 din/dan
— nočnina	450 din/noč
Dodatek za ločeno življenje	13.910 din/mesec
Terenski dodatek: — brez prevoza	650 din/dan
— organiziran prevoz	380 din/dan
Kilometrna za uporabo lastnega vozila za službeno potovanje	27.50 din/km

Nove višine nadomestil veljajo od 7. NOVEMBRA DALJE.

Od 7. NOVEMBRA DALJE veljajo tudi nove višine dnevnic za službena potovanja v tujino (objavljene so bile v uradnem listu SFRJ št. 19/XLI), in sicer:

DRŽAVA	DNEVNICA
ALBANIJA	60 obračunskih dolarjev
AVSTRIJA	1.000 avstrijskih šilingov
BELGIJA	2.833 belgijskih frankov
BOLGARIJA	72 ZDA dolarjev
ČEŠKOSLOVAŠKA	59 obračunskih dolarjev
DANSKA	690 danskih kron
FINSKA	80 ZDA dolarjev
FRANCIJA	500 francoskih frankov
GRČIJA	51 ZDA dolarjev
IRSKA	54 angleških funtov
ITALIJA	100.000 italijanskih lir
LUKSEMBURG	2.550 belgijskih frankov
MADŽARSKA	70 ZDA dolarjev
ZR NEMČIJA	150 nemških mark
DR NEMČIJA	61 obračunskih dolarjev
NIZOZEMSKA	213 holandskih florinov
NORVEŠKA	706 norveških kron
POLJSKA	89 ZDA dolarjev
ROMUNIJA	69 ZDA dolarjev
ŠPANIJA	77 ZDA dolarjev
ŠVEDSKA	747 švedskih kron
ŠVICA	149 švicarskih frankov
TURČIJA	51 ZDA dolarjev
VELIKA BRITANIJA	77 angleških funtov
ZSSR	90 obračunskih dolarjev
ZDA	100 ZDA dolarjev

Vodja splošnega sektorja je navzoče seznanil z višino potnih stroškov v tujini doma, stroški za dnevnice v tujini doma ter stroški za reprezentanco v preteklih devetih mesecih leta 1985.

Obravnavali so predlog vodja TOZD Remontne delavnice o premaknitvi voznega reda avtobusa (kombija) Železarne, ki odpelje z Bele ob 12.45 uri (predlagali so ob 13.15), zaradi delavcev, ki delajo na

remontih. Potrdili so nov vožni red — dodatno vožnjo avtobusa Železarne ob 13.15 uri za 30 dni; o potrebi uvedbe avtobusa pa se bodo odločili na prihodnji seji, ko bo vodja splošnega sektorja poročal o zasedenosti tega kombija ob navedeni uri.

Seznanjeni so bili z zahvalo Turističnega društva Pokljuka, obravnavali pa so tudi dve prošnji za finančno pomoč.

CPSI— D. B.

Brazde (foto: I. Kučina)

DELEGATI ŽELEZARNE O PLANIH RAZISKOVALNE SKUPNOSTI

V ponedeljek, 18. novembra, ob 13. uri se bodo na konferenci zbrali delegati železarne za področje raziskovalne dejavnosti. Obravnavali bodo gradivo za 8. sejo skupščine posebnih raziskovalnih skupnosti za energetiko, mineralne surovine in metalurgijo (v nadaljevanju PoRS 02), ki bo 22. novembra v Ljubljani, ter za 8. sejo skupščine občinske raziskovalne skupnosti Jesenice (v nadaljevanju ORS), ki bo 20. novembra ob 12. uri. Na obe skupščini bo seveda treba delegirati delegate, ki bodo prenesli stališča konference delegacij za SIS raziskovalne dejavnosti v Železarni.

Gradivo za 8. sejo ORS je objavljeno v 24. številki Delegata, ki so jo člani delegacij za SIS prejeli na dom. Gradivo za 8. sejo PoRS 02 pa so dovolj zgodaj (že prejšnji teden) prejeli vodje delegacij za SIS raziskovalne dejavnosti, v nadaljevanju pa objavljamo povzetek.

Na dnevnem redu seje skupščine PoRS 02 sta dva planska dokumenta za naslednje srednjeročno obdobje, sprememba letošnjega plana PoRS ter dopolnitev pravilnika o razvidu del in nalog strokovne službe republiške in posebnih raziskovalnih skupnosti.

Osnutek samoupravnega sporazuma o temeljih plana posebnih raziskovalnih skupnosti za obdobje 1986–1990 se nanaša na vseh dvanajst posebnih raziskovalnih skupnosti v Sloveniji. S tem sporazumom uporabniki in izvajalci načrtujejo raziskovalno dejavnost v naslednjem srednjeročnem obdobju, ki jo bodo uresničevali, po načelih svobodne menjave dela skladno s politiko in cilji, opredeljenimi v ustanovitvenih aktih posebnih raziskovalnih skupnosti. Spodbujali bodo izvedbo skupnih razvojnih projektov, pomembnih za prestrukturiranje materialne in nematerialne proizvodnje ter zagotavljanje materialno osnovo za izvajanje raziskav skupnega pomena v okviru razvojnih projektov. Za izvedbo vseh programov v vseh posebnih raziskovalnih skupnostih bo treba zagotoviti 4,2 milijarde dinarjev v naslednjih petih letih. Ta sredstva bodo porabljena takole:

namen	v milijonih dinarjev
— združena sredstva za 3.516 skupne razvojne projekte	
— program skupnih nalog	500
— stroški delovanja PoRS in strokovno delo	184

Združevali pa jih bodo vsako leto enako — po 840 milijonov dinarjev (vsi zneski so v cenah leta 1984).

Osnutek srednjeročnega plana raziskovalne dejavnosti SR Slovenije za obdobje 1986–1990

Glavino dokumenta predstavlja predlagani raziskovalni projekti v vseh dvanajstih posebnih raziskovalnih skupnostih. Odbori za plan in svobodno menjavo dela skupščin posebnih raziskovalnih skupnosti predlagajo dopolnitev plana, tako da morajo do sedaj panožno organizirane posebne raziskovalne skupnosti preseči svojo zaprtost ter prerasi v projektno organizirane skupnosti.

Pri načrtovanju raziskovalne dejavnosti v naslednjem srednjeročnem obdobju moramo računati na to, da bo hiter razvoj znanosti v svetu v naslednjem desetletju povzročil ogromne spremembe v proizvodnji in načinu življenja. Čeprav se je v sedanjem srednjeročnem obdobju pri nas bistveno zboljšala povezava med znanostjo in gospodarstvom, se je tehnološko in znanstveno zaostajanje za svetom povečalo in postaja eden poglavitnih omejevalnih dejavnikov gospodarskega in družbenega razvoja. Tako je zato, ker je bil ta čas razvoj znanosti in tehnologije v svetu znatno hitrejši kot pri nas. Zato je življenjskega pomena, da se odločimo za znanstveno intenzivno usmeritev razvoja tam, kjer imamo realne možnosti, da se enakovredno vključimo v mednarodne tokove. V program raziskovalne dejavnosti republiške raziskovalne skupnosti je zato vključen **nacionalni program za preseganje tehnološkega zaostajanja** (poleg programa temeljnih in dolgoročnih raziskav za vzdrževanje nujne ravni osnovnega znanja). Nacionalni program zajema naslednje dejavnosti:

— intenziviranje raziskovalne dejavnosti, tako da bi do leta 2000 zmanjšali zaostajanje naše znanosti za razvojem v svetu na dve do tri leta na večini ključnih področjih našega razvoja;

— raziskave za vzgojo inovacijskega kadra, tako da bi se njihovo število v Sloveniji do leta 1990 povečalo s sedanjih pet tisoč na sedem tisoč, kar bi omogočilo, da do leta 2000 dosežemo današnje kadrovske ravni v razvitih industrijskih državah;

— vzpostavitev znanstveno-tehnološkega informacijskega sistema, ki bo s ustreznimi kadri omogočil učinkovit prenos tehnologije ter

— program obnove in modernizacije raziskovalne opreme.

Sredstva za raziskovalno dejavnost bi morala v naslednjem srednjeročnem obdobju naraščati hitreje od družbenega proizvoda, tako da bi 1986. leta znašala 1,8 % družbenega proizvoda, 1990. pa 2,7 %. Tretjino teh sredstev bi združevali v republiški, posebni in občinski raziskovalni skupnostih, ostalo pa neposredno. Za programe vseh raziskovalnih skupnosti bo tako treba v naslednjih petih letih združiti sredstva takole (v milijonih dinarjev po cenah leta 1984):

● raziskovalna dejavnost raziskovalne skupnosti Slovenije	36.649,5
— program temeljnih in dolgoročnih raziskav	11.372,0
— nacionalni program za preseganje tehnološkega	

zaostajanja	25.277,5
● program enote za odkrivanje surovin splošnega pomena	4.129,0
● programi posebnih raziskovalnih skupnosti (sofinanciranje skupnih razvojnih projektov)	4.200,0
● programi občinskih raziskovalnih skupnosti (specifični občinski oziroma regionalni raziskovalni razvojni programi)	2.242,8
skupaj	47.221,3

Predlog spremembe plana PoRS za leto 1985 bo podan šele na seji skupščine. Sprememba pa je potrebna zaradi uskladitve sredstev posebnih raziskovalnih skupnosti z večjo rastjo dohodka, kot je bila načrtovana.

Dopolnitev pravilnika o razvidu del in nalog strokovne službe je potrebna zaradi uskladitve z zakonom o raziskovalni dejavnosti in raziskovalni skupnosti ter s statutom republiške raziskovalne skupnosti. Po novem bo delovno skupnost strokovne službe vodil vodja, ne pa več direktor.

Nada Dejak

SEJE SKUPŠČIN SIS DRUŽBENIH DEJAVNOSTI

Konec meseca bodo seje skupščin SIS družbenih dejavnosti. Delegati bodo tokrat namenili pozornost predlogom samoupravnih sporazumov o temeljih plana vsake samoupravne interesne skupnosti za naslednje srednjeročno obdobje (osnutke smo v Železarni obravnavali poleti na zborih delavcev), samoupravne sporazume o temeljih plana republiških samoupravnih interesnih skupnosti za naslednje srednjeročno obdobje ter rebalans in valorizaciji letošnjih planov samoupravnih interesnih skupnosti. Gradivo je objavljeno v 24. številki Delegata (člani delegacij za SIS so ga predvidoma včeraj prejeli na dom). Delegacije v Železarni Jesenice naj ga obravnavajo, zavzamejo stališča in delegirajo delegata za sejo konference delegacij (vse seje konference delegacij bodo v sejni sobi samoupravljalcev).

Center za proučevanje samoupravljanja in informiranje

SIS	seje skupščine	seje konferenc delegacij v železarni
raziskovalna dej.	20. 11. ob 12. uri	18. 11. ob 13. uri
tel. kultura	21. 11. ob 13. uri	19. 11. ob 13. uri
stan. gospodar.	21. 11. ob 16. uri	20. 11. ob 13. uri
kultura	26. 11. ob 13. uri	21. 11. ob 13. uri
socialno skrb.	26. 11. ob 17. uri	22. 11. ob 13. uri
zdravstveno v.	27. 11. ob 11. uri	25. 11. ob 13. uri
otroško varstvo	27. 11. ob 17. uri	26. 11. ob 13. uri
izobraževanje	3. 12. ob 16. uri	2. 12. ob 13. uri

ZANIMIVE ODLOČITVE NA SEJI OBČINSKE TURISTIČNE ZVEZE JESENICE

V zadnjem času se je nabralo veliko problemov turistične dejavnosti v jeseniški občini. To so predvsem: izdaja skupnega turističnega prospekta, stekanje in delitev turistične takse, financiranje delovanja občinske turistične zveze, poraba sredstev, ki se v višini 35 % izdajajo od zbrane turistične takse za urejanje turistične infrastrukture v Kranjski gori, višina turistične takse v letu 1987, priprava ovrednotenih programov dela turističnih društev jeseniške občine za leto 1986, zbiranje sredstev za skupni prospekt, sodelovanje pri organizaciji zimskih iger časopisa Delo, izboljšanje ceste Jesenice—Korenško sedlo, izgradnja smučišč in žičnic, sprememba lastništva in obnova turističnih zmogljivosti hotela Špik v Gozd Martuljku, ureditev Zavrnice in drugo.

Pri turističnih društvih na Jesenicah in v Žirovnici so skupno s Planino pod Golico in s sodelovanju z občinsko turistično zvezo pripravili osnutek in tudi že prvi odtis turističnega prospekta. Na seji občinske turistične zveze so sklenili, da se prospekt dopolni tudi s slikami in besedilom o Planici, Kranjski gori ter Mojstrani. Glede turistične takse so menili, da je treba poostriiti nadzor nad njenim odvajanjem skupščini občine. Iz teh sredstev naj bi se še letos namenilo 185 tisoč din za delovanje občinske turistične zveze, za prihodnje leto pa naj bi za njene aktivnosti namenili 5 % celotne takse. Za sredstva, ki se po občinskem odloku zbirajo v višini 35 % takse, bodo zahtevali, da se v prihodnjem letu pripravi ustrezen program, po porabi pa bo treba predložiti obračun koriščenja. V prihodnjem letu bo znašala turistična taksa za tuje goste v Kranjski gori 100, drugod pa 80 din. Za domače goste bo taksa 50 in 40 din. Za odlok o višini takse, ki mora biti sprejet najkasneje do marca za leto vnaprej, pa so za leto 1987 predlagali za tuje goste 250 in in 200 din, za domače goste pa 125 in 100 din takse. Na seji so se dogovorili, da bodo vsa turistična društva v občini ovrednotene programe dela za prihodnje leto sprejela najkasneje do 23. novembra. Na seji v začetku decembra jih bodo pregledali in uskladili. Ta uskladitev bo osnova za črpanje turistične takse v prihodnjem letu.

Skupni turistični prospekt, ki ga bodo izdali, bodo financirali s prispevki vseh delovnih organizacij v občini in delno s sredstvi takse, namenjenimi za aktivnosti občinske turistične zveze. Občinska turistična zveza bo začela akcijo za zbiranje

omenjenih sredstev. Prospekt naj bi natisnil Gorenjski tisk, v 20 do 40 tisoč izvodih, stal pa bo približno milijon in pol dinarjev. Za sofinanciranje so se že odločili pri občinski kulturni skupnosti, SGP Gradbinec in TP Golica.

Sodelovanje pri organizaciji zimskih iger časopisa Delo bo ponudila Kranjska gora. Javno je bilo kritizirano stanje ene najbolj prometnih mednarodnih cest od Jesenic do Korenškega sedla. Ugotovitev so sporočili Skladu za ceste SRS, pri čemer so zahtevali, da se čim prej popravovine v Logu. Na vprašanje v zvezi z urejanjem smučišča in žičnice na Vršič, je bilo rečeno, da bi se tu lahko uredila proga za smuk za ženske in supereveleslalom za moške. Navzgor pa so menili, da je treba dati prednost ureditvi smučišč in žičnic od Podkorena proti Planici. Tereni so zelo dobri, lastniki površin so dali že vsa soglasja, poleg tega so tu snežne razmere izredno ugodne.

Delovni organizaciji Petrol in dubrovniški Atlas sta pripravljene prevzeti turistični organizaciji Dom in Špik v Gozd Martuljku. Iz dotrajnega Doma naj bi uredili hotel A kategorije, povečali in pokrili naj bi obstoječe kopališče, v domu uredili igralnico in popravili vse ostale objekte. O spremembi se bodo zaposleni odločili z referendumom.

Na koncu seje so udeleženci sklenili, da naj se tudi za ureditev rekreacijskega centra v Zavrnici dobi ustreznega financiranja, prav tako za ureditev in dobro gospodarjenje doma v Planici.

Prihodnja seja bo decembra, ko bodo predvsem uskladili programe dela in financiranja turistične dejavnosti v jeseniški občini v prihodnjem letu.

Branko Blenkus

NA DOVJEM SREČANJE MALIH VOKALNIH SKUPIN GORENJSKE

V počastitev dneva republike in v spomin na 80-letnico rojstva velikega rojaka, predvojnega komuniste, književnika in publicista Toneta Čufarja, je bilo v soboto, 9. novembra, v dvorani kulturnega doma na Dovjem letošnje srečanje malih vokalnih skupin Gorenjske. Pred polnoasedno dvorano zadovoljnih poslušalcev se je predstavilo šest skupin iz šestih gorenjskih občin, manjkalo je edino zastopstvo kamniške občine.

Med dvanajst vsakoletnih srečanj kulturnih skupin gorenjskih občin — Domžale, Kamnik, Kranj, Radovljica, Škofja Loka, Tržič in Jesenice, sodi tudi srečanje malih vokalnih skupin. Po dogovorjenem programu je bila organizator letošnjega srečanja Zveza kulturnih organizacij Jesenice, ki je srečanje s pomočjo KUD Jaka Rabič Dovje-Mojstrana izvedla v lepo urejeni in centralno ogrevani dvorani kulturnega doma na Dovjem.

Srečanja sodijo v program sodelovanja med gorenjskimi občinami in se izmenično izvajajo v posameznih občinah, stroške srečanj pa skupaj pokrivajo občine udeleženke. Poleg krepitve medsebojnega sodelovanja srečanja pomenijo tudi neke vrste pregled nad kulturno tvornostjo gorenjskih občin, hkrati pa spodbujajo višjo kvaliteto in ustreznost programsko usmeritev na posameznih področjih kulturne dejavnosti.

Štiri srečanja glasbenih skupin Gorenjske — pihalnih orkestro, odraslih pevskih zborov, mladinskih pevskih zborov in malih vokalnih skupin, izražajo najbolj masovno kulturno gibanje na Gorenjskem. Prav gotovo ni naključje, je v uvodnem pozdravu dejal predsednik ZKO Jesenice, da v kulturnih prizadevanjih veliko pozornost namenjam glasbi in glasbeni kulturi, saj »glasba človeka oblikuje in plemeniti, osrečuje, razvija ljubezen ne samo do lepega, temveč tudi do skupnosti«, kakor je o kulturi menil Ludwig van Beethoven, osrednja glasbe-

na osebnost v XIX. stoletju.

Glasbene skupine veliko prispevajo k varstvu naše kulturne dediščine, bogastva naše glasbene preteklosti in sedanjosti. Pomen tega potrjuje tudi spoznanja, da pesem narod plemeniti in ohranja. Male vokalne skupine pa imajo s svojimi specifičnimi programi pri tem še poseben pomen.

V soboto so se na Dovjem, vsaka s po štirimi pesmimi, predstavile naslednje skupine: ženski vokalni notet medobčinske organizacije slepih in slabovidnih Tomo Zupan Kranj, ki ga vodi Marinka Mihelčič, kvintet bratov Zupan Tržič, sekstet Viharniki Gorenja vas, mentor Janez Čadež, Stobljanski oktet Domžale, vodja Jože Dolinar, Gorenjski oktet Zasip, vodja Janez Bole in vokalni oktet DPD Svoboda France Prešeren Žirovnica, vodja Marjan Jemec.

Skupine so imele na sporedu skladbe Josipa Ipavca, Jakoba Aljaža, Pavla Kernjaka, Emila Adamiča, Oskarja Deva, Frana Venturiniča, Petra Jereba, Vinka Vodopivca, Vasilija Mirka, Rada Simonitiča, Radovana Gobca, Janeza Kuharja, Slavka Mihelčiča in Egija Gašperšiča ter nekatere priredbe.

Glede na 80-letnico rojstva Toneta Čufarja, je ZKO Jesenice vsem nastopajočim poklonila Čufarjevo povest Tovarna in njegovo značko. Zadojstvo poslušalcev, ki so prišli tudi iz drugih krajev občine, pa je vsekakor najboljšo potrdilo letošnjega uspešnega srečanja malih vokalnih skupin Gorenjske.

O DELU TURISTIČNEGA DRUŠTVA ŽIROVNICA

Konec oktobra so se člani Turističnega društva Žirovnica sestali na redni seji. Naredili so obračun dela društva za vse leto. Razpravljali so predvsem o uspehu živinorejskega bala v Zavrnici. Po dosedanjih podatkih jim je letošnji živinorejski bal prinesel 362.000 dinarjev dohodka, od te vsote pa bodo morali odšteti še nekatere stroške.

17. avgusta zvečer so v Zavrnici organizirali plesni večer, naslednji dan pa živinorejski bal. Letošnji je bil že četrti po vrsti. Ocenili so, da je bal uspel, vendar bi bil uspeh še večji, če bi imeli več sreče z vremenom in če bi ga organizirali mesec dni kasneje, tako kot prejšnja leta. Do spremembe datuma je prišlo na prošnjo organizatorjev kravjega bala v Bohinju. Datuma obeh prirediteljev se namreč pokrivata, to je tretja nedelja v septembru, ko priženejo živino s planin. Da bi bil uspeh kravjega bala čim večji, letošnji je bil jubilejni, trideseti po vrsti, so živinorejski bal priredili mesec dni prej, avgusta, ko je čas dopustov in je živina še v planini. Odločili so se, da bo prireditev odslej vedno tretjo nedeljo v septembru, tako kot prejšnja leta.

Da bo organizacija živinorejskega bala kar najboljša, bodo morali v Zavrnici urediti pokrito tribuno za prireditve, ki jim bo služila tudi kot skladišče. V naslednjih letih želijo urediti dolino Zavrnice v turističnorekreativni center. Zato bodo morali poleg športnih igrišč zagotoviti tudi sanitarne prostore, napeljati pitno vodo, pa tudi doseči, da bi se tam gradil primeren gostinski obrat. Tako bodo popestrili turistično ponudbo v svojem kraju, od česar bosta tako KS Žirovnica kot turistično društvo imela tudi finančne koristi. Pri uresničevanju tega projekta računajo na pomoč Savskih elektrarn — TOZD Moste in Elektro Žirovnice.

Turistično društvo Žirovnica že nekaj let zapored organizira tudi akcijo »Narava — zdravje — lepota«, s čimer želijo spodbujati krajanje čim večji urejenosti domačij. Lani je bila krajevna skupnost Žirovnica po urejenosti, z veliko rožami, urejenimi domačijami, obrezanimi živimi mejami... izbrana za drugi najbolje urejeni kraj na Gorenjskem, v Sloveniji pa so bili na tretjem mestu.

VIZ TOZD DELAVSKA UNIVERZA VIKTOR STRAŽIŠAR JESENICE

vpisuje:

- 1. v konverzacijski tečaj
- nemščine
- angleščine

V ta tečaj, ki bo trajal 60 učnih ur, vpisujemo kandidate, ki že imajo nekaj znanja iz tujega jezika.

2. v intenzivni tečaj šivanja »Sešijmo si modne hlače«, ki bo trajal 30 učnih ur.

JULIJAN O

Torej okus tega trenutka: te oblačnosti in vlage (ki naj bi mi nekaj govorila), dražeči občutek hrane, ki sem se je komaj dotaknil, čudni občutek vsega, kar bi lahko bilo, pa ni. Nekaj se skriva pred tabo, nekaj se razločno čuti (da je, samo ne veš kje), nekaj te čaka: povsod naokrog je, samo tu ne.

Pozabil sem zapisati: Sveti goslač se je nepričakovano hitro vrnil iz Graščine. Že sinoči je bil doma. Zdaj pa mi seveda ne bo telefoniral, čakal bo, da se mu jaz oglašim. Pa ne mogoče zato, ker bi vedel, kaj se je v kritični noči (med 2. in 3. junijem) zgodilo med Julijanom in Matejo? Ker bi me torej hotel kaznovati za ta prestop? Vsekakor je pri njem treba vedno računati s pedagoškimi razlogi. Njegov prijatelj (skoraj-prijatelj) naj bi se ovedel, spoznal naj bi, kaj je zapisano v njegovem hologramu. (Tam nemara lahko prebereš: prav ti se moraš oglašiti pri njem in sam začeti pogovor o mistični vnaprej-določeni vseh teh zablod, ki jih skušaš stlačiti v ta svoj — vendar po njem spodbujeni — roman.)

Ne vem še, kako se bom glede tega odločil. Sicer pa bom zdaj tipkal naprej — tako dolgo, da me bo začelo utrujati. Vsekakor pred večerom ne grem ven.

INFORMACIJE, ki jih je dobil o romanu Sveti goslač iz prve roke, torej od Julijana, niso take, da bi jim bilo mogoče zaupati. Verjetno jim Sveti goslač niti preveč ne verjame. Mogoče celo domneva, da gre za eno izmed Julijanovih fint: Julijan je v zadnjih letih že večkrat govoril, da »piše roman«, pa iz tega, kolikor je goslaču znano, nikoli ni bilo ničesar.

Julijanu pa ta meglenost po svoje prav ustreza. Res ne ve, kakšne posledice bi nastale, če bi bilo Goslaču dano vedeti, kakšno vlogo mu je Julijan prisodil v svojem tekstu. Spričo povedanega lahko celo domnevamo, da je Julijan razpet med dvoje želja: med željo po tam, da njegov roman ne bi bil nikoli dokončan, in med tem, da bi Sveti goslač umrl. Seveda takih želja ne moremo jemati resno. Škarje se zaprejo tam, kjer je rečeno: naj se pisanje teksta ne sklene, preden Sveti goslač ne zgine z obličja zemlje.

Kakšen nesmisel, ko pa vemo, »da je vse nekje dokončno zapisano! Sveti goslač je Julijanu vcepil to misel, sodbi torej tako ali tako ni mogoče uiti.

Goslač pa je tu pravzaprav zastopnik vseh drugih oseb. Julijanu se včasih dozdeva, da bi, preden bi njegov tekst zagledal luč sveta, morali izginiti s površja zemlje prav vsi, ki v tem tekstu nastopajo. Seveda to ni poseben resno: to so samo »taki trenutki«.

Vprašanje pa je, kako bi reagiral Sveti goslač, če bi bil naravnost sočen z obstojem takih Julijanovih črnih misli? Če bi se o tem spregovorilo pred njim čisto resno in na glas, bi verjetno rekel: To pa ni lepo od tebe, Julijan, da si želiš mojo smrt. Da v mislih pripravljáš moj pogin. Pa saj se ti ne bo posrečilo.

Ta sklepni »pa saj se ti ne bo posrečilo« nam prav prepričljivo kaže, kako zelo očetovski je odnos Svetega goslača do našega junaka. Kateri oče pa ne ve, da bi ga sin v določenih trenutkih najraje zmlel v sončni prah? In kateri oče ni zmožen iti prek tega spoznanja?

Končno pa Sveti goslač zaupa tudi v svoje pesmi in v svoj neuničljivi hologram. Mogoče sploh meni, da so v njegovem primeru pesmi pojava oblika njegovega holograma. Zato pa bi bil, prav gotovo bi bil, strpen in razumevajoč do vseh nepravilnosti in potvorb, s katerimi polni Julijan strani svojega romana. Svetega goslača si ne moremo predstavljati drugače: karkoli že sumi o tem, kako ga bo Julijan predstavil v romanu, v vsakem primeru si dobrohotno misli: Julijan naj kar piše.

KRATEK POSEG V BLIŽNJO PRIHODNOST: Julijan bo šele naslednji dan (t. j. 16. 6.) zvedel, in sicer od Svetega goslača, zakaj so danes tam na drugi strani (pri Jelovškovih) vsa okna zaprta. Spet je torej tako, da ve o Jelovškovih Goslač več od Julijana, pa čeprav jih pozna samo po pripovedovanju nekkih žensk, ki so v stikih z nekimi drugimi ženskami ... itd. itn.

Podrobnosti o tem, ne bi bilo treba vključevati v roman — razen kolikor bi o stvari kasneje Alfonz poročal

Julijanu, nekako tako, kot si bomo zdajle skicirali:

JULIJAN nekoč kasneje zve o smrti stare gospe, Jelovškove matere. Alfonz bo torej pripovedoval o nečem, kar takrat ne bo več aktualno in bo po svoje že čisto ušlo iz območje resničnosti. Po kakšni poti naj pride Jelovškova pripoved »kako so neli posušeno starko v krsti po ozkih zavutih stopnicah — kakor zavitek vrvi, ki bi jo kdo vrgel v ozek podolgovat zaboj« v območje tega romana? Za kdaj je povezava samo ta: Julijan je 15. 6. opazil, da pri Jelovškovih ni nikogar doma.

To je za zdaj edino oprijemljivo dejstvo: na tisti dan, ko je nastajal odlomek romana, ki govori o Julijanovi skriti želji, da bi se znebil vseh priči — modelov za osebe romana — so bila okna pri Jelovškovih ves dan zaprta, nikjer ni bilo žive duše, kar bi se Julijanu lahko zdelo čudno. Mogoče se ta podzavestna zaznava — zaznava neke odsotnosti — odraža v Julijanovem dnevniku in skicah za roman?

PODATKI O trikotniku Julijan—Svetlana—tovariš Jelovšek: Julijan je o Svetlani in o Jelovšku nekoč zvedel od Svetega goslača. Seveda ničesar otipljivega: samo namigi na skakanje čez plotove. O možnih učinkih te informacije: če bi Julijan temu verjel, bi mu Svetlana zato lahko postala zoprna. Recimo, lahko bi se mu začele vsiljevati odurne predstave njunih ljubkovanj na kakšnem stopnišču ali pa v Alfonzovem avtomobilu. To bi mu lahko postalo nezno, do te mere nesprijemljivo, da bi začel odvrčati svoje misli od Svetlane. Lahko pa preprosto ne bi verjel Goslačevim namigom.

Zgodilo se je nekaj tretjega: Julijanov odnos do Svetlane odtleja dalje vseskozi ostaja na ravni predpravi. »Njuna srečanja nosijo pečat skrivne prebujajoče se ljubezni. (Prav tako se lahko zapiše.) Previdno otipavanje dveh duš, zapisano večnemu odlašanju. Nekaj, kar se izživlja v približevanju in hkratnemu oddaljevanju. Kar bi lahko bilo, pa ni. Te vrste odnosi sicer sploh niso značilni za J. Podbevška.

O NADALJNJEM razvoju odtujenosti med Julijanom in Jasno (marec—april 1978). Sredi razprav in premišljevanj o avtomobilski nesreči (ki je ni bilo), se ju je polotila prava obsedenost. Vseposvoda (ne samo v postelji) sta počela ali poskušala početi tisto. Največkrat seveda tam, kjer je najbolj priročno, se pravi v hotelski sobi, kasneje, po vrnitvi z morja pa seveda doma. Ta nestetokrat spet in spet obnavljana telesa bližina, skupno lastništvo tega kar je, toplote, užitka, pogreznosti v bit, zapiranja v temo in prihajanja ven na hlad, vse to ju pripelje do določenih (začasnih) iluzij. Pogosto se pozabita vprašati, do kod sega Jasna, kje se začne Julijan. In tako Julijan, ne vedoč, kam bi se lahko napredoval v tej smeri, spregovori o svojem starem utopičnem projektu, o davnih sanjah, ki jih morda deli z vsem človeštvom (le da bo ta hip prav on tisti, ki jih bo, v imenu vseh sanjajočih, prinesel na dan): o možnosti ljubezenskega razmerja, ki ne bi bilo zaprto in zamejeno, ki bi vključevalo vse po duši lepe in kvišku hrepeneče osebe; tiste, ki bi jih par tako po naključju srečaval, razen njih pa morda tudi tiste, ki bi jih v svoj projekt vključeval nemara po kakšnem umnem načrtu. Treba je živeti prosto kot ptica pod nebom, pravi biblija, in treba je biti zvit kot kača. Jasna je v tem pogovoru v glavnem molčala, svoje mnenje o projektu je ohranila zase. Le z nekaj vprašanji je postavila na preskušnjo utopičnost (neuresničljivost) Julijanove vizije: kako si Julijan predstavlja to in ono? Pokazalo se je, da Julijan nima pripravljenih odgovorov.

Sicer pa ni pokazala, da bi jo to kaj prizadelo. Po tem pogovoru sta se lepo čas vdajala opiju potapljanja-v-bit, razpoka, ki je takrat nemara nastala, se ni takoj pokazala. Pač pa je kasneje začelo prihajati do izpadov, bili so neopazni, bili pa so tudi vedno pogostejši in vedno daljši. Kadar jima ni svetila luč pohote, sta občasno nehala biti drug za drugega. In kadar je prišlo do tega, sta eden kot drugi pokazala nepričakovano pasivnost: od kod tako nemajno prepričanje, da bo tisti drugi vstal in napolnil nič z brnenjem električne biti? In da se moraš, če se to ne zgodi, preprosto zapreti vase?

Nekje na koncu tega procesa (sproženega na avtomobilski cesti) je Jasnin odhod na avtobus, ki jo bo odpeljal proti jugovzhodu. Odšla je zaradi nekakšnih izpitov (za kar je dobila izredni dopust), med njima pa je bilo rečeno, da je zdaj čas za poskusno ločitev, za začetek obdobja, ki ga bo mogoče kazalo potem podaljševati.

Že pred Jasninim odhodom pa je Julijan začel sam od sebe prevzemati nočne in nedeljske šihte, čedalje manj sta bila skupaj.

TU BI lahko omenili še neko Julijanovo domnevo: da je Jasna, ko je tako brez besed poslušala Julijana, ko ji je govoril o Erosu, ki naj bo kot sveti Duh, ki naj torej veje, koder hoče, imela pred očmi določeno (prav nič zaželeno) osebo: Svetlano. Vendar med stavki, izgovorjenimi na njen plahi in spravljivi način in pretkanimi z mehkiimi germanskimi r-i, ni niti enega, ki bi to izrecno potrjeval.

16. 6. 1978

Mistika tega romana: davi, nekaj minut potem, ko sem prišel domov, je dala ena izmed lokomotiv na postaji zvočni signal. Čisto na kratko in ne preglasno je zahupala. Strojovodja je najbrž hotel nekoga opozoriti nase — ali na svoje vozilo. Nekaj mističnega je v tem, da sem tako navadni zvok občutil kot sestavni del teksta! Nisem ga slišal zunaj v prostoru, slišal sem ga »tue«, v romanu.

Kje sem bil takrat — verjetno sem stal tam v dnevni sobi napol sklonjen, pripravljen na predklon. Hotel sem se malo razgibati. Predstavljam si tako samega sebe, spomin mi pri tem ne deluje preveč zanesljivo. Prav ta miselna odsotnost, to je tisto, o čemer zdaj govorim. Govorim o »mistiki« in se prav nič ne sprevedam: seveda sem ohranil vso zmožnost kritične presoje, seveda ločim to, kar vidim in kar slišim od svojih romanopisnih naklepov. In natančno vem, do kod sega ujemanje med enim in drugim svetom, med tem-kar-je in tem-česar-ni. Občutek pa vztrajno trdi svoje: dizlova lokomotiva se je oglasila v romanu.

Tisto hupanje sem torej slišal tako, ko da odmeva v ušesih nekoga drugega: nekega Julijana Podbevška.

Goslača po vrnitvi iz Graščine še nisem srečal. Kdo se izogiba, on ali jaz? Sicer pa se tudi nisem odločil, da bom šel na tisti naslov v Ljubljani — Opekarska cesta toliko in toliko. Vse to izogibanje bi se lahko izkazalo kot smotno: najbrž se le bojim, da bi katera izmed mojih oseb s svojim obnašanjem zmotila predvideni potek romana?

Saul Bellow je zdaj povedal, kar je imel povedati. Hočem reči, da sem Humboldtovo oporoko ponoči prebral do konca. Temu romanu kar precej dolgujem: dal mi je, kajpak, zavest, da je to, kar pišem, tudi »en tak roman«, ki bi utegnil biti natisnjen. Julijanove dogodivščine so podobne dogodivščinam junaka Bellowa, tudi Julijan ima svojega Humboldta. Ime mu je Lucij Bego.

Napetost v Humboldtovi oporoki vzdržujejo neskončne junakove jermijade, kako se mu premoženje drobi pod prsti, kako ga eksistenčno ogrožajo ženinji advokati, kako ga ogrožajo gangsterji, ki so mu razbili njegov lepi beli mercedes. Kot ga je nekoč ogrožal Humboldt, ki je znal vleči iz njega denar. Beli zobje, ki jih kaže junak, ko se nam venomer po ameriško smehlja, so samo lep videz. V resnici je junak jezen na ves svet.

(nadaljevanje)

In preden so mu oropali zadnji noht, je omedlel. Zbudil se je ob pljusk vode, ki mu jo je nekdo vrgel v obraz, toda glave ni mogel vzdigniti. Tako je moral gledati v okrvavljene prste na nogah. Usta so postala neznansko suha. Kaj bi dal, ko bi se mogel napiti hladne vode! Tedaj ga je Kurt zgrabil za lase, mu zavrnil glavo v višino, drugi pa je s polno posodo vode približal njegovim ustom. Oba sta se pričakujoče režala in prvi je rekel:

— Začni že vendar! Vem, da je hudo žejen!

Werner, ki je stal malo stran, ni ugovarjal. Izkušeni zasliševalci so dobro vedeli, kdaj je žrtev najbolj žejna. Zato so taki kot Kurt in Willi tudi iz tega pripravljali zabavo. Suha Aleševa usta so komaj čakala, kdaj se bo posoda z vodo približala, da bo začel požirati. Nič pa za vodo ni prosil, kajti vedel je, da mu jo bodo ponudili. Doslej je že dvakrat slišal, da mora ostati živ. Posoda z vodo je počasi lezla proti njegovi glavi, čeravno ni bila tako polna, da bi bilo to potrebno. Policistov obraz je bil od opazovanja in pričakovanja ves napet. Še nekaj centimetrov ...

V trenutku, ko je Aleš odprl usta in suho požrl z občutkom, da bo hladilna tekočina zdaj stekla po grlu, in bi policist Willi moral posodo pritisniti k Aleševim razbitim ustnicam, se je zgodilo nekaj drugega! Zlobno se je spasil in tik ob Aleševih ustnicah začel vodv v tankem curku zlivati na tla. Aleš je nekaj časa prepadeno sledil vodnemu curku, potem pa je zamižal in spet uprl pogled na tla. Zdaj je še bolj žejen, kajti njegovo grlo, njegovo telo je bilo pripravljeno na osvežitev.

Na podu, tik ob njegovih ranjenih nogah, se je medtem razširjala svetla luža. In zdelo se mu je, da je v njej zagledal več obrazov. V tem hipu je imel še toliko moči, da je mislil na mamo in Martino. Kje sta zdaj? Se z njima tudi godi kaj podobnega? In nanju je mislil tako močno, da je v vodi ob nogah, ki se je zdaj rdečila od njegove krvi, zagledal njuna resna obraza.

Obersturmführer se je spet ustopil preden in odrezal:

— Zdaj boš menda govoril?

— Nikoli! Zastonj vse tole!

Gestapovec se je spet spozabil in udaril še enkrat Aleša v obraz. Policistoma pa je zapovedal, naj ga peljeta hladit, in odvihral iz sobe.

IVAN JAN

MRTVI NE LAŽEJO

42

povest

Zdaj, ko je bil ves majav, mu je po glavi šumelo od vsega hudega, Aleš ni mogel hoditi tako, kakor sta zahtevala policista. Odvezala sta ga, mu noge ovila s cunjami in ga potem bolj vlekla kakor podpirala ter ga pahnila v temen prostor.

Tam je obležal. Tudi videl ni nič in si tudi ni prizadeval za to. Eden izmed mučiteljev je za njim grobo revsnil:

— Na, partizanski heroj! Zdaj boš lahko razmišljal o novem odkrovanju! Pri tem se je prijel za vrat, pokazal jezik in se zraven spakljivo zasmejal. Takoj nato so se debela vrata zaprla in v njih je zaškrtal ključ.

Potem je bilo dolgo vse tiho. Tihoto je sem in tja motilo le rahlo stokanje.

Polagoma se je Aleš začel prebujati. Oživele so ga ključajoče bolečine in hladna celica. In tudi žeja. Usta so bila suha, da je komaj požiral. Še vedno ga niso zdelali tako, da bi zaspal za vselej. Vedno bolj je spoznaval, kako spretni so bili mučitelji. Glavnih organov se niso dotikali, lotevali pa so se drugih. Tako so bile bolečine hude, vendar ne smrtno. Premaknil se je. Hotel je preizkusiti, koliko moči je še v njem. Zato se je skušal postaviti na noge, kamor so mu na cunje natakili stare, napol raztrgane in zdaj tudi že okrvavljene copate. Če bi se mu morda le ponudila kaka priložnost za beg, tak ne bi mogel priti daleč.

Mislil je, da je zdaj v celici sam. Zakaj bi ga sicer zaklenili sem noter. Potem pa je ob pramenu svetlobe, ki je silila skozi rešetke, vzdane v meter debel zid, opazil še neko, napol slonečo, napol ležečo postav.

»Zgroženo je bolščal v tisto stvar, ki je bila videti tudi človek. Vse je bilo povito s povoji, skozi katere je tu in tam prenikala kri. Le sredi te obvezane in nepravilne gmote, nekako tam, kjer bi imela biti usta, je bila majhna odprtina, nad njo pa je iz obvez štrlel konec nosu. Tudi roke so bile povite tako, da so na njihovih koncih štrleli ven nekateri prsti.

Aleš je pogled na obvezanega neznanca, ki je bil morda tik pred smrtjo, tako prizadel, da se mu njegove bolečine niso zdele več strahne. Kljub poskusom pa vendarle ni mogel stopiti na noge. V glavi mu je zvonilo, telo so prešinjali vroči in mrzli sunki, na eno uho je skoraj oglušel. Usta pa suha in razpokana. In noge ...

Vendar se je še premikal sem in tja, tisti v kotu pa očitno ni zmogel ali pa ni upal. Včasih je le rahlo vzdihnil in s silo premagoval trpljenje.

Kako da so me dali v celico s takim? In če so me že vtaknili k nje-mu, potem naju gotovo čaka podobna usoda. Najbrž je kak tujec? je skušal ugibati Aleš in urejevati misli. Moral bi zbrati vse moči, da bi se mu približal.

Pokonci ni šlo, zato se je k obvezanemu človeku splazil po vseh štirih. Ko se je oddahnil blizu njega, ga je ogovoril:

— Kdo si? Te hudo boli?

Nekaj časa ni bilo nobenega odgovora, potem pa je zaslišal glas.

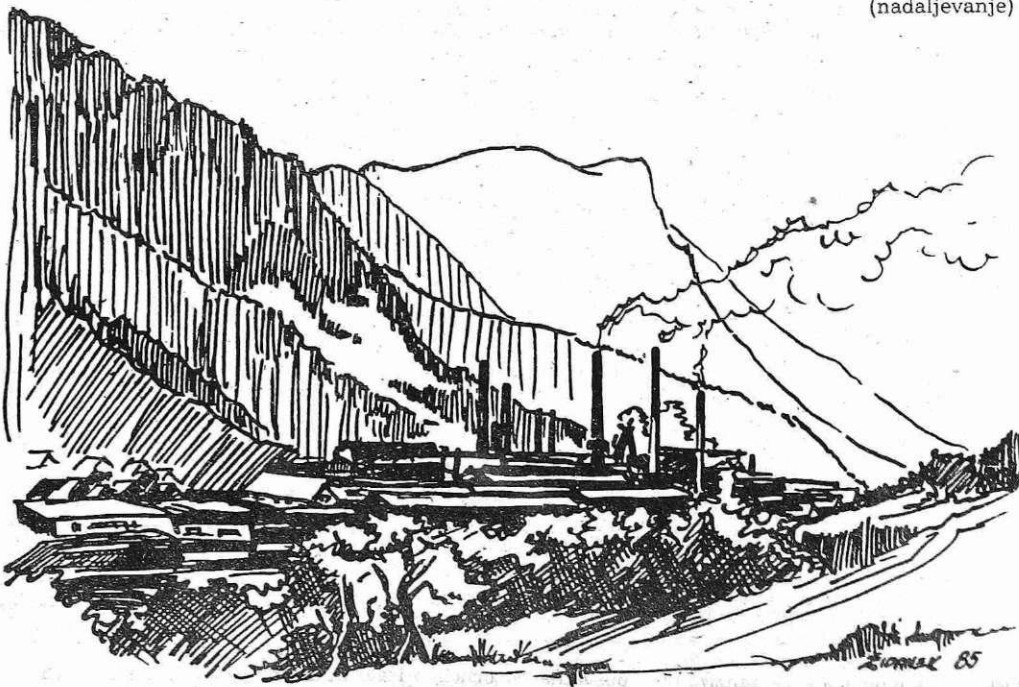
— Aleš, vidiš, kaj se nama je zgodilo!

Aleš je presenečeno vzdignil glavo. Pravkar je še mislil, da ga zdaj lahko zapro samo z neznancom. Tako si ne bi mogla ničesar sporočiti ali se domeniti. Presenečenje za presenečenjem!

Resnično mu je glas, čeravno je bil zaradi obvez zamolkel, zvenel znano. Ugibal je, kdo neki bi utegnil biti povezani sosed.

Ko je ta videl, da Aleš ugiba, ga ni pustil več čakati. Saj ni bilo ne potrebno niti pametno. Celu zamudil bi lahko kaj. Zato je rekel:

(nadaljevanje)

NOVICE IZ RADOVLJIŠKE OBČINE

● Izvršni svet OS Radovljica je na 131. seji 5. novembra oblikoval predlog rebalansa proračuna občine za leto 1985: izrek je soglasje o predlogu sklepa o uporabi sredstev solidarnosti SRS za odpravo posledic zleda v občini Idrija. Spregovorili so o problematiki gradenj brez dovoljenj in o poročilu urbanistične inšpekcije. Proučili so predlagano spremembo 13. člena družbenega dogovora o skupnih osnovah za zagotavljanje in usklajevanje samoupravnih družbenoekonomskih odnosov na področju stanovanjskega gospodarstva v SRS. Potrdili so osnutek sprememb in dopolnitev poslovnika občinske skupščine in obračun stroškov za odstranjevanje poškodovanega drevja v neurju julija letos na Bledu.

● Predsedstvo OK SZDL Radovljica je na 24. seji 11. novembra v vlogi enotne delegacije za družbenopolitični zbor OS Radovljica obravnavalo gradivo za 34. sejo družbenopolitičnega zbora. Na predlagane točke dnevnega reda so člani predsedstva sprejeli več pobud in stališč, ki so jih posredovali na seji zbora. Gradivo za sejo so tolmačili predstavniki sekretariata občinske skupščine in upravnih organov.

● Predsedstvo občinskega sveta Zveze sindikatov Radovljica je na 38. seji 8. novembra obravnavalo in sprejelo stališča o gradivu za 34. sejo družbenopolitičnega zbora. Na seji so se dogovorili tudi o ureditvi delovnega časa in zamenjavi predsednika občinskega sveta, ki po bolniški odsotnosti odhaja na novo delovno dolžnost še pred iztekom mandata.

● Do 30. oktobra je bil končan drugi krog predvolilnih opravil in predlog kandidatov za člane občinskega sveta ZSS Radovljica in nosilce vodilnih funkcij. Predlog so poslali v obravnavo v vse osnovne organizacije sindikata v občini, kjer se bodo člani do 25. novembra opredeljevali do predloženih 47 kandidatov, od teh 17 žensk, za člane občinskega sveta, 17 kandidatov, od teh 6 žensk za člane predsedstva in dveh kandidatov za predsednika. Za predsednika sta predlagana Ciril Azman iz Verige Lesce in Ignac Blaznik iz Žita Lesce. Za podpredsednika predlagajo Mira Kapisa iz GG Bled, za sekretarja pa Mirka Rimahazija, ki že zdaj opravlja to funkcijo.

● Odbor za organizacijo in izvedbo proslave in spominke svečanosti »Zmaga mrtvega bataljona« pri občinskem odboru ZZB NOV Radovljica je na 1. seji pod predsedstvom ing. Leopolda Pernuša sprejel program priprav na to spominsko svečanost 15. decembra, ko bo obletnica padlih borcev III. bataljona Prešernove brigade na Goreljkju.

● Na 15. skupni seji predsedstva in sekretariata OK ZSMS Radovljica, 30. oktobra so oblikovali dokončni predlog kandidatov za nosilce funkcij in člane organov OK ZSMS v mandatnem obdobju 1986/88. Potrdili so oceno dela članov in organov OK ZSMS za čas od oktobra 1984 do oktobra 1985 in se dogovorili o zadnjih kadrovskih in organizacijskih pripravah na seminar za vodstva OO ZSMS.

● Svet za idejnopolično delo in politični sistem pri OK ZSMS Radovljica, ki ga uspešno in zavzeto vodi Marko Legat iz Lesce, je oblikoval predlog programa seminarja za vodstvo OO ZSMS v radovljiški občini. Predlog je v javni razpravi; seminar pa pripravljajo skupaj z Delavsko univerzo Radovljica 16. in 17. novembra na Pokljuki.

● Na sedežu skupnih strokovnih služb SIS družbenih dejavnosti so se 31. oktobra sešli na delovnem razgovoru s strokovnimi delavci, predstavniki skupščin in odborov za svobodno menjavo dela vseh SIS družbenih dejavnosti. Pregledali so izvirne prihodke in se dogovorili o predlogu letošnje valorizacije, ki je dovoljena v okviru skupne porabe za 2,84 %. Določili so poročevalce za seje vseh treh zborov občinske skupščine 13. novembra, ko so bila na dnevnem redu tudi stališča iz analiz o problematiki družbenih dejavnosti v občini.

● Za pravilno presojo in razumevanje problematike prenosa stroškov nadomestil osebnih dohodkov v primeru bolezni nad 30 dni v OZD, je občinska zdravstvena skupnost Radovljica skupaj z občinskim svetom ZSS in OK SZDL Radovljica sklicala 7. novembra posvetovanje za predstavnike združenega dela. Posvet za blejsko in bohinjsko območje je bil na Bledu, za druge pa v Radovljici.

● V hotelu Golf na Bledu so se pred dnevi sešli na delovni razgovor s predstavniki komiteja za turizem lastniki okoli 80 avtoprevoznih turističnih podjetij iz ZR Nemčije. Obiskali so razne turistične kraje v notranjosti Slovenije, najbolj pa so bili navdušeni nad Gorenjsko, zato lahko pričakujemo, da jo bodo, kot so zagotavljali, vključili v svoje turistične programe.

● Na volilno programski seji Krajevne konference SZDL Radovljica 5. novembra so delegati, med katerimi so prevladovali starejši, obravnavali poročilo o delu te največje KK SZDL v občini. Sprejeli so program dela za naslednjo mandatno obdobje in izvolili novo vodstvo. Za predsednika je bila soglasno izvoljen Miroslav Birk, za podpredsednika Franc Markelj in za sekretarko Marjana Rebernik.

● Za odstranjevanje poškodovanega drevja in grmičevja v neurju letošnjega julija na Bledu, je izvršni svet občinske skupščine Radovljica s sklepom na novembrski seji namenil Komunalnemu gospodarstvu Radovljica — enota Bled 430.055 din. Od tega zneska bo 120.000 din prejel zasebni obrtnik Osman Malokaj, ki je s svojimi delavci hitro in dobro opravil dela pri čiščenju parkov.

● V radovljiški občini so, po podatkih volilne komisije pri predsedstvu OK SZDL, do konca drugega kroga predvolilnih opravil, ki se je izteklo 30. oktobra, v temeljnih okoljih evidencialno 4.306 kandidatov za delegate skupščin družbenopolitičnih in samoupravnih interesnih skupnosti. Poročil o evidentiranih kandidatih še niso poslali iz 28 delovnih organizacij in krajevnih skupnosti. Za skupščine SIS so do zdaj evidencialno okoli 2950 možnih kandidatov, od teh je 1305 žensk in 560 mladih do 27 let.

● Osnovna organizacija ZSMS Žito TOZD Triglav Gorenjka v Lescah je že pred petimi leti navezala prijateljske stike

ke z mladinsko organizacijo mesteca Kozarac pod legendarno Kozaro v Bosanski krajini, odkoder je tudi nekaj zaposlenih v Žitu. Pobratenje poglobljajo z rednimi stiki. Konec oktobra so v okviru rednega sodelovanja mladinci iz Lesce obiskali svoje vrstnike v Kozarcu, kjer so bili izredno prisrčno sprejeti. Med dvodnevним bivanjem so se dogovorili o nadaljnjih načrtih sodelovanja.

● Po programu idejnopoličnega in vojaško strokovnega usposabljanja rezervnih vojaških starešin v občini Radovljica je občinska konferenca ZRVS Radovljica prejšnjo nedeljo, 3. novembra, organizirala orientacijsko-taktični pohod za člane krajevnih organizacij ZRVS Bled, Ribno, Bohinjska Bela in Zasip v Ribnem. V Lescah pa je bil pohod organiziran za člane KO ZRVS iz Lesce in Begunj. V Mošnjah so se udeležili pohoda člani KO iz Radovljice, Mošenj in Brezje. Preteklo nedeljo, 10. novembra, pa so izvedli pohode tudi v Gorjah, V Lipnici, Ljubnem in v Bohinjski Bistrici.

● Občinski odbor Rdečega križa Radovljica v sodelovanju s svojimi krajevnimi organizacijami RK in sindikalnimi organizacijami organizira redno krvodajalsko akcijo v Kropi 14. novembra, v Bohinjski Bistrici 15. novembra in na Bledu od 18. do 21. novembra.

● Ob 85-letnici Integrala — organizacije za prometno, proizvodno, gostinsko in turistično dejavnost so na osrednji slovesnosti v Ljubljani zaslužnim delavcem in delovnim organizacijam iz domovine in tujine podelili plaketo SOZD Integral. Prejela jo je tudi Marija Zajc iz Park hotela Bled.

● Na osrednji svečanosti ob proslavi 80-letnice Turistične zveze Slovenije, ki je bila oktobra v Ljubljani, so najbolj prizadevnim turističnim društvom podelili zlate plakete Turistične zveze Slovenije. Med dvajsetimi nagrajenci je bilo tudi Turistično društvo Bled, ki sodi med najbolj delavne in uspešne, zlasti v zadnjih letih, v Sloveniji.

● Ob svetovnem dnevu varčevanja 31. oktobra je Ljubljanska banka — Temeljna banka Gorenjske organizirala v raznih krajih na Gorenjskem poučne kino predstave za mlade varčevalce iz osnovne šole. V radovljiški občini je Ljubljanska banka takšno predstavo organizirala v blejski kino dvorani.

● Od 25. oktobra do 17. novembra je v Šivčevi hiši v Radovljici na ogled razstava grafik akademskega slikarja Stefana Potočnika, domačina iz Poljč, ki stalno živi in ustvarja v Ljubljani. To je že 30. umetnikova samostojna razstava. Njegova dela se nahajajo v Avstriji, Italiji, Švedski, Švici, LR Kitajski, ZDA in ZR Nemčiji.

● Za cicibane in pionirje je zveza kulturnih organizacij Radovljica v soboto, 9. novembra, v knjižarni Državne založbe Slovenije priredila spet privlačno in zanimivo Uro pravljic.

● V petek, 8. novembra zvečer, so v avli Doma Joža Ažmana odprli zanimivo razstavo barvnih fotografij umetniškega fotografa Oskarja Dolenca pod naslovom »Črnomoški vtisi«.

PREHRANA V JESENIŠKI IN RADOVLJIŠKI OBČINI

Zadnji teden v oktobru so učenci prvih letnikov CSUI Jesenice izvedli že drugi naravoslovni dan. Program je bil zelo obsežen in zahteven. Učence je tokrat zanimalo vse o prehrani: od kod prihaja hrana, kam gre, kakšna je po svoji kalorični vrednosti in še mnogo drugih stvari. Pa si pogledajmo njihove rezultate!

Učenci so bili razdeljeni kar v osem večjih skupin, ki so se odpravile na različna mesta, in tam skušale izvesti čim več o tem, kar jih je zanimalo.

Skupina »samoupravljalcev« je anketirala prebivalstvo o preskrbi s hrano. Preskrba prebivalstva, kot eden najpomembnejših dejavnikov družbenega standarda, je dobila poudarjeno vlogo v vseh planskih aktih o ekonomski politiki. Izvršni svet (kot izvajalec politike, ki jo sprejemajo skupščinski zbori), skrbi za to, da preskrba prebivalstva poteka v skladu z načrtanimi cilji. Na preskrbo prebivalstva z osnovnimi živili vpliva v veliki meri organizirana lastna primarna proizvodnja (kmetijstvo), ki je v naši občini izredno nizka. Vzrok so neugodne razmere za razvoj kmetijstva in močan razmah industrije, zato se je delež kmečkega prebivalstva močno zmanjšal, s tem pa tudi sposobnost samooskrbe.

Izvršni svet SO Jesenice je zato preskrbi namenil posebno pozornost in sprejel več ukrepov. Njegovo delovanje je bilo izrazito predvsem na področju sovlaganj in blagovnih rezerv:

1. Planski akti, zakon o blagovnem prometu, posredno pa tudi vsi predpisi, ki urejajo področje trgovine.

2. Nosilec preskrbe v naši občini je DO Golica Jesenice, drugi najpomembnejši pa je TOZD Klavnice Jesenice.

3. Občina Jesenice ima v skladu z zakonodajo formirane občinske blagovne rezerve mesa, testenin, riža, olja, sladkorja, pralnega praška, moke, soli.

V skladu z zakonodajo s področja blagovnih rezerv le-te pomenijo tudi zaloge živil, ki jih izvršni svet lahko sprostijo ob izrednih razmerah oziroma pomanjkanju določenih potrebščin na tržišču. Blagovne rezerve omogočajo izboljšanje preskrbe v najkrajšem času. DO pomanjkanja blaga prinaša največkrat zaradi pretiranih nakupov, slabo organizirane transportne omrežja in ne do-

volj velikih skladišč, v katerih lahko posamezne trgovine, skladišča le blago, ki zadošča za 5 do 10 dni.

4. Trgovina v primeru potrošniške mrzlice omeji prodajo (na enega potrošnika 1 do 2 kg moke, sladkorja, olja ...). V kolikor se mrzliza s takimi ukrepi ne omeji, izvršni svet sprostijo blagovne rezerve; in če še te ne zadoščajo, priskoči na pomoč republika z republiškimimi tržnimi rezervami.

5. Posebej za področje blagovnih rezerv sprejme izvršni svet srednjeročni program o izvajanju politike blagovnih rezerv za določeno obdobje. V tem načrtu se določijo količine, ki jih bo potrebno nabaviti, ter stroški, ki so s tem povezani (skladiščenje in obnavljanje blagovnih rezerv). Z letnimi plani, ki so sprejeti v okviru srednjeročnega, pa se konkretno določijo količine, ki se bodo nabavile v posameznem letu, morebitna izgradnja skladišč in podobno.

Učenci so nadalje raziskali vlogo tržne inšpekcije pri zagotovitvi preskrbe s osnovnimi živilskimi proizvodi: na terenu zasleduje založenost z osnovnimi živilskimi potrebščinami.

V kritičnih primerih, ko blaga ni v prodaji ali nastopi nakupovalna mrzliza, se o tem obvesti občinski komitej za družbeno planiranje. Komitej skupaj z izvršnim svetom in predstavniki trgovskih organizacij začne reševati problematiko. Tržna inšpekcija v takem primeru predlaga trgovskim organizacijam, da količinsko omejijo prodajo.

Pomembna naloga skupine je bila tudi, da ugotovi, kakšna je oskrba s hrano na Jesenicah. Sedemdeset odstotkov te oskrbe pokriva delovna organizacija Golica, trideset pa Emona, Specerija in Živila Kranj. Na podlagi anket so dijaki ugotovili, da v trgovinah prevladuje neenakost cen. Cene za kruh, mleko in olje so povsod enake, medtem ko so cene za mlečne izdelke, moko in kavo skoraj povsod različne.

Skupina zdravstvene vzgoje je posvetila pozornost zdravi in dietni prehrani. Zdrava prehrana je del

zdravega življenja. Prehrana mora biti kalorična, pestra, sveža, pravilno mora biti razporejena čez cel dan. Z zajtrkom naj bi dobili 25 % energije, s kosilom 40 %, z obema malicama 20 % in z večerjo 15 % energije, ki jo telo potrebuje v enem dnevu. Glavne sestavine naše prehrane so ogljikovi hidrati, beljakovine in maščobe. Ogljikovih hidratov potrebujemo od 50 do 60 %, beljakovin 12 do 15 % in maščob 20 do 30 %. Na en kg telesne teže potrebujemo 5 do 7 g ogljikovih hidratov, 1 g beljakovin in 0,5 g do 1 g maščob. Potrebni so tudi vitamini in minerali. Vitamine delimo na tiste, ki so topni v vodi, to sta vitamina B in C, in na tiste, ki so topni v maščobi (A, D, E, K, F). Vitamina B in C sta pomembna za odpornost, ostali pa za razvoj. Mineralne snovi Fe, Mg, Ca, K in P so prav tako pomembne za rast in razvoj.

Zaradi nepravilnega uživanja hrane lahko pride tudi do obolenj. Vsi ljudje smo dolžni skrbeti za zdravo prehrano in zdravje!

Skupina obrambe in zaščite: Obdobje, v katerem živimo, nam daje možnosti za normalno življenje, delo in razvoj. Vendar v svetu obstajajo in se porajajo razmere, ki lahko to stanje blagostanja spremenijo oziroma onemogočijo. Na take izredne razmere se moramo pripravljati, da nas ne bi doletele nepripravljene. Podatki in izkušnje iz daljnje in bližnje preteklosti dokazujejo, da so ljudje v obdobjih stisk, preganjanj in vojn preživeli celo daljša obdobja, ko so se hranili izključno s hrano, ki jim jo je ponujala narava.

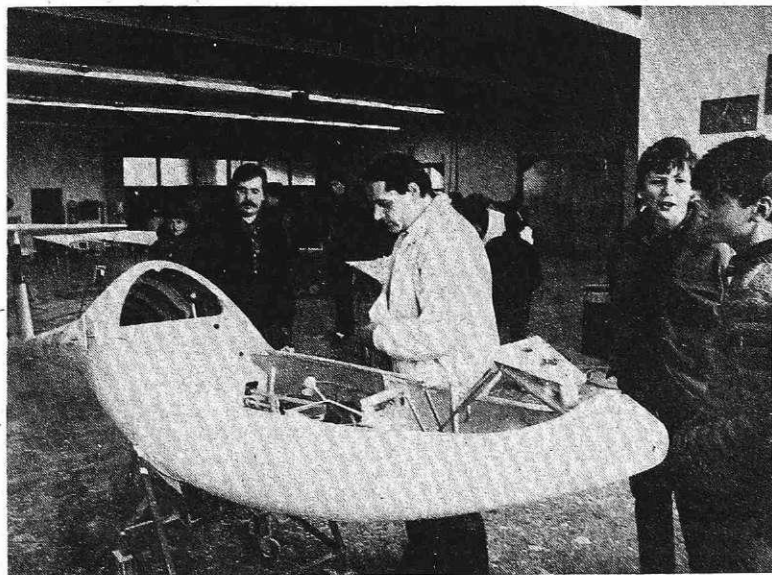
Nabiranje zdravih rastlin ima velik pomen v medicini in gospodarstvu, pomembne pa so tudi v vojni. Najdemo jih po celi Sloveniji. Zdravilne rastline lahko po načinu priprave in uporabe razdelimo na več skupin. V največjo tako skupino sodijo rastline, iz katerih pripravljamo zelenjavne jedi. Imamo pa še veliko drugih: pomembne so zlasti rastline z užitim plodom in užitim podzemeljskim deli, pa tudi začimbe in rastline, iz katerih pripravljamo čaje. Poleg zdravilnih rastlin, ki bi jih lahko uporabili v vojni, je tu še divje rastoča zelenjava. Nabiramo jo spomladi, uporabljamo pa mlade liste, poganjke, vršičke in stebila (na primer mrtva kopriva, kislice, motovilci, detelje ...). Vsebuje 70 % vode, ce-

lulozo, malo pa je energetske bogatih snovi. V primeru vojne bi bile pomembno prehrabeno sredstvo tudi gobe in vodne živali, s katerimi se človek preživlja že od nekdaj (ribe, raki, školjke).

V vojni bi bilo vsa živila potrebno zaščititi pred okužbo ali kvarjenjem. Doma to lahko storimo tako, da jih zavijemo v celofan ali damo v posode, ki jih lahko dobro zapremo. Nato jih shranimo v zmrzovalniku ali dobro zaprti shrambi. Živila je potreb-

no zaščititi tudi v prodajalnah. V ta namen naj bi bile prodajalne hermetično zaprte, blago pa naj bi bilo za transport primerno pokrito. V mlekah morajo biti vsi delavci zdravi in pod zdravniško kontrolo. Nositi morajo tudi zaščitne maske. Po vseh živilih shranjujemo v zemljankah, ki jih pokrijemo s senom in zemljo, v hermetično zaprtih kletah ali pa živila shranjujemo pred sovravnikom v naravnih jamah, ki jih dobro zapremo. (se nadaljuje)

ODPRTA VRATA ELANA

Tovarna športnega orodja Elan iz Begunj je ob svoji 40-letnici odprla vrata obiskovalcem, ki so si prejšnjo soboto lahko ogledali proizvodnjo smuči, telovadnega orodja, športnih čolnov in jadrlnih letal. Številnim obiskovalcem so članovi predstavili današnjo podobo tovarne, katere prvi začetek je bila partizanska smučarska delavnica v Cerknem. Danes ima Elan 1350 delavcev, od tega 100 v tujini, v letošnjem letu pa so imeli poprečni osebni dohodek na delavca 48.000 dinarjev.

Elanova proizvodnja, ki je večinoma vezana na uvožene surovine, je zato tudi izvozno naravnana. Izvzijo 85 % smuči, polovico športnih čolnov, celotno proizvodnjo delov za avtomobilsko industrijo in 90 odstotkov jadrlnih letal. Domala vsi Elanovi izdelki so s pomočjo vrhunskih tekmovalec prišli v sam svetovni vrh, saj je Elan večkratni svetovni prvak v alpskem smučanju, jadrnica Elan-31 je letošnji svetovni prvak v svojem razredu in tudi jadrni piloti z DG 300 krojijo sam svetovni vrh. Elan ima šest lastnih trgovskih hiš v tujini in je med največjimi tovarni športnih potrebščin v svetu.

besedilo in slike: B. Grce

BOJ NAŠ VSAKDANJI

Boj je oče vsega. Tako nekako je dejal stari »temni« filozof Heraklit iz Efeza. Ker je ta misel še kako aktualna tudi v našem času in prostoru, nam bo služila kot okvir in minimalni metodološki instrumentarij pri naši »blitz« obravnavi.

Zagrizeni bralci Železarja in spremljevalci kulturnega dogajanja na Jesenicah so verjetno že pomislili, kaj se skriva za tem uvodnim nakladanjem. Da ne bi razočarali pričakujočih in želečih bralcev, bomo nakladali dalje: Izbruhnila je polemika med dvema kulturnima delavcema. Oba sta znani kulturni figuri našega kraja. Joža Varl je družbeno-politični delavec (tudi) na področju kulture in še žurnalista po vrhu. Edo Torkar je delavec na področju kulture in tudi žurnalista. Oba sta torej žurnalista. Oba sta tudi delavca v sektorju kulture. Kako pa pride do sporov med sicer dovolj bliskoviti si profesijami, se lahko malce naivno vprašamo. Če se izrazimo topografsko, bi lahko rekli: Položaj, pozicija, lega. Pogledali bomo torej od kod, s katerega mesta (pozicije) govorca govorita (natančneje: sta govorjena).

Rečeno je že bilo, da Varl nastopa kot družbeno-politični delavec na področju kulture. Varl je torej človek, ki se ukvarja s kulturnimi zadevami v mestu Jesenice in bližnji okolici. Ali se on ljubiteljsko — amatersko ukvarja s kulturo? Morda tudi; vendar za nas je pomembnejše dejstvo, da nastopa kot dolgoletni funkcionar v kulturi. Kot tak se mora seveda odzivati na besede, ki kritizirajo pretežno, sedanje in prihodnje stanje v kulturi. Kot funkcionar mora seveda vsaj do neke mere zagovarjati obstoječe stanje, ker bi v nasprotnem primeru njegovo funkcionarstvo izgubilo podlago. Zakaj se ni bati, da bi izgubilo podlago? Takole prične svoj prispevek v Železarju 7. 11. 1985: »Po skoraj enoletnem grizljanju okoli nove Gorenjske revije in Jeseniškega dilantantizma in provincializma, se je naš jeseniški skribonarček Edo Torkar...«. Ker nimamo velikih pretenzij in znanja, naj nam to zadostuje, da ga postavimo na pozicijo tistega, ki lahko reče odraslemu človeku, ki tudi v širšem kulturnem prostoru ne velja za slabega pisca — skribonarček. Kaj daje Varlu licenco, da lahko zapiše kaj takega? Skrbništvo nad (relativno) mladim piscem, ki mu ni mar, in ki ne pozna ali noče upoštevati »estetskih« kriterijev. Kakšne estetske kriterije ima zastopnik prevladajoče kulture na Jesenicah? Literatura niso »samo čustva ali samo misli«; misli in čustva torej sama po sebi niso umetnost, s čimer se moramo hočeš nočeš strinjati. Kaj je potemtake potrebno dodati, da ta individualna anarhija misli in čustev postane umetnost? Citat iz že omenjenega Železarja: literatura »mora skrbeti tudi za obliko in jezikovno kulturo in obravnavati človeške pa tudi družbene probleme in biti dostopna ljudem. Prispevati pa mora tudi h kulturni podobi in bogatjenju vsebine našega kulturnega vsakdana in v kulturni rasti človeka in družbe«. Bodi dovolj: »estetski kriteriji« so zreducirani na nekakšno družbeno in človeško koristnost. Kar smo lahko prebrali, bi pač lahko uvrstili v rubriko estetske socialnega realizma, ki je bil ustoličen na kongresu sovjetskih pisateljev v Moskvi 1934 iz ust Maksima Gorkga. Krleža je leta 1952 v Ljubljani uradno pretrgal (kongres jugoslovanskih književnikov) s predlagano »esteti-ko«. Ob citiranem odlomku smo imeli izredno priložnost videti, kako neki, že zdavnaj odvrgeni koncepti umetnosti še vedno živijo, funkcionirajo in strukturirajo (psihološki): potlačen označevalec je pridno na delu sedanost in prihodnost. Da Varl kot individuum ni zastarel, nam dokazuje seveda njegova »estet-ska« pozicija, ki je podlaga njegove-mu sedanjemu položaju. Še bi lahko iskali in našli argumente v potrditev našega razmišljanja. Sama analiza teksta bi potrdila in nadgradila fragmente in nastavke, ki smo jih tukaj samo nakazali.

Če se Varl prvenstveno ukvarja s kulturo, pa je Edo Torkar tako rekoč »neposredni« proizvajalec znotraj sektorja kulture. Prvi ima jaseen koncept, kaj kultura mora biti, in točno ve, kaj je na Jesenicah (in okolici) kulturnega in kaj ne. Torkar pa piše in utrjuje vesoljno občinstvo s produkti svoje domišljije. S takimi osebnimi izpadi se pač ne kaže kot pokončen človek, ki ve kaj dela in kaj hoče. Kaže se nam kot nekoliko zmedena, sanjaška in želeča figura, ki pa ima poleg vsega še nekaj talenta in veselja za pisanje. Kot žurnalista pa sem nam Torkar kaže v pokončnejši in vehementnejši drži. Tukaj sta si Varl in Torkar blizu. Oba sta boreca za umetnostni in kulturni napredek. Oba sta predstavnika vla-

dajoče kulture. Bodimo preciznejši: Varl je predstavnik kulture vladajočih, Torkar vladajoče kulture. Prvi funkcionira pretežno kot družbeno-politični delavec z vsemi konsekvencami in razmišljanji, ki jih takšna pozicija posamezniku prinese. Torkarju obstoječe stanje ni zadovoljivo, želi si sprememb, novosti: v elitno kulturo želi pritegniti doslej zanemarjene posameznike in segmente obrobne kulture. Dobro se namreč zaveda, da ni vladajoče — elite kulture brez obrobni, včasih celo nezaželenih in preganjanih kulturnih ustvarjalcev. Sem štejemo tudi rock (punk) mladinsko kulturo, na katero obe žrtvi našega pisanja dosledno pozabljata. Pozabljata, da je gibanje mladih, znotraj rock kulture najmasovnejša mladinska kulturna manifestacija. Pri nas oblast se ni dobro dojela (kar so dobro dojele zahodni oblasniki), da so rock prireditve v zadnji instanci izvrstno sredstvo nadzora in usmerjanja mladih. To pa tudi zato, ker nekaj pijanih udeležencev kulturne prireditve in zma-

han bend na odru tako ogorči pogled pravilno »estetsko« naravnanih opazovalcev, da pač ne vidijo več niti vsega tistega, kar se da videti s prostim očesom.

Pozoren bralec je verjetno opazil, da se nismo dotaknili konkretnih (?) kulturnih problemov (Mala Čufarjeva knjižnica itd.). Tega nismo storili vsaj iz dveh razlogov; ker manj vemo o kulturnih dogajanjih kot obravnavana avtorja. Ker vemo, da sta oba prekaljena polemikarja in borca, ki imata na zalogi še obilo adutov in asov v podkrepitve svojih pogledov na dogajanje. Želeli smo torej vsaj nekoliko odstriti zaveso in pogledati, kako izgleda hrbtina, skrita plast polemičnega dialoga. Z našim pisanjem želimo pravzaprav dati svoj prispevek k razčiščenju neke problematike. Da ne bi boj (p) ostal bolj ali manj vlijudno zmernje, da bi bil res oče produktivnejšega dialoga. Za uspešnejši dialog bomo na koncu navrgli še tole misel: ne obstajajo kultura in kulturniki zaradi kulturne politike, pač pa kulturna politika obstaja zaradi kulture in kulturnikov.

Franc TREVEN

P. S.

Med pisanjem gornjega prispevka smo izvedeli, da se v bližnji prihodnosti pripravljajo srečanje, kjer bo tekla debata o problemih, na katerih so se lomili svinčniki in je črnilo grozilo s poplavo.

MALENKOSTI, KI NISO MALENKOSTI

Rad bi opozoril na nekaj malenkosti, ki jih je Joža Varl pozabil upoštevati v odgovoru na moj članek o Mali Čufarjevi knjižnici:

— Pozabil je na telefonski pogovor, v katerem mi je priznal obstoj dokumenta, v katerem se ZKO Jesenice zavzema za ukinitev dokumenta, v katerem se ZKO Jesenice zavzema za ukinitev MČK, prav tako pa se je tudi sam odrekel nadaljnjemu urejevanju zbirke. Po čudnem naključju pa je tiskarski skrat v mojem članku izpustil ravno tisti del teksta, v katerem omenjam ta pogovor!

— J. Varl mogoče niti ne ve, da sem članek poslal Železarju že 19. oktobra in da tedaj še nisem mogel vedeti za idejo o zborniku, saj ga je ZKO vključila v svoj program šele 23. oktobra.

— J. Varl tudi zaničljivo piše o mojem skoraj enoletnem »grizljanju« okoli nove gorenjske revije, nič pa ne pove, da je bil tudi sam med pobudniki za njeno ustanovitev in celo član iniciativnega odbora. Ko bi si tudi on toliko prizadeval za revijo kot smo se nekateri drugi, bi bili morda tudi rezultati boljši.

— Ko govorim o privatizaciji Listov, pač ne trdim, da jih Varl sam piše, pač da o njih vse sam odloča. To, da jih ureja ljubiteljsko, pa ne more biti opravičilo za samoderstvo. Sicer pa tudi jaz kot poklicni pisec pišem v Liste zgolj za »ljubiteljske« honorarje.

— MČK nisem nikoli razglašal za provincialno početje, kot mi skuša npr. Varl, res pa je, da sem opozarjal na njeno neodmevnost in na pravo mero pri ocenjevanju njene vloge v slovenskem kulturnem prostoru. Da sem imel prav, dokazuje tudi to, da uredništvo že celih devet let ne dela drugega, kot da »vztrajno in uporno« prodaja knjige, kljub temu pa ima še zmeraj »precejšnjo zalogo«. MČK bi se morala pač bolj ozirati na tržne zakonitosti, saj je znano, da tudi velike založbe tiskajo pesniške zbirke le v nekaj sto izvodih. Če bo MČK ponovno zaživela, se bo imela tudi kaj naučiti iz starih napak.

Edo Torkar

Živim in pišem

PODNAJEMNIK EDO TORKAR

Tole mi je zadnjič pripovedoval v gostilni moj dobri znanec, novinar in svetovni popotnik:

»Najprej je bila garaža. Potem je lastnik kupil nov avto in zanj sezidal novo, boljše garažo. Izpraznjeno garažo pa je podolgel in počez predelal s lesenitimi ploščami in prelepil s tapetami, tako da so iz enega prostora nastali štirje: dve sobi, predsoba in stranišče. S podstrešja je privlekel nekaj starega pohištva in dal mali oglaš v časopis: dve lepi, sončni sobi z lastnim vhodom in sanitarijami...«

Nič zato, če so bili zidovi še zmeraj prepojeni z vonjem po bencinu, nič zato, če so zaradi vlage odstopale tapete, nič zato, če so bila okna zamrežena in sklenja ni bilo videti niti neba, kaj šele sonca, nič zato, če soba ni bila ogrevana in sem si premle roke in podplate moral greti nad ploščo električnega kuhalnika: bilo mi je dvajset let, in bil sem vesel, da imam vsaj posteljo in streho in pručko, na katero sem postavil pisalni stroj — z njim sem namerala natipkati svoj prvi veliki tekst: potopis s plovbe okoli sveta za lokalni tehnik. Med tesne stene svoje podnajemniške izbe sem v duhu klicel širjave svetovnih morij, s prezeblimi nogami in smrkavim nosom sem čaral na papir od sonca razbeleženo kamenje mehkih puščav; v svojo samotno posteljo sem v mislih zvaljal vse vroče pristaniške ljubice, ki sem jih (ali pa nisem) kdaj imel. Bil sem mlad in počutil sem se pomembnega: iz brezposelnega mornarja in klateža sem kanil napredovati v uglednega pisca, ki se tika z vsemi uredniki v deželi in jih spravlja v obup z grožnjami, da ne bo več pisal zanje, če mu ne bojo ažurno izplačevali maksimalnih honorarjev.

Cez nekaj dni je lastnik pripeljal v garažo tudi drugo stranko: petintridesetletno samsko delavko iz bližnje tovarne. In tako so nama tekli dnevi: jaz sem mlatil po pisalnem stroju, ženska v sosednji sobi pa je ropotala s posodo in navijala radio. Ponoči

pa: skozi tanko lesenitno steno sem poslušal, kakš vzhujuje v spanju, kako kašlja, kako navija uro.

Kakšen nenaraven položaj! Dva samotna človeka, možki in ženska, v enem stanovanju takorekoč, zaradi tankih sten malone oropana zasebnosti, saj se nehotenega prdca ne moreta skriti drug pred drugim — pa se še vedno držita vsak zase in v zadregi jecljata, če se slučajno srečata na hodniku. Ponoči pa drgetata od mraza vsak v svoji postelji, kot da ne bi bilo samo tanke lesenitne stene med njima, kot da ne bi bilo nič in dan odklenjenih vrat...

Neke noči sem jo slišal, kako joka. Nataknil sem copate in se v temi pritipal do njenih vrat. Bila so zaklenjena. Potrkal sem. »Kaj pa je?« se je oglasilo. »Jaz sem,« sem rekel. »Mir mi dajte,« je bil njen odgovor. Ves poparjen sem odhaval nazaj v svojo posteljo. Prisluškoval sem: tišina. Zjutraj: kot da se ni nič zgodilo. — To je bilo najslabše! se je pridušal moj znanec. »Da bi bil vsaj škandal, če že ne bi bilo pustolovščine. — Tako pa je bilo kot vselej v mojem življenju, polnem polškandalov in polpustolovščin, poluspehov in polneuspehov, polovičnih ljubezni in polovičnih sovraštvev. Nobenih velikih dejanj ne priženemo do konca, pa tudi nobenih velikih neumnosti — mi, polovični ljudje, ki si ne upamo pošteno živeti ne pošteno crkniti in bomo do konca dni samo usrani podnajemniki na tem svetu.«

Edo Torkar

VEČER PANTOMIME ANDRESA VALDESA IN JANE KOVAČ

»ČRNO-BELO«

Vabimo vas v soboto, 16. novembra, ob 19.30 v gledališče Tone Čufar na večer pantomime. Večer pantomime »ČRNO — BELO« sta umetnika Valdes in Kovačeva pripravila za lanskoletni mednarodni poletni festival v Ljubljani.

V naš letošnji tako imenovani koncertni del programa vključujemo njun nastop in vabimo vse, ki vas pantomima zanima, pa tudi vse tiste, ki se boste lahko v sobotnem večeru prvič srečali z njo. Že ime priznane umetnika, pantomimika Andresa Valdesa, ki se je rodil na Kubi, živi in dela pa v Ljubljani že nad dvajset let, zagotavlja kvaliteten večer. In ura in pol, ki jo boste preživeli v soboto zvečer v gledališču z obema pantomimikoma, ne bo vržena stran. Naj citiramo še nekaj odlomkov iz kritik, ki so izšle ob njunem lanskoletnem nastopu.

Marjeta Šrot piše v Dnevniku, avgusta 1984, med drugim takole:

»Popolna skladnost v izraznosti giba, pantomime, mima, obvladovanje prostora in enkratnega stika s publiko je naravnost šokantna. Prav tako je ustvarjalno sožitje obeh umetnikov doseglo že zavidljivo raven... Umetniški večer, ki ga je treba videti in doživeti. Niso naključje nabito polni avditoriji, ki so še pred nekaj tedni na gostovanju na Češkem spremljali njune nastope, prav tako tudi ne polna Viteška dvorana v Križankah, ki vseh ljubiteljev te zvrsti umetnosti ni niti mogla sprejeti.«

Andreja Tauber, Delo, avgusta 1984:

»Letos sta Valdes in Kovačeva posredovala z odra optimizem, pripovedovala, da tudi krute dogodke prepletajo smešnost, lepota in skladnost. Pod naslovom ČRNO-BELO sta

odkrivala sorodnost obeh barv... Letos je izstopala dognanost njune gime, posebno Valdesovega. Njegov transformacije obraza brez šminke od otroškega, mladostniškega do starčevskega, od evropskega do azijskega so bile izjemne. Jana Kovač ga je v tem delu pantomime začela v zadnjem letu pospešeno dohitevati. Njun mim so spremljale natančno premišljene geste in poze, ob katerih se je oder polnil z različnimi predmeti, s katerimi bi imel reviziter v gledališču polne roke dela, če bi jih moral nositi na oder.«

Prepričani smo, da bosta obe citirani oceni pripomogli, da v soboto naša gledališka dvorana ne bo ostala na pol prazna.

Zato še nekoliko poguma tistim »nejevernim Tomažem«, ki bi raje ostali doma z izgovorom, ah, saj ne bom ničesar razumel. Ni tako. Kajti ni ga med nami, ki ga ne bi znamenita osebnost nemega filma Charles Chaplin, ki je imel edinstven smisel za grotesko in pantomimo, s katero se je uveljavil v filmu, že spravljal v smeh in dobro voljo.

Večer pantomime ČRNO-BELO (pantomima, beseda je grškega izvora in pomeni ples z izraznimi gibi brez besed, govorico kretenj in izraza na obrazu), bo umetniško doživetje, ki nam bo s svojo govorico ustvarilo nenavadno, čarobno in tako zelo človeško humorno pa tudi pretresljivo srečanje s čistim gledališčem.

Vesna Arhar

ŠE O MALI ČUFARJEVI KNJIŽNICI

V zadnji številki Železarja me je med drugim zlas, pritegnil naslov »Kaj bo z Malo Čufarjevo knjižnico?«, ker sem tudi jaz član Kluba Tone Čufar. Klub se res že več let ni sestal (vsaj jaz ne vem, da bi se), predvsem pa je skrb vzbujajoča sporočila, da bo Mala Čufarjeva knjižnica ukinjena. Ker poleg drugih imenujejo tudi moje ime, ne gre drugače, da v zvezi s tem napišem nekaj besed.

Če je predsednik ZKO Joža Varl, res predlagal, da knjižnica ni več potrebna, mi je zelo žal. In če drži tudi razlaga za to ukinitev, češ da navedeni tako in tako objavljamo drugod, mi je toliko bolj. Ne da bi s pisecem prispevka Edom Torkarjem kdaj kaj o tem (ali sploh o čem) govorila, drži, da nikoli nisem bil povabljen, da bi kako moje daljše delo objavili v Mali Čufarjevi knjižnici. Če bi bil, bi se prav gotovo dalo kaj dobiti ozirom napisati. Sicer pa ne gre zame, temveč za knjižnično sploh, in predvsem za mlade, o katerih govori Torkar. Res so trdi časi, toda prav zaradi takih časov bi bilo nadaljnje varčevanje na tem področju prava slepota. Saj je vendar znano, da sta prav prosveta in kultura tisti in taki nežni rastlini, ki ne moreta rasti in cveteti, če ni svetlobe. Dajmo jima jo! Vsaj malo! In nasprotno: zlasti v takih časih nam je še kako potrebno nekaj več svetlobe, ki na vse drugo deluje pozitivno. Torej — ne Mali knjižnici zapirati svetlobe, da ne bo še večja tema, zlasti še, ker ima že, sicer malce osušene, a razraščene korenine. Mislim, ne smemo samo na sedanost, temveč predvsem na bližnjo in tudi malo bolj oddaljeno prihodnost. Ob vse izdatkih in stroških bo to zelo »rentabilna« naložba. Kako in kdo vse bi pri tem lahko sodeloval, je opisano v omenjenem članku.

In še predlog glede Kluba.

Na vsak način naj bi se očitno — a prepričan sem, da brez potrebe — umirajoči Klub Toneta Čufarja čimprej sestal. Srečanje je potrebno kot suhi zemlji dež. Povabljeni naj bi bili tudi čimveč mladih, saj jih samo Torkar našteje več kot deset. Tu bi se bolj spoznali, pogovorili ne le o Mali knjižnici, temveč tudi o Listih in si porazdelili delo. Očitno je namreč, da mu en sam ni kos. Pri tem ne mislim na finančne stroške, saj smo se tudi na zadnje seje vozili na svoje. Mladi vse bolj trkajo na vrata.

Sicer pa je to tudi v duhu prav tistega, kar je — kakšno naključje — v isti številki Železarja o vlogi revolucionarne tradicije na koncu poudaril sam Joža Varl. Zapisal je (ni odveč ponovitev):

... ta razprava mora biti tudi podlaga za druge aktivnosti... in tudi: ... današnje razmišljanje je spodbuda za demokratično razpravo, ki naj bi predvsem zasledovala kritične analize in komentarje o aktualnih problemih in vprašanjih razvoja v konkretnih okoliščinah, v občini in širši družbeni skupnosti.«

S pričujočimi vrsticami sem se, kot nekdanji kovinar, ki nikoli ni pozabil na delo v Železarju, vsaj malo vključil v razpravo. To seveda na področju, s katerim se ukvarjam zadnja desetletja, in ki je družbeno še kako pomembno. Saj je vendar na dlani, da bo razgledana delavka, delavec ali izobraženec čisto drugače gospodaril in razumel vse ovire na katere zadevamo na vsakem koraku kot nerazgledan človek. Nikoli namreč ne bom pozabil svojega lastnega zorenja, iskanja, učenja in lakote za znanjem. In nikoli ne bom tudi pozabil, kako mi je oče velikokrat v vprašanju, kaj je največje bogastvo (poleg zdravja seveda), dopovedoval, da je to znanje, oženo z delom in poštenjem! In tudi sam sem to kmalu spoznaval — in to se mi — kljub letom — godi še vedno! Duhovno udejstvovanje, duhovna rast nam bo pomagala tudi živeti in utirati poti k sočloveku, ki nam jih hoče zaraščati vsakršen plevel!

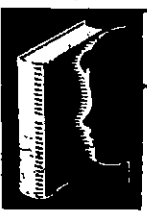
Tudi jaz vabim k razpravi o tem in vsem drugem — a s tehtnimi, treznimi, ne pregretnimi ali priostrenimi besedami, ki naj seveda vodijo k dejanjem in spremembam na bolje! In ne pozabimo, da je prosveta in kultura vseh vrst tudi hrana, potrebna vsem ne le za posameznike rezervirana njiva. Seveda je ta hrana različna in v različnih količinah, vsi pa smo njeni potrošniki, nekateri pa poleg tega tudi proizvajalci. Dajmo prav tem več svetlobe in zraka, da bo te dobrine čimveč in čim raznovrstnejše! Jeseniški in ne le ta človek jo je spoznal in okusil že zdavnaj! Zdej se lahko (ne mislim dobesedno »lahko« saj smo v času televizije, računalništva in velike znanstvene revolucije) pojavlja na novejši estetski ravni, ki naj raste iz preizkušenj in resnice.

Ivan Jan

KDAJ LAŽEJO?

Vem, da včasih lažejo. Mislim, da največkrat lažejo takrat, ko bi resnica, tako menijo, lahko ogrozila njihovo pravico do tega, da povedo, katera resnica je resnična. Njihove izjave o vsakdanjih stvareh so največkrat resnične. Ni vsaka resnica enako pomembna, mislijo. In tudi ni vsaka resnica enako resnična, saj bi radi verjeli, da verjamem, da so njihove resnice bolj resnične od mojih. In včasih, ko govorijo resnico, je ta tako neverjetna, da bi jim bolj verjel, ko bi lagali.

Brut

NOVOSTI NA POLICAH JESENIŠKE KNJIŽNICE

Marc SAUDADE: Premične tarče.
— Založba Obzorja 1985.

Urednik pri založbi, ki je napisal spremeno besedo, trdi, da »avtorja dela ne bo lahko ugotoviti, da »ni lahko ločevati te hipnotične pripovedi od resničnih dogodkov, ki so jo navdahnili.« Z drugimi besedami: avtor ni poznan; in sploh ni mogoče ugotoviti, ali je — in v kakšni meri je — v ozadiju resnično »poročilo funkcionalne organizacije združenih narodov«. Pripoved se vseskozi izdaja za tako poročilo, bralcu pa nikoli ni jasno, ali gre mogoče le za fiction, ki se izdaja za faction, stvarnost ali domišljija?

Ta pripoved o skrivnostni usodi zahodnega strokovnjaka, ki se je zgubil v neidentificirani indokrajinski pokrajini, prav s to svojo skrivnostnostjo še dodatno ilustrira tezo, po kateri se dandanes resen pisatelj ne more več ponašati s tem, da piše o rečeh, ki jih zares pozna. Ne, moral bi bil zapisati drugače: ki jih razume. Pisatelj dejansko zelo dobro pozna stvari, pozna videz dogodkov — pa najsi je ali pa ni identičen s pripovedovalcem te zgodbe. Razumevanje pa je treba prepustiti ozkemu krogu tistih, ki bolj ali manj svobodno odločajo, ki krojijo zgodovino. Morda pa tudi oni »ne vedo, kaj delajo«.

Vendar mi ta hip ne priteče, da bi zganjal mistiko. Dežela, ki jo opisuje ta pripoved, je zares orwelovska. Tu so razmere nasploh strašansko nezadovolne, zlasti kar zadeva varnost in obveščenost pa življenjski standard »navadnih« ljudi. Prav futuristično pa je razvita tehnika vladanja. Moč oblasti nad množico razpoložljivih človeških bitij je neomejena. Zdi se mi, da je Orwell nekako tako definirala svojo vizijo prihodnosti »1984«.

Torej, možak, ki se, vsaj sprva, izdaja za funkcionarja OZN, se znajde sam med krajevnimi oblastniki — nekje v jugovzhodni Aziji. Tu naj bi prevzel funkcijo po pravkar ubitem kolegu. Stvari pa se sčujejo tako, da zelo kmalu niti sam ne ve več tega, kakšno funkcijo v resnici opravlja, sčasoma pa — skupaj z moralnim okostjem, ki ga je prinesel s sabo — zgubi tudi svojo identiteto. To, da ime in osebnost nista pomembna, naj bi bilo za te razmere čisto normalno.

Opisuje nam torej, kako ga vodijo sem ter tja, kako ga nadzirajo, kako mu ponujajo in določajo vloge. Vodi ga iz enega begunskega taborišča v drugo. Junak naj bi — po svojem prvotnem prepričanju — nadziral stanje v teh taboriščih, o njem poročal Združenim narodom. Sčasoma pa se izkaže, da pravzaprav sodeluje v nekakšnem trgovanju z belim blagom. Iz te množice beguncem (ne da bi se tega — vsaj spocetka — prav zavedal), kot nekakšen strokovnjak za okus belcev izbira otroke, ki naj bi ostali živi. Ti bodo prodani v javne hiše, ali pa morda, človekoljubnim organizacijam na Zahodu? Tretja enačica: otroke izkoriščajo kot tiho-tapce mamil; so hkrati prebežniki in tiho-tapci.

Zadnja resnica o teh dogodkih je težko ugotovljiva, sicer pa se zdi, da po svoje tudi pripovedovalec sam ribari v kalnem: sprva nemara zato, ker se brani sokrivde, v katero ga zapletajo, kasneje pa se tako prilagodi svoji vlogi, da se ne vidi več iz nje.

Ce tu nekdo manipulira s človeškimi bitji kot z najbolj zanesljivim virom bogastva (ker gre pač za zelo rečno deželo) — je to dogajanje, če ne nevidno, pa vsaj zavito v meglo. Bolj očitna je, vsaj sprva, usoda vseh tistih, ki jih tako ali drugače prepustijo smrti. Teh množičnih masakrov pripovedovalec takorekoč noče videti, vendar resnica o njih vseeno bode izmed vrstic. Enako je z neštetimi posamičnimi primeri mučenja. Bralcu se dolgo časa gudi temu, kako to, da je v to pripoved vključeno toliko grozot in krutosti. Vendar se zdi, da knjiga govori prav o procesu otopelosti, moralni in vsakršne anestezije. Nekje proti koncu je to naravnost izpovedano in celo izenačeno z določenimi idejnimi tokovi: budizmu in katolicizmu: umrljivim bitjem je treba prehod na drugi svet čim bolj olajšati. Treba pa je povedati še nekaj: v končni fazi prilagoditve — torej že proti koncu knjige — govori pripovedovalec tudi o tem, kako je konec koncev postal tudi sam žrtev, objekt mučenja: in tudi tu ostaja enako brezčuten kot taktat, ko je poročal o tem, kako so mučili druge — in kako jih je mučil sam.

Prav v opisovanju prilagajanja je avtor te knjige bolj prepričljiv od Orwella. Marsikaj v Premičnih tarčah prekaša opise mučenja in ubijanja v knjigah: markiza de Sada, res pa je predvsem to: markizove infantilne fantazije ne povzročajo hipnotične

otopelosti, ta je nujna, kadar se srečaš z zlo, ki je utemeljeno v instituciji. Res so pri tem pomembne tudi kulturne (religijske, vzgojne itd.) razlike. V premičnih tarčah so žrtve uničevanja, mučenja in spolnih zlorab največkrat otroci. Konec koncev pa jih čedalje bolj pogosto najdemo med mučitelji in eksekutorji. So pač najbolj razpoložljiva plast družbe.

Konec koncev se v bralcu — ki je, če ni knjige odložil, hočeš-nočeš tudi sam postal vsaj začasno enak pripovedovalcu, torej prost sočutja in groze — porodi vprašanje: kje je meja družbeno določene moralne anestezije? Pripovedovalec te zgodbe se je vse to, kar je doživljal in v kar je bil čedalje bolj vpleten, začelo dozdevati povsem normalno.

Enako se dogaja bralcu.

ODLOMEK IZ KNJIGE

Sanjalo se mi je, da se ljubim s solumko. Ona je bila stara sedemnajst let, jaz pa sem bil odrasel, kot zdaj, a to ni bilo pomembno. Njena koža je bila zlata, lasje so se ji lesketali v sončni luči, blaženo se je smejala. V sanjah sem se zavedal, da ni doživela orgazma. Uživala je v izbruhih radosti. Morda je to vplivalo name, tako da sem bil obenem prevzet in nepotešen.

Jaz se v sanjah nisem smejal. Bil sem v njej in kljub temu daleč od nje. Imel sem neprijeten občutek, da se norčuje iz mene, medtem ko sem zasidran vanjo. Roko je položila na svoj zlati grmiček, glavo je naglala nazaj in se globoko v grlu smejala. Pramen luči je svetil prav tja. Premočna luč me je zmerjal motila, zraven tega mi ni bilo jasno, zakaj to počenja in se smeje. Vedel sem, da sem z vso silo v njej. Ona pa je vodila mojo roko po svojem mednožju in nenadoma sem bil ves izčrpan. Moker in topel je tičal med njenimi nogami. Spominjam se, da sem usločil hrbit in se dvignil ter se nekoliko poigral z njenim mednožjem, kot da nisem opazil njenega otročjega vedenja. Navsezadnje bi morala biti potešena. O tem se se hotel z njo pogovoriti. Moški si mora vendar odpočiti. Sem ji to povedal? Sonce je bilo premočno in miže sem segel z roko po rjuhi. Nič ne odpira oči, moje sobe, dokler se ne odpravim. Tudi potem ko sem se zbudil, po navadi dolgo odlašam, preden to storim.

Slišal sem smeh, dva glasova, dva različna diha, kot pri tekačih. Najbrž sem masturbiral v sru in tisti trapasti fant je to videl. Bil sem poniznan, besen. Delal sem se, da še spim. Odlašal sem, ugibal, kako naj ravnam. Nisem hotel odpreti oči, a slišal sem, da so se boste noge v teku oddaljile. Takoj nato je vstopila druga oseba, ne, več oseb. Slišal sem topot čevljev in škornjev. To je bila prava mama. Sedel sem na mokri postelji v največji dnevni svetlobi. Simon — z odpeto srajco, s črno pišto, ki se je lesketala v soncu — je bil resen in dostojen kot solar, ki si želi pridobiti zaupanje.

Mlad možki z izprano in oguljeno belo srajco, kmečkega obraza in rok, je stal zraven mene, preblizu mene. Zares neprijetno jutro. Simon je hlinil solidarnost, pokazal je na veliko črno uro, ki jo je imel na zapestju, nato pa pomignil proti zadnjemu delu sobe. Tam se je kljub hinavskemu pretvarjanju, da se pokriva, razkazovala mlada ženska, ki igra vlogo kolonialne sužnje v moji sobi. Smejala se je kot norica, vsa mokra, kot da bi hotela pokazati, kaj je ravnokar počela. Sram je imela porasel kot žival. Se in še se je razkazovala ali pa ji je kdo tako ukazal.

Bil sem zmeden, želel sem vedeti, koliko je ura, kaj se dogaja, kdo je prišel k meni in čemu. Očitno je napočil čas za nekaj, kar mi je bilo neznan. Spal sem predolgo, kaj za to? Najraje bi se bil vse znebil, čakal, se organiziral. Nisem bil razpoložen za take prizore, ko sem tako sedel na postelji, ves poten po tako grozni noči.

»Good day, sir,« je rekel mladenič s kmečkim obrazom. Vzel si je stol, ga primaknil preblizu k moji postelji in se usedel nanj. Njegov pogled je bil omejen in resen, kot pri ljudeh, ki se preveč vživijo v svojo vlogo. »Jasno je, da ima nekaj oblasti,« sem pomislil. Mojega odziva ali odgovora ni čakal.

»Tako je, gospod. Zavedamo se vaših moških potreb. Vsi smo vojaki.« To je povedal brez nasmeška. Njegov mladi obraz ni spremenjal izraza, kot se pogostoma dogaja pri osebah, ki pridejo prehitro do oblasti in ki precenjujejo svoje naloge. Govoril je kar dobro angleščino. Šolsko angleščino. V preteklosti je bila gotovo tam kaka katoliška šola.

»Vsi smo vojaki.«

Nisem vedel, ali je imel navado ponavljati besede ali so mi zaradi zmedenosti odmevale v glavi.

Zgodba o otoku, ki so ga oblasti, ko naj bi dovolile inšpekcijo v koncentracijskem taborišču na njem, kratko in malo zbrisale z zemljevidov, bi nas morala demoralizirati. Stvarem pa je treba biti kos, treba jih je nekako prenesti: ne samo takrat, kadar se jim hočemo ukloniti, pač pa tudi, kadar gre za to, da bi se jim radi uprli. V pričujoče poročilo sem lahko uvrstil le manjši del opazk, ki sem si jih zapisal med branjem. Le še kratek dodatek: na več mestih v tekstu zasledimo namige na to, da je bil tudi pisec poročila — zdaj trgovec z belim blagom in podrepan režima — nekoč pisatelj. Konec koncev se zdi, da je pred nami knjiga, v kateri je meja med umetniško literaturo in stvarnostjo skoraj povsem zabrisana. M. H.

»Razumemo vaše moške potrebe.« Hotel sem ugovarjati. Ženska je odstrala brisačo in se bedasto razkazovala.

»Če želite, lahko uporabljate to žensko, lahko pa tudi izbirate drugače.« Govoril je kot vodnik, ki ponuja turistu možnost vnaprej plačane potovanja. Pomenljivo je pogledal Simona. Čutil sem se ujetega v tisto komedijo, in kar je huje, nisem vedel, kaj naj storim.

»Zaprošeni ste le, da ne poškodujete hišne opreme. Oprema je namenjena prodaji ali zamenjavi. Za nas pomeni oblast. Pritožb čez vas ni bilo. Sporočili so nam, da ste storili, kar je bilo potrebno. Vsekakor vas prosimo, da zabeležite vsako nepravilnost. Ta hiša ima isti pravilnik kot druge. Naš Svet vam priznava soudeležbo pri dobičku. Tak dogovor ste podpisali.«

Pozorno me je opazoval. Kaplje potu na čelu in nad zgornjo ustnico ga očitno niso motile. Ni si jih skušal obrisati.

Vstal je. »Zaprošeni ste, da se v prihodnje posvetujete s Svetom, preden se dokončno odločite. Thank you.« Naglo se je oddaljil in zaprl vrata za sabo.

Simon je iz razdalje opazoval in preučeval mojo reakcijo. Odlašal sem in moja napaka je bila, da sem ostal gol na robu postelje. Slišal sem, kako fant veselo kriči in opo-nasla angleščino mladega komisarja: »Ej, master, look, look here!«

Simon je znal v trenutku spremeniti svoje razpoloženje, kot pač vsi fantje. Brez sramu je tical po ženskinem telesu, kot se mu je pač v njegovi primitivni fantaziji zdelo za gledalca razdražljivo. Stiskal ji je prst, vtilkal prste med sramne dlake. Smejla se je svoji neumni šali in prepričan sem, da je ona hlinila ponižanje, da bi njegova igra bolj uspela. Ves besen sem si ovil brisačo okrog ledij in se šel umivat. Nejevoljen sem bil zaradi pozne ure. Hotel sem preveriti položaj sonca, hotel sem nekaj storiti, da obvladam položaj.

Nisem vedel, da je tisti dan namenjen dolgemu in nepričakovanemu potovanju. Ko sem se šel dol umivat, sem videl tovorni avto toyota in džip, ki sta čakala na soncu. Tam je stal tudi avto, ki ga nisem nikoli videl, zahodnega, toda starejšega tipa, verjetno angleške izdelave. Potem ko sem se obriš, sem v mimejšem razpoloženju šel pogledat novi avtomobil, ki je bil črn in se je kar svetil. Ni šlo za angleški avto, kot sem domneval. Bil je kitajski. Velik, slabo izdelan, slab posnetek zahodne produkcije. Na vetrobrano so bili še sledovi nalepke z zastavo. Nisem ugotovil, katere zastave. Kljub svoji službi pri OZN žal še ne poznam vseh zastav tako imenovanih »držav v razvoju«.

Slepeča luč se je odbijala od vetrobrana. Zato sem opazil deklico šele, ko sem obšel avtomobil. Okna so bila zaprta in notri je moralo biti strašno vroče. Ranjena deklica je ležala na tleh v zadnjem delu avta. Očitno ni nikomur prišlo na misel, da bi jo oblekel ali da bi prevezal njeno ranjeno nogo. Videl sem majhno črno luknjico sredi madeža strjene krvi. Zdelo se je, da ne trpi, in ni me pogledala. Dva ali trije mladeniči so se približali — morebiti vojaki brez uniforme. Govorili so polglasno in se tiho smejali. Dolgo so si ogledovali težečo deklico in nato mene. Ko so se smejali, je bilo videti njihove strašne zobe. Ko se je pojavil mladi politični komisar s kmečkim obrazom, se je skupinica brž razšla. Ne meneč se zame, je komisar zaprl vrata, ki sem jih odprl, obšel vozilo in planil na voznikov sedež. Imel je rokavice iz belega mako bombaža. Dlani je naslonil na kr-milo in čakal.

Obrazil sem se, da se vrnem gor. Srečal sem francosko zdravnico. Ki je bila očitno namenjena k avtu. Za hip se je ustavila in me radovedno pogledala.

URESNIČEVANJE RAZVOJNIH CILJEV NAŠE DRUŽBE NELOČLJIVO POVEZANO Z RAZVOJEM KULTURE

V torek, 19. novembra, se bodo letos že drugi sestali komunisti kulturni delavci na odprtem seštanku aktivna in govorili o dolgoročnem programu razvoja kulturnih dejavnosti v občini Jesenice v obdobju 1986—2000 in samoupravnem sporazumu o temeljnih plana Kulturne skupnosti Jesenice za obdobje 1986—1990 in o uresničevanju stališč in usmeritev seje CK ZKS o kulturi.

V polletni javni razpravi, v kateri so sodelovali komunisti in ne-komunisti, in na petnajsti seji centralnega komiteja zveze komunistov Slovenije, so bila obravnavana vsa bistvena vprašanja in razsežnosti današnjega stanja in jutrišnjega razvoja slovenske kulture. Na seji centralnega komiteja Zveze komunistov Slovenije so sprejeli tudi stališča in usmeritve o kulturi, predsedstvo CK ZKS pa jih je dopolnilo še z nekaterimi neposrednimi nalogami in usmeritvami. Centralni komite je sprejel gradivo za razpravo, ki je bilo objavljeno v prilogi Komunistična, 11. januarja letos, in uvodni referat Borisa Majerja, ki je bil prav tako objavljen v prilogi Komunistična, 21. junija, kot dokument svojih kulturnopolitičnih opredelitev.

O gradivu za razpravo so komunisti jeseniške občine na odprtem aktivu govorili maja letos, na torkovem aktivu pa bo tekla beseda predvsem o tem, kako so sprejeta stališča in usmeritve zajete v srednjeročnem in dolgoročnem razvojnem programu kulture v jeseniški občini. Pri tem gre seveda za temeljno vprašanje, ali smo v teh dokumentih, ki segajo do konca stoletja in tisočletja, presegli ozko pojmovanje kulture, skrženo na kulturnoumetniške dejavnosti, ki jih obravnavamo pretežno »sektorsko« in obravnavanje kulture kot porabe. Dosedanji planski dokumenti so se omejevali bolj ali manj na področja osamosvojenih kulturnih dejavnosti in ustanov — književnost in knjižničarstvo, gledališče, glasba, likovna umetnost, film, ljubiteljska dejavnost itd. Pri tem pa smo spregledali pogosto druge, prav tako pomembne sestavine kulture in kulturnosti. Sem sodijo vzgoja in izobraževanje, znanost, raziskovalno delo, inovativnost, pa tudi moralna in vrednotna zavest, kultura dela in vse tako imenovano področje politične in socialne kulture, vključno s samoupravljanjem, ki postavlja tudi kulturo v popolnoma nov zgodovinski in družbeni položaj, kakor je v svojem referatu razmišljal Boris Majer.

Pri tem mislimo tudi na kulturo varovanja okolja in naravne in kulturne dediščine, ki so odločilno povezane s kulturo dela in politično kulturo. Tako celovito pojmovanje kulture kot življenjske potrebe, kot gibal družbenega napredka, kakor smo to opredelili v naši ustavi, tudi pogojuje, da kulturo skupno z omenjenimi dejavnostmi obravnavamo kot enakovreden del družbenega dela in ne kot porabo. Zato je tudi v zakonu o združenem delu opredeljeno, da se »v ustvarjenem dohodku temeljnih organizacij s področja materialne proizvodnje izražajo tudi rezultati dela delavcev na področju izobraževanja, znanosti, kulture, zdravstva, socialnega varstva in drugih družbenih dejavnosti«. Iz celotno ustvarjenega dohodka zato delavci v teh dejavnostih, na osnovi svobodne menjave dela, pridobivajo dohodek, glede na prispevek, ki ga s svojim delom dajejo k ustvarjanju nove vrednosti v materialni proizvodnji, k povečanju produktivnosti vsega družbenega dela in k razvoju družbe kot celote.

Vsakodnevno življenje in kulturno dogajanje sta se precej odmaknena od tako pojmovane kulture. Pri tem gre še za močno prisotnost sektorskega obravnavanja kulture in odmaknjenosti kulture od družbe, kakor tudi za druge ideološke utvare in pojmovanja, med drugim velikokrat popolnoma napačnega pojmovanja svobode umetniškega ustvarjanja. V tem so tudi vzroki, da smo zašli v današnjo krizo, ki ni samo kriza ekonomije, temveč tudi kriza kulture, kriza samoupravljanja v kulturi in vse bolj tudi kriza vrednot, kakor je bilo rečeno na že omenjeni seji centralnega komiteja ZKS. Zaradi takih pojavov se je marsikje in se še kultura obravnava kot poraba.

V vsakodnevni praksi se srečujemo tudi s popolnimi neskladji. V občini in posameznih organizacijah združenega dela za naslednje srednjeročno in dolgoročno obdobje načrtujemo preustrojitve proizvodnje, uvajanje modernih tehnologij, mikroprocesorjev in mikrorazčunalnikov, dvig proizvodnje in produktivnosti in izboljšanje kakovosti življenja in dela, zelo skromno pa odgovorjamo na vprašanje: kako bomo to dosegli. Kakor da človek s svojim znanjem, sposobnostmi in interesi ne bi bil ključni dejavnik gospodarjenja in razvoja, na katerem ležijo vse te razvojne naloge. Nikjer ni moč zaslediti, s kakšnim razpoložljivim znanjem razpolagamo, čeprav je znano, da je kvalifikacijska struktura zaposlenih v jeseniški občini zelo slaba, niti ne, kako bomo te pomanjkljivosti nadoknadili in kaj bomo naredili za obnavljanje znanja in pridobivanje novih znanj. Uresničevanje teh v planih zasledovanih ciljev je torej neločljivo povezano z razvojem kulture v širokem smislu besede.

K tem ciljem, ki so navedeni v občinskih razvojnih usmeritvah in usmeritvah posameznih organizacij združenega dela, kakor tudi k splošnemu napredku občine in širše družbene skupnosti, mora biti usmerjena tudi kulturna politika in kultura v občini. To pa pomeni, da se moramo v planskih usmeritvah kulturne skupnosti tudi posloviti od tradicionalnega pojmovanja kulture in kulturne politike in preločiti s kulturnim vrtičkarstvom. V njih bi dejansko morali izzvati, kakor je bilo poudarjeno na seji centralnega komiteja, intelektualno eksplozijo v vseh porah in celicah našega družbenega življenja ter usmeriti njeno energijo v premagovanje vsakršne zaostalosti, primitivizma, kulturniškega in drugega vrtičkarstva, tehnološke, organizacijske, ekonomske, ekološke in ne nazadnje vrednotne in kulturne gluhote. V njih bi morali opredeliti kulturno politično občine, ki bo vključevala v njeno uresničevanje vse subjekte, ki so dolžni pospeševati politični, gospodarski in kulturni napredek občine kot celote in ne samo kulturne organizacije, ki so jih vključevali dosedanja plani razvoja.

V razvojnih programih bo moralo biti izraženo tudi tesnejše in načrtnejše sodelovanje in povezovanje med vzgojo in izobraževanjem, znanstveno raziskovalno dejavnostjo in kulturo.

Kulturna skupnost je s svojo delegatsko skupščino enakopraven zbor Skupščine občine Jesenice, in njene razvojne usmeritve so tudi sestavni del razvojnih usmeritev občine in ne-le kulturnih področij, ki jih v delegatski skupščini povezuje skupnost. To se pravi, da v razvojnih programih kulturne skupnosti morajo biti kultura in kulturna politika celovito obravnavani in njuno uresničevanje morajo biti vključeni vsi subjekti, ki so odgovorni za razvoj občine.

Tako široko pojmovanje kulture bo seveda zahtevalo tudi izboljšanje materialnega položaja kulture v občini, ki sedaj ni zavidljiv. Zato bo v naslednjem srednjeročnem načrtu moralo priti do prerazdeljevanja narodnega dohodka v občini v prid kulture, znanosti, raziskovalnega dela itd. Dolgoročno gledano pa je izhod iz sedanjega težkega materialnega položaja le v ustvarjanju novega dohodka, nove vrednosti, kar bo ustvarilo večje vire tudi za financiranje kulture in kulturnih ustanov. To pa bo mogoče le, če bomo uresničili cilje, ki jih predvidevamo v srednjeročnem in dolgoročnem razvoju občine. To pa zahteva mnogo višjo stopnjo strokovne in splošne izobrazbe od sedanje in v tem okviru tudi mnogo višjo kulturno raven delovnega človeka. V tem pa je tudi dialektična soodvisnost in neločljiva medsebojna povezanost gospodarskega in kulturnega razvoja.

Joža Varl

SO MEJNIKI, KI JIM ČAS NI KOS IN JIH NITI RJA NE RAZJE

Fotografije... so samo fotografska podoba naših prizadevanj, da bi se v resničnosti tega časa in prostora vsaj za trenutek zavedali sebe in nas vseh. Mi, vi in tudi tisti, ki se pridejo...

Na svečani otvoritvi retrospektivne razstave 8. novembra v salonu DOLIK je ob 60-letnem jubileju predsednik foto kluba Andrej Prešeren Izidor Trojar na kratko orisal prehojeno pot. Ta je bila polna dvigov in tudi padcev. Danes klub združuje preko sedemdeset članov, med njimi je skoraj polovica mladincev in pionirjev. Vsa leta si je upravni odbor prizadeval pritegniti v svoje vrste mlade, obetajoče talente. Danes se to bogato obrestuje. Mladi osvajajo gorenjske, republiške pa tudi zvezne nagrade in plakete. Odbor kluba bo tudi v prihodnje spodbujal in usmerjal mlade k nadaljni, višji stopnji fotografije. Za to so dani vsi pogoji, kljub težkim časom. Se vedno se bodo našla sredstva za strokovno izobraževanje, je končal otvoritveni govor Trojar.

Nato je predsednik kluba izročil listino častnega člana s priznanjem najstarejšemu in ustanovnemu članu Jožetu Truhlarju. Klubski kolegi pa so mu čestitali ob 84-letnici. Še vedno vitalen in dobre volje je obujal spomine na prehojeno pot.

Ob otvoritvi razstave v Doliku so bile prisotne tri generacije od najmlajših do najstarejših jeseniških fotoamaterjev.

Besede pokrovitelja foto razstave, predsednika Sob Jesenice inž. Franca BRELIHA so bile dovolj zgovorne:

«Čprav je fotografska dejavnost, s katero se srečujemo le ob občasnih razstavah ali jubilejih, pa gre skozi to pomembno obliko tehničnega izobraževanja cela vrsta mladit, ki ne pridobivajo samo osnovnega znanja in tehnike fotografiranja, temveč se učijo gledati naravo in nasploh svoje okolje z drugačnimi očmi. Naucijo se opazovati podrobnosti, ki jih drugi opazimo šele takrat, ko so upodobljene na sliki. Vsi tisti mladi, ki jim je klub zaupal del življenjske šole, so odnesli bogate izkušnje, te pa so bile še posebno pomembne pri nadaljnjem delu. Vsaka taka dejavnost, ki dočaka toliko desetletij, ima vse možnosti, da tudi v prihodnje vzgaja mladi kader pod enakimi pogoji, saj ima v svoji sredini ljudi, ki skrbijo za kvaliteto dela in znajo pritegniti nove in nove člane. Mladi svoje znanje, pridobljeno v klubu, lahko predstavijo tudi javnosti. Od vseh teh strokovnih delavcev-mentorjev, je odvisen nadaljnji razvoj, je končal pokrovitelj razstave.

PRIZNANJA IN PLAKETE, KI OBVEZUJEJO

Ob letošnjem jubileju je predsednik kluba Izidor Trojar podelil nekaj plaket in priznanj najbolj prizadevnim članom in organizacijam, s katerimi foto klub uspešno sodeluje.

Posmrtno so priznanja prejeli: Slavko Smolej, Tone Urbanc, Matevž Mikelj, Zdravko Kragl, Valodij Stojan, Franc Torkar, Anton Blažej in Lojze Tratnik.

Priznanja so prejeli: Tone Komljanec, Jože Narad, Miro Skube, Sašo Rev, Tone Grošelj, Franc Kreutzer, Branko Urh, Jani Novak, Sandi Novak, Branko Čušin ml., Andrej Palovšnik, Janez Koželj, Peter Muhar, Ivko Gregori, Ivanka Torkar, Andrej Demšar, Slavko Humerca, Anton Kocjančič, Vlastja Simončič in Kurt Batschinski.

Priznanja so prejeli naslednje organizacije: Foto-kino zveza Slovenije, Zveza organizacij tehnične kulture Slovenije, Zveza kulturnih organizacij Jesenice, Zveza organizacij tehnične kulture Jesenice, DOLIK Jesenice, »Radio Triglav Jesenice in uredništvo Železarja.

Plaketo s priznanjem pa so prejeli naslednji člani: Jaka Čop, Franc Črv, Franc Kolman, Janez Žnidar, Milan Polak, Tine Rant, Janez Beden, Adi Fink, Slavko Tarman, Izidor Trojar, Franc Sluga, Lojze Mulič, Andrej Malenšek, Tone Vončina, Franc Gorganc, Vito Pretnar, Janez Gregori, Lojze Vrečko, Stane Mencinger in Jože Varl.

Predsednik Foto-kino zveza Slovenije Dragotin Arko je v kratkem nagovoru čestital k jubileju. Obenem je predsedniku kluba Trojarju izročil dvoje odličij, ki jih je prejel foto klub za doseženo visoko strokovno raven in za uspešno vzgojo ter vključitev mladit v ustvarjalno fotografijo v preteklih šestih desetletjih. Prvo odličje je srebrna Kidričeva medalja, druga pa zlata Puharjeva medalja.

Foto-kino zveza Slovenije je podelila zlato Puharjevo medaljo s priznanjem tudi članu kluba Tarmanu, za življenjsko delo pri nastajanju foto monografije Janez Puhar in sodobniki. V tej monografiji je združeno več kot desetletno raziskovalno delo na odmevnosti Puharjevih uspehov v tujini. Tarman je omenjeno monografijo publiciral tudi v Ameriki in s tem opravi enkratno delo pri ohranjanju slovenske kulturne dediščine doma in na tujem.

Uradnemu delu je sledila projekcija barvnih dia ob razpoložljivi glasbi. Barvne dia so prispevali člani kluba. Spored je potekal brez zastoj, kar je nedvomno zasluga članov tehnične ekipe: Janeza Bedena, Janija Novaka in Janeza Koželja.

Po ogledu razstave je predsednik občine povabil aktivne člane s svojci in svojce umrlih članov na tovariško srečanje v Kosovo graščino. Takšna srečanja vsekakor utrjujejo prijateljske vezi in pripomorejo k navezovanju novih.

SPREHOD PO RETROSPEKTIVKI

Klemen in Aleš More sta se predstavila z deli, ki so v zasnovi prvinjske. Mnogo sta pridobila tudi s srečanja na razstavah. Barbara Malenšek s svojimi deli izstopa, znana so ji kompozicijska načela in če bo vztrajala na tej poti, bomo še večkrat bra-

li o njej. Peter Muhar je pronicljiv mlad fotograf, zna prisluhniti aktualnosti dogodka in prav posrečeno je njegovo večkrat nagajeno delo — O, devize. Njegova dela so dinamična in le želeži je, da bi nadaljeval svoja umetniška hotenja. V Zloženih, delu Marka Hašimovića, je prisotna strokovna roka mentorja, ki naj tudi vnaprej vodi njegova hotenja v pravo smer. Ivko Gregori ml. je že rutiniran razstavljalec. S svojimi deli je že pred leti osvajal medalje. Njegov Požirek in Metalurg kažeta resno prizadevanje za lasten način kreiranja. Darko Gregori stopa čvrsto po stopinjah svojega brata, vendar vsak po svoje gledata na okolje in dogodke. Polona Malenšek s svojo Kofetarico zvesto nadaljuje družinsko tradicijo in angažirano doživlja vizualno, optično in motivno področje. Branka Čušina ni potrebno posebej predstavljati. V svojih delih je vznemirljiv in vzbuja pravo mero napetosti. Sašo Valjavec se nagiba k bolj umirjenim stvaritvam, v katerih deluje prijetno domačijsko. Andrej Palovšnik v svojih delih ne išče več novih poti, temveč se je ustabil. Njegovi Očesi in Fantazija sta deli, s katerima se bo lahko še večkrat uspešno predstavil na različnih razstavah. Jani in Sandi Novak lepo napredujeta. Vedno sta v središču dogajanja. Enako uspešna sta v portretu in pokrajini. Vedno znova iščeta nove pristope. Sandijev Kekec je posrečen in potrjuje avtorjev uspešen pristop k portretu. Janijeva Lidija je odlična, in če bo tako zavzeto nadaljevala, še mnogo obeta. Nagrade, ki sta jih brata Novak v preteklosti prejela, potrjujejo, da sta na pravi poti.

Andrej Malenšek je v svojih fotografijah zavzel estet, ki ve, kaj hoče. Zna pa tudi svoje bogate izkušnje verno prenašati na svoje mlade varovance. Anton Grošelj se predstavlja z deli starejšega datuma, ki pa so dovolj aktualna. Sašo Rev je znan fotograf izredno odločne, komajda še kontrolirane poteze. V svojih nagrajenih fotografijah Skozi metež in Bežen spomin se skoraj dobesedno fizično izživlja. Nataša in Tine Rant sta uspešen duet. Nataša se v Bratih lirčno razdaja, dočim je Tine kompozicijsko in tehnično zrel.

Fotografije Jaka Čopa sporočajo danes, in tudi v prihodnje, tisto, kar smo morda že vsi zapomeli. Vedno znova nam odkriva nedotaknjene lepote gora ter lirčno doživljanje nepopolnih trenutkov osamljene sreče. Tone Kocjančič v svojih delih ne išče novih prijemov. Milan Polak se v svojih fotografijah ne omejuje z nobenimi zakonitostmi, deluje impresivno in lahko. Lojze Mulič se nam je predstavil kot uspešen krajinar. Izidor Trojar ustvarja in se izživlja v makro fotografiji. Njegova Nežna grafika in Vsakdanji kruh sta vredni omembe. Delujeta impresivno in obenem umirjeno. Janez Žnidar se je v Mrežah poskusil z grafiko, kar mu je odlično uspelo. Vito Pretnar je v svojih Happeningih 1—4 ustvaril srhljivo atmosfero, ki deluje enkrat-

no. Slavko Tarman se je zapisal fotografiki in njegov Martinar deluje dovolj razgibano v težkem, vročem in sajastem okolju. Franci Črv je izrazil predstavnik realne fotografije, ki je enako uspešen v krajinarstvu, železarski motiviki in športni fotografiji.

Adi Fink je enako uspešen v črno-beli in barvni fotografiji. Znan esteti je, ki s pomočjo fotografskega aparata razkriva marsikatero resnico današnjega sveta. Njegove stvaritve so v sleherni sestavini pretehtane in premišljene. Franci Kolman s svojimi deli v skupino avantgardnih realnih fotografov. Franci Kolman in pokojni Slavko Smolej sta razred

zase. Pokojni Zdravko Kragl, Valodij Stojan in Anton Blažej sodijo v okvir realne prvinjske krajinarske fotografije. Pokojni France Torkar in Tone Urbanc sta izdelana in učinkujeta prijetno ter doživeto. Matevž Mikelj deluje v svojem svetu kmečkih domačij kot tragičen memento.

Obisk na otvoritvi retrospektivne razstave je bil rekorden. Vse kaže, da si tudi klasična in moderna fotografija na Jesenicah enakovredno podajata roki. In prav je tako!

Razveseljivo pa je tudi, da so bili na otvoritvi prisotni tudi predstavniki vseh družbenopolitičnih organizacij v občini.

Slavko Tarman

STARI NOVCI, DRAGOCENA ZVRST KULTURNE DEDIŠČINE

V prostorih Ljubljanske banke — poslovne enote Jesenice, so v petek, 8. novembra, odprli razstavo »Habsburški denar za Kranjsko, Koroško, Štajersko in Goriško«, ki jo je pripravil Gorenjski muzej Kranj v sodelovanju s tehničnim muzejem Železarne Jesenice.

Krajši kulturni program ob otvoritvi je izvajal vokalni kvartet iz Zasi-pa, o pomenu in vsebini razstave pa sta govorila strokovna delavka Gorenjskega muzeja Majda Žontar in Dušan Prešeren, ki je iz svoje bogate zbirke prispeval gradivo za razstavo, poleg numizmatika Albina Pogačnika, ki je posodil nekaj novcev in sodeloval z nasveti.

Gorenjski muzej Kranj že več let pripravlja numizmatične razstave iz različnih obdobij in z različno tematiko, ki so dragocena zvrst kulturne dediščine. Letos predstavlja habsburški denar za Kranjsko, Koroško, Štajersko in Goriško. Habsburžani so namreč tesno povezani z zgodovino Slovencev, saj je trajalo njihovo gospodstvo na naših tleh skoraj šest in pol stoletja. Začetek tega gospodstva sega v 13. stoletje, v leto 1278, ko so nemški cesarji dobili v posest tako imenovane notranjeavstrijske dežele — Kranjsko, Koroško, Štajersko in Goriško — in začeli kovati novce za te pokrajine, kjer so prebivali Slovenci.

Proti češkemu kralju Premislju Otokarju II., ki si je pridobil oblast na Štajerskem, Koroškem in Kranjskem je takrat nastopil pravkar izvoljeni nemški kralj Rudolf iz rodu Habsburžanov z zahtevo, naj vrne, kar je državi v deželah v Vzhodnih Alpah protipravno odvzel. Premisl Otokar II. je izgubil bitko in življenje, dežele pa so si razdelili Habsburžani. Štajersko in Goriško so dobili Habsburžani, tirolski grofje pa Koroško in Kranjsko. Ko so ti izumrli, so Habsburžani leta 1335 po njih dedovali tudi Koroško in Kranjsko. V 14. stoletju so pridobili nato še Trst, v naslednjem stoletju pa posest celjskih grofov na Štajerskem

in, končno, leta 1500 še Goriško. S tem so postopoma zaokrožili svojo posest nad vsem slovenskim ozemljem.

S širjenjem habsburške oblasti je povezano tudi širjenje habsburškega denarja na naših tleh. Habsburžani so na naših tleh izvedli unifikacijo novcev, ki so jih kovali tudi v kovnicah drugih habsburških pokrajin v okviru avstrijsko-nemškega cesarstva, nekatere kovnice pa so tudi opustili. Razstava habsburškega denarja prikazuje torej del slovenske zgodovine, njen pomen pa je tudi v tem, kakor je poudarila Majda Žontar, da želi opozoriti na novce kot dragoceno zvrst kulturne dediščine.

Dušan Prešeren, avtor razstave, ki je prispeval gradivo za razstavo iz svoje bogate zbirke, poleg že omenjenega Albina Pogačnika, je podrobno predstavil razstavljene odločke novcev in kovnice, kjer so jih izdelovali. Na razstavi ni bilo mogoče predstaviti vseh odločkov, namen je bil, kakor je dejal Dušan Prešeren, pokazati kovance, ki so jih kovali na Koroškem in Štajerskem z oznakami in grbi tedanjih notranjeavstrijskih dežel.

Fotografije za razstavo sta izdelala Drago Holynski, fotograf Gorenjskega muzeja Kranj, in Irena Kučina, fotografinja tehničnega muzeja Železarne Jesenice. Finančno sta razstavo omogočili kulturni skupnosti Kranj in Jesenice, del sredstev pa je prispevala tudi Ljubljanska banka Temeljna banka za Gorenjsko, Kranj.

Razstava habsburškega denarja za Kranjsko, Koroško, Štajersko in Goriško bo v prostorih Ljubljanske banke — poslovni enoti Jesenice, Titova 8, odprta do 22. novembra.

TEH NAŠIH ŠESTDESET LET ...

KRIZNO LETO — BREZ TRADICIONALNE RAZSTAVE

Tega leta je zaradi pomanjkanja denarja odpadla tradicionalna razstava ob dnevu republike. Člani so zato več sodelovali na foto razstavah po Sloveniji in Jugoslaviji ter v tujini. V klubskih prostorih so imeli troje zanimivih projekcij. Potopisno predavanje iz diaprojektiva Potovanje v Tunis je pripravil član kluba ing. Miran Jenko, drugo predavanje, Lepote naših planin, pa tov. Kolman. Iz Ljubljane so povabili mojstra fotografije Vlastjo Simončiča, ki je prikazal Novosti foto-kino 68 v Kölnu.

Aktivni člani — razstavljalci so razstavljali na Reki, v Ljubljani, v Zagrebu, Murski Soboti, Derventi, Sisku, Panticosi, v Maglaju, Trzinu, Banovcih, Hong Kongu, Proloču, Sydneyu in Buenos Airesu. V zadnjih treh letih so razstavljali na mednarodnih razstavah po vseh kontinentih. V razstavnih katalogih se je pojavljalo ime železarskih Jesenic.

Zaradi pomanjkanja sredstev ni bilo začetnega in nadaljevalnega foto tečaja. Idealizem je začel popuščati. Tudi najbolj zagrizen idealist naposled popusti, če se mora venomer boriti s finančnimi težavami.

V POČASTITEV 100-LETNICE ŽELEZARNE — SOLIDNO PRIPRAVLJENA 2. MEDKLUBSKA RAZSTAVA ČLOVEK IN JEKLO — 69

Leto 1969 je bilo v znamenju praznovanja 100-letnice Železarne. Klub je prispeval skromen delež k jubileju s pripravo razstave na Jesenicah. Sredstva sta prispevala Železarne in

ObOLT Jesenice. Na razstavi so se člani kluba odlično izkazali, prejeli so lepa priznanja. Organizacijska stran je bila brez pripomb, predstavljene fotografije pa na izjemni umetniški višini.

Nagrade je žirija razdelila takole: v posamezni konkurenci je Kolman prejel zlato medaljo, Franc Makovec srebrno in ing. Miro Skube bronasto medaljo. V konkurenci kolekcij je prejel Črv zlato in Kolman srebrno medaljo.

Prav na Jesenicah je vzklila ideja o organizaciji medklubskih in zveznih foto razstav z naslovom Človek in jeklo. Te razstave so postale tradicionalne. Na njih so merili moči slovenski in ostali jugoslovanski fotoamaterji — železarji.

Začetni foto tečaj niso izvedli zaradi premajhnega števila prijav. Reportažno okno so menjali petkrat. Enajst razstavljalcev je sodelovalo s svojimi deli na razstavah doma in v tujini.

Statistika udeležbe jeseniških fotoamaterjev na povojnih republiških in zveznih razstavah je uspešna. Dve leti zaporedoma je kolektiv fotoamaterjev zasedel prvo mesto v državi. Njihova dela so bila desetletja nagrajevana na mednarodnih in svetovnih foto razstavah. S svojimi deli so uspešno predstavljali lepote železarskega kraja, ljudi in njihovo trdo delo.

45-LETNI JUBILEJ — 1970

V začetku sedemdesetih let doseže foto klub vzpon v umetniškem smislu. Skupina mladit obetavnih avtorjev je začela z novimi tehnikami. Ustvarjali so fotografije s konceptualno vsebino. Prodor mladit je bil uspešen. To obdobje odlikuje dobra povezava s svetom (katalogi, revije, razpisi). Originalnost pristopa in izdelave ter izbira motiva se v tem obdobju pogosto prekrivajo.

Zaradi pomanjkanja sredstev niso pripravili foto razstave. Uspehi so izpeljali začetni foto tečaj. V reportažnem oknu so izmenjali osem reportaž. Doma in v tujini je razstavljalo enajst članov. Sašo Rev je prejel na zvezni mladinski razstavi. Jajce 70 srebrno plaketo, v Novem Sadu pa zlato. Kolman je prejel bronasto plaketo za color dia, Črv pa tretjo diplomu za kolekcijo v Slovenski Bistrici.

Organizirali so klubski izlet v Kamniško Bistrico. Udeležilo se ga je deset aktivnih članov. Izlet je pripomogel k tovariškemu zblizanju članov.

PRIDOBITEV MLADIT IN VSTOP V KLUBSKE VRSTE — LETO 1971

Vključevanje mladit v delo odbora kluba in dostojna predstavitev le-teh na domačih, republiških in zveznih foto razstavah, je jamstvo za nadaljnjo rast in življenje kluba. V letu 1971 so pripravili dve foto razstavi. Ob 10. obletnici smrti mojstra

fotografije Slavka Smoleja je bilo razstavljeno 60 fotografij, ki imajo zgodovinski pomen.

Druga akcija, ki jo je pripravil odbor, je bila postavitev skupne 3. medklubske in 15. gorenjske razstave umetniške fotografije. Prvič so videli na Jesenicah izbor kvalitetne jugoslovanske fotografije.

Mladi član Sašo Rev je prejel 1. diplomu na tretji medklubski razstavi. Kolman pa je prejel na 15. gorenjski razstavi zlato (posamezniki) in srebrno plaketo (kolekcija). Milan Polak pa je prejel 1. diplomu (posameznik).

Klub je to leto dosegel 4. mesto v Sloveniji.

RAZSTAVE PRIREJAMO ZA OBČINSTVO, NE ZA SEBE PESTRA DEJAVNOST — 1972

S klubsko razstavo na Jesenicah v počastitev občinskega praznika so opozorili družbenopolitične organizacije, da klub dela in živi. Razstava je bila pripravljena v novem kulturnem domu Albina in Julke Pibernik na Javorniku. Primernih razstavnih prostorov pa v občini še ni bilo. Reportažno okno so zamenjali 15-krat.

Posebno priznanje so dobili nekateri naši aktivni razstavljalci: Kolman — srebrno medaljo v Kranju, Rev — zlato medaljo (posameznik) in zlato medaljo (kolekcija), Stojan — diplomu na Reki, Kolman — diplomu v Sarajevu in bronasto medaljo v Španiji.

V tem letu so imeli veliko akcij. Najprej so izdelali interne klubske plakete Andrej Prešeren. Idejo zanjo je dal tov. Urbanc. Prvič so bile plakete podeljene za občinski praznik 1. avgusta 1972. Žal, Toneta Urbanca takrat ni bilo več med njimi. Umrl je 26. julija tega leta. S tem so izgubili prijatelja in vsestranskega organizatorja ter dolgoletnega predsednika kluba. Že pred letom so izvedli, da ga je bolezen hujše prizadela. Verjeli so, da bo s svojo energijo in zagnanostjo uresničil še veliko načrtov. Trpko je bilo spoznanje, da Toneta Urbanca ne bodo več srečevali. Bil je samorastnik klenega značaja. Na zadnji seji odbora kluba 24. julija je bil Tone zadovoljen, ko je videl prvi odtis nove plakete. Žal ni dočkal, da bi plaketo v znak priznanja za zasluge tudi prejel.

Zlata plaketa »A. Prešeren« je bila za prizadevno in vsestransko nesebično delo posmrtno podeljena Tonetu Urbanecu. Zlate plakete so prejeli še Matevž Mikelj, Jaka Čop ter Nežika Prešeren. Plaketo so prejeli še predsednik ObOLT Jesenice Župancič, pokrovitelj razstave predsednik Sob Jesenice Žvan in predsednik Sob Radovljica.

POHVALE ZA »LEPE ROŽE IN VARSTVO OKOLJA«

Za posebno prizadevanje v akciji »Lepe rože in varstvo okolja« pri Turističnem društvu Jesenice so bili v letu 1985 pohvaljeni naslednji krajan:

Cesta revolucije: Stanko Azman, Alojz Beguš, Vlado Jurešek, Ana Križnar, Kristina Kocijančič, Martina Medja, Safeta Mulalič, Peter Pavlič, Pavla Pintar, Vera Rebolj.

Cesta Cirila Tavčarja: Vera Car, Mojca Čop, Štefka Langus, Ljudmila Lenardič, Mimi Lužovec, Nežka Majcen, Minum Mlađić, Drago Obid, Rozina Peskar, Tone Rebolj, Vojo Vujović, Marija Zorman.

B. B.

SEJMA RABLJENE ZIMSKE ŠPORTNE OPREME

Smučarski klub Jesenice organizira vsakoletni sejem zimskošportne opreme od 18. do 23. novembra v dvorani delavskega doma pri Jelenju. Prodajalcem bodo lahko pri ocenitvi opreme svetovali strokovnjaki SK. Svetovalci bodo tudi kupcem pri nakupu. Klub bo zaračunal 15 % provizijo od prodane opreme.

Vsi tisti, ki bodo opremo prodajali, morajo denar ali neprodano opremo dvigniti do sobote, 23. novembra, do 12. ure. Če tega ne bodo storili, bosta oprema in denar ostala v SK.

Sejem bo odprt od 8. do 12. ure in od 15. do 19. ure, v soboto pa od 8. do 12. ure.

Vabljeni!

Alpski smučarski klub Kranjska gora organizira že tradicionalen sejem zimskošportne opreme od 16. do 17. novembra v Smučarskem servisu — Bernik.

Prodajalcem oziroma kupcem bodo z nasveti pomagali strokovnjaki kluba. Klub bo zaračunal 15 % provizijo od prodane opreme. Opremo bodo sprejemali v petek od 15. ure dalje.

Sejem bo oba dneva odprt 9. do 18. ure. Vabljeni!

ASK Kranjska gora

DEŽURNI TRGOVINI

V soboto, 16. novembra, bosta na Jesenicah od 7. do 18. ure odprti trgovini:
DELIKATESA, Kašta 2 na tržnici, Titova 22, in
DELIKATESA, poslovalnica 2, Titova 58.

DEŽURNA LEKARNA

V mesecu novembru bo za občini Jesenice in Radovljica dežurna lekarna na Bledu.

REŠITEV KRIŽANKE IZ 44. ŠTEVILKE ŽELEZARJA:

Oportunist, Karantanka, Aristotel, rast, posek, Ina, Ain, Ri, Oka, znanost, karamelo, tor, AA, Ortega, Ekonom, odmor, ost, Von, Tagora, Keita, stev, rokada, er, Krn, Gea, Ruina, Edit, RC, koo, plan, namot, ferolitine, aspirant, Krka, Jakac, skok, Lea.

GLEDALIŠČE »TONE ČUFAR« JESENICE

V soboto, 16. novembra, ob 19.30 — Večer pantomime ČRNO-BELO. Nastopila bosta pantomimika Andres Valdes in Jana Kovač. Za izven.

Prodaja vstopnic uro pred predstavo pri blagajni gledališča, rezervacije vsako dopoldne od 8. do 14. ure v pisarni gledališča, osebno ali po telefonu (064) 81-260.

Kaj bomo gledali v kinu

KINO RADIO

15. novembra, franc. barv. erot. pust. film ŽENSKI KONVOJ ob 17. in 19. uri, ob 21. uri premiera nem. barv. komedije NADLOGA Z DVOJNİKOM.

16. novembra, nem. barv. komedija NADLOGA Z DVOJNİKOM ob 17. in 19. uri.

17. novembra, amer. barv. glasb. film MOJE PESMI — MOJE SANJE ob 17. in 20. uri. (Cena vstopnice 200 din)

18. novembra, amer. ital. barv. pust. film SUPER VOHLJAC ob 17. in 19. uri.

19. novembra, jug. barv. shrljivka DAVITELJ PROTI DAVITELJU ob 17. in 19. uri.

20. novembra, FILMSKO GLEDALIŠČE: amer. krim. drama BRAGOTINEC (SCARFACE) ob 16.30 in 19.30 uri. (Cena vstopnice 200 din).

21. novembra ZAPRTO!

KINO PLAVŽ

15. novembra, amer. barv. glasb. film MOJE PESMI — MOJE SANJE ob 17. in 20. uri. (Cena vstopnice 200 din).

16. novembra, franc. barv. erot. pust. film ŽENSKI KONVOJ ob 18.

in 20. uri. Film ni primeren za otroke!

17. novembra, amer. ital. barv. pust. film SUPER VOHLJAC ob 16. uri, ob 18. in 20. uri nem. barv. komedija NADLOGA Z DVOJNİKOM.

18. novembra, hongkonški barv. karate film V ZMAJEVEM GNEZDU ob 18. in 20. uri.

19. novembra, franc. barv. erot. film EMANUELA 2 — ANTIDEVIKA ob 18. in 20. uri. Film ni primeren za otroke!

20. novembra, ZAPRTO!

21. novembra, ital. barv. western film SAMO BOG ODPUŠČA ob 18. in 20. uri.

KINO DOVJE

17. novembra, amer. barv. vojni film POBEG V ZMAGO ob 19. uri.

KINO KRANJSKA GORA

15. novembra, ital. barv. western film SAMO BOG ODPUŠČA ob 18. uri.

16. novembra, amer. barv. shrljivka OBSEDENOST (AMITYVILLE) ob 20. uri.

19. novembra, amer. barv. erot. film ŠAMPANJEC ZA ZAJTRK ob 19. uri.

REŽIJA: Slobodan Šijan

IGRAJO: Taško Nacič, Srdjan Šaper, Sonja Savić

Tretji Šijanov film (Ko tamo peva, Maratonci trče počastni krug), na programu kina Plavž bo v petek, 15. novembra, nas sooča z balkansko urbanostjo, tj. z davitelji, ki šele omogočajo, da neko mesto postane vlemesto. »Njegovo poigravanje s horor tematiko je večstranska parodija: parodija na žanr (»komedija groze« ali »komična shrljivka«), parodija na filmski okus in filmsko kulturo, parodija na razpredanja o vlemestni naravi beograjskega podzemlja ter parodija na bradata ali golobrada umovanja o rečeh tega življenja sploh. Avtor filma se s svojo snovjo igra, ne da bi aludirjal na karkoli relevantnega zunaj nje. To svojo estetsko formulo je sicer konsekvntno izpeljal, vendar filma, čeprav na njegovo estetiko pristajamo, ni realiziral tako, da bi ga lahko označili kot v sebi zaokroženo, duhovno in posrečeno delo. Gledalca preprosto ne osvoji in ne očara, kar pomeni, da ne izpolni svojega temeljnega in hkrati edinega namena: biti umetnina.«

Pisca kritike (Ekran 5-6, 1984) moti, da Šijan ne aludira na karkoli zunaj snovi, s katero se le igra, da film ni zaokroženo, duhovito in posrečeno delo, skratka, ni umetnina.

Dovolj argumentov — čeprav je bil piščev namen morebiti drugačen — da si film velja ogledati.

GOSTOVANJE PEVSKEGA ZBORA S PRIMORSKE V PODNARTU

V soboto, 16. novembra, ob 19. uri bo v Domu kulture v Podnartu gostoval moški pevski zbor France Bevk iz Smarj pri Kopru, ki ga vodi Rožana Kostial. Zbor s Primorske ima z moškim komornim zborom iz Podnarta že dolgoletne prijateljske stike in vsako leto enkrat si zbora izmenjata gostovanja. Letos bosta zbora priredila koncert v Podnartu.

VAS ZANIMA INDIJSKA GLASBA?

V okviru Glasbene mladine bo Martin Lumbar, zaposlen kot učitelj razrednega pouka, predstavil indijsko glasbo. Je samouk — kantavtor (vokal in kitara), zanima pa ga tudi indijska glasba. Njegova glasbena ura vsebuje prikaz indijskih glasbil (sitar, tabla), nekaj primerov indijske glasbe (Raga ločenih ljubimcev, Ljudska, Raga o smrti, Raga neskončnega trenutka), improvizacijo na tabli, v komentarju pa se dotakne tudi teorije indijske glasbe.

Glasbena ura je namenjena višji stopnji osnovne šole in srednjim šolam.

Razpored prireditev:

- 20. november ob 9.30 v GTČ za OŠ Prežihov Voranc in šolo Polde Strazišar,
- 20. november ob 11.30 in 13.30 na osnovni šoli Tone Čufar,
- 21. november ob 9.30 na osnovni šoli Koroška Bela,
- 21. november ob 11.30 na osnovni šoli Žirovnica,
- 21. november ob 9. uri na osnovni šoli v Mojstrani,

- 22. november ob 10.15 na osnovni šoli Kranjska gora,
- 22. november ob 12.30 in 13.30 v Kosovi graščini za CSUI Jesenice.

ZAHVALE

Ob nenadni in boleči izgubi drage žene, mamice, mame

IVANKE ŠTROS

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki ste nam pomagali v teh težkih trenutkih. Iskrena hvala kolektivom DO Iskra Telematika Blejska Dobrava, TOZD Plavž — vzdrževanje, TOZD Strojne delavnice, PEP Ljubljana TOZD El Jesenice, HK Kranjska gora, sosedom za izrečeno sožalje, podarjeno cvetje ter denarno pomoč. Iskrena hvala govorniku za poslovljene besede, pevcem za zapete žalostinke ter vsem, ki ste jo pospremili na njeni zadnji poti.

Zalujoci: mož Franci, sinovi Darko, Branko in Boris z družino.

Ob smrti očeta se iskreno zahvaljujem sodelavkam KSI za denarno pomoč.

Mira Žibert

TOZD Vatrostalna se zahvaljujem za darilo in obisk na domu, nadzornikom TOZD Remontne delavnice pa za prirejen piknik in darilo. Vsem želim še veliko delovnih uspehov.

Blaž Reškovic

Sodelavcem se zahvaljujem za denarno pomoč v času moje bolezni.

Redo Horozović

Društvu upokojencev Javornik-Koroška Bela se prav lepo zahvaljujem za čestitke ob mojem življenjskem prazniku.

Franc Primožič

SPARNOST		BIVŠI KAMPUC. DUKTOR NOL		ŽENSKO IME		ŽENSKI SPORNI REKURIT		OMLACEN SNOPI SLAME		LITAK		ZEMELJE NABOTEN PRI PUSKI		NOGOMETNA PANČEV	
8		14		13		7		1		1		1		1	
RAZVA-LINA		TOPO-RISCE		BIV. HOK. OLIMPIJE (IRIRANI) HESTO V SREBICI		ALINEA		TONE FORNERI CETRJI DEL		KOŠARKAR KLUB		IVAN KRILOV		SAŠA ? VETER NIMA CEST	
DROBEN SVEDER		LASKI KOSTANJS FRANCOŠKI KOMEDIO-SRAF		MAKEDON. PESNIK RACIN		PRITOK FULBE V ZERN		PODZEMNI HODNIK		3		LITERAR. JUNAK GRAY		ZBIRANJE JAVNEGA MNENJA	
OBOK		10		4		4		5		5		15		16	
TRUP		12		14		15		16		17		18		19	
NOGOMET. BAHTEC		13		14		15		16		17		18		19	
GALSKI KNER IN VOŠKO-VOĐA		14		15		16		17		18		19		20	
ITALIJAN. DENARNA ENOTA		15		16		17		18		19		20		21	
EDEN OD RODITE-LSEV		16		17		18		19		20		21		22	

ČRKE Z OŠTEVILČENIH POLT V KRIŽANKI PRENESITE V ZGORNJI LIK TAKO, DA DOBITE BRANO VODORAVNO AFRISKI PREGOVOR.

HOKEJ NA LEDU

V soboto, 16. novembra, ob 18. uri:

JESENICE : KRANJSKA GORA

V sredo, 20. novembra, ob 18. uri:

KRANJSKA GORA : CRVENA ZVEZDA

V četrtek, 21. novembra, ob 18. uri:

JESENICE : E.H.C. Davos (Švica)

Tekma za pokal evropskih prvakov

V soboto, 23. novembra, ob 18. uri:

JESENICE : VOJVODINA

Vabljeni!

HOKEJ NA LEDU

ŠE DVE KOLI — KONEC PRVEGA DELA

Izid tekme Jesenice proti »reče-belim« (3:2 — 2:2, 1:0, 0:0) bi bil lahko še boljši, saj so Jeseničani pripravili veliko priložnosti. Tekma je bila bolj »manevrska«, saj so se oboji zavedali pomembnosti dvoboja. Prav zaradi tega je bilo tudi veliko napak.

V petnajstem kolu so Jeseničani sicer premagali Cinkarno z 9:5 (2:2, 3:2, 4:1), vendar se niso posebej izkazali. Požrtvovalni Celjani so jih krepko namučili, saj so po vodstvu Jeseničanov rezultat dvakrat izenačili. Šele proti koncu dvoboja so Jeseničani zaigrali bolje, predvsem bolj učinkovito in zmagali.

Kranjskogorci so po zmagi nad Avto-prevozom 8:3 (1:1, 2:0, 5:2) gostovali v sarajevski Zetri. Novinec Bosna je prav na domačem ledu premagala vrsto nasprotnikov, med njimi celo Kompas Olimpijo. Kljub temu, da so bili Sarajevčani favoriti, so morali priznati premoč gostov. Srečanje je bilo zares razburljivo in zanimivo. Sarajevčani so v šestnajsti minuti povedli z 2:0. Kranjskogorci so rezultat ize-

načili. Ko so Sarajevčani še enkrat povedli s 3:2, so Kranjskogorci zaigrali še bolj požrtvovalno in povedli s 4:3 in 5:4. Dubenik je v 57 minuti izenačil na 5:5. Kranjskogorci so po bliskovitem protinapadu, ki ga je z lepim zadetkom kronal Marjan Lah, prav v zadnji minuti srečanja, zmagali.

Na tribunah v Zetri se je zbralo skoraj 5.000 gledalcev, kar je še en dokaz več, da je hokej napravil velik »boom« v Sarajevu.

Pred hokejisti v prvi zvezni ligi sta še dve koli, sedemnajsto in osemnajsto. V sedemnajstem se bodo Jeseničani pomerili s Kranjsko goro, v osemnajstem pa v Beogradu s Partizanom. To srečanje bo tudi odločalo o tem, katero moštvo bo osvojilo prvo mesto v prvem delu in vstopilo v drugega s štirimi točkami, drugo uvrščeno moštvo pa v s tremi v drugi del tekmovanja.

Kranjskogorci pa bodo v osemnajstem kolu igrali doma s Crveno zvezdo.

ZAČELI SO TUDI PIONIRJI IN MLADINCI

Na Jesenicah se zavedamo, da bomo imeli dober hokej le, če bomo vzgajali svoj igralski kader. Zato v hokejskem klubu mladim posvečajo veliko pozornosti. Žal je drsalisce v Podmežakli preza-seđeno, veliko težav povzroča tudi dvoiz-menski pouk, pa vendar delo poteka za-dovoljivo. Trenutno deluje v klubu hokejs-ka šola pod vodstvom Viktorja Tišlerja. Obiskuje jo petdeset otrok. Po hokejski šoli bodo otroci napredovali v pionirski ekipi Jesenic in Kranjske gore.

V mladinski konkurenci imamo prav tako dve ekipi, čeprav pionirska ekipa Jesenic igra v obeh konkurencah. Pionir-je Kranjske gore vodi Milan Jan, mladince pa trenira Matko in Erni Medja. Pionir-je oziroma mladince Jesenic trenira Janez Mlakar. Pri delu jim kot tehnična vodja pomaga Tone Jenstrle in Marjan Glavič.

Kot smo že omenili, je glavni problem pomanjkanje terminov za trening. Zato bi veljalo razmisliti o gradnji manjšega pomožnega drsalisca ob vnožju nekdan-je skakalnice.

Sicer pa se je za najmlajše že začelo tekmovanje v republiški ligi. Poglejmo rezultate prvega in drugega kola.

I. SKL — ŽENSKÉ

NOVO MESTO : JESENICE 72:66 (35:22)

Novo mesto, športna dvorana, gledal-ecv sto, sodnika Kunc in Stankovič (Lj).

Jesenice: Rozman 2, Deretič 2, Šmitran 11 (7:3), Felc 18 (4:3), Bartelj, Lah 10, Stražisar 12 (7:4), Krznarič 8, Ulčar 1 (2:1), Smolej 2, Zrnčič.

Košarkarice Jesenic so v Novem mestu izgubile po izredno razburljivo igri. Pri krojenju rezultata so pomembno vlogo odigrali zapisnikar in sodnika. Kljub temu pa je treba priznati, da so bile glavni krivce za poraz igralkice Jesenic same. Ka-tastrofalno slabo so odigrale prvi polčas, s slabim gibanjem v obrambi so omogo-čale gostiteljskim neovirano metanje na koš, v napadu pa so bile izredno neučin-kovite. Tudi igra v prvih minutah druge-ga polčasa ni bila boljša. V 25. minuti so Novomeščanke vodile že za 21 košev. V zadnjih 15 minutah igre so s spremenje-nim pristopom Jeseničanke presenetile.

Spremenile so igro v obrambi in neza-držno zmanjševale razliko. V 16. minuti so nastopili zapisnikar in sodnika. Oseba napaka, ki jo je naredila Felčeva, so pisali Krznaričevi, ki je v teh minutah zelo dobro igrala v obrambi in pametno organizirala napade. Takoj v naslednjem napadu sta sodnika dosodila osebno na-pako Krznaričevi. Zapisnikar ji je napa-ko vpisal kot peto. V tem času so Novomeščanke vodile le še za štiri koše. Izkoristile so nezbranost in ogorčenost jeseniških košarkaric, dosegle osem koš-ov zapored in zmagale. V zadnjih minu-tah so Jeseničanke sicer zmanjšale razli-ko, za spremembo rezultata pa je bilo premalo časa.

V soboto igrajo košarkarice KK Jeseni-ce doma s prvouvrščeno ekipo KK Ilirija, ki je letos verjetno edini kandidat za pr-vačka. Tekma bo ob 19,30 v telovadnici CSUI.

KADETINJE

JESENICE : CIMOS — 49:55 (19:26)

Jesenice: Hadimuratović, Bešić 3, Strajnar 2, Felc 34, Ališić 2, Zrnčič 8, Jokić, Šringer, Setić, Stojanović.

Jeseniske kadeťinje so v tekmi z vrsti-cami iz Senožeč, ki so bile v lanskí sezoni pionirske prvakinje, pokazale eno boljših iger v letošnji sezoni. Čeprav so zaradi mladosti in neizkušenosti naredile veliko napak v napadu, se igralkam pozna, da iz tekme v tekmo napredujejo. Škoda je, da jim na Jesenicah ne moremo nuditi bolj-ših razmer za treniranje.

KEGLJANJE NA LEDU

Začelo se je slovensko moštveno tek-movanje v kegljanju na ledu. V nedeljo, 10. novembra, se je na ledeni ploskvi v dvorani pod Mežaklo pomerilo 14 ekip. Organizatorju, Kegljaškemu klubu na le-du Jesenice, so se prijavile ekipe iz Ra-teč, Kranjske gore, Bleda, Žirovnice in Jesenic. Ekipa iz Žirovnice se tekmova-nja iz neznanega vzroka ni udeležila.

Tekmovanje je trajalo 7 ur. Dvoboji ne-katerih ekip so bili na zavidljivi ravni. Videlo se je, da so se kegljači marljivo pripravljali tudi v poletni sezoni. V pri-hodnje lahko pričakujemo lepe medna-rodne uvrstitve. Po prvem kolu s petimi točkami prednosti vodi Vatrostalna, ki je samo z Železarjem igrala neodločeno. Za Vatrostalno so nastopili: Milenko Perić, Ante Bozo, Rudi Šapek in Ivan Železnikar.

Rezultati: 1. Vatrostalna-Jesenice 25 točk, 2. Murka — Jesenice 20 točk, 3. HV

VATROSTALNA VODI

Jesenice 20 točk, 4. Piber-Bled 20 točk, 5. Železar — Jesenice 17 točk...

V četrtek, 7. novembra, je bilo v hali pod Mežaklo 1. kolo slovenskega prvenstva za posameznike v bližanju in zbija-nju. Tekmovanja so se udeležili tekmo-valci iz Rateč, Kranjske gore, Bleda in Jesenic. Tekmovanje je organiziral Ke-gljaški klub na ledu Jesenice. Novost na tekmovanju je bila, da je tekmovalce do-bil drsno ploskev pri organizatorju. Po 1. kolu vodi član ekipe Murka Vladimir Sodja (133 točk).

Rezultati: 1. Vladimir Sodja (133 točk), 2. Franci Kralj (126 točk), 3. Franc Benede (121 točk), 4. Rudi Plesničar (120 točk), 5. Ante Bozo (117 točk).

Ruša

Jeklena pajčevina (foto: I. Kučina)

JUDO NERESNOST IN NEBORBENOST

V Slovenski Bistrici je bil v soboto, 9. novembra, turnir tretjega kola ekipne prvenstva Slovenije v judu. Nastopile so ekipe Impol II, Šiške in judo sekcije TVD Partizan Jesenice.

Rezultati: Jesenice : Šiška 0:14 (0:53), Jesenice : Impol II 2:12 (10:57) in Impol II : Šiška 12:2 (26:10). Edino zmago Jeseničanov v dvoboju z Impolom je dosegel Stražisar, nastopili pa so še: Vidic, A. Hadžić, Sekulić, Durmišević, Dvorsak, Kolaric in Čebulić.

Jeseniški judoisti so bili tudi tokrat neresni in premalo borbeni, kot da se ne zavedajo, da je uspeh ekipe odvisen od vseh in ne le od posameznikov.

Po treh kolic SLJ so jeseniški judoisti z dvema točkama na repu lestvice. Četrto kolo SLJ bo 23. novembra. Na turnirju v Kranju bodo nastopile ekipe Triglava, Olimpije II. in Jesenic.

USPEH PIONIRJEV

V nedeljo, 10. novembra je bil na Vrhniki v počastitev dneva raketno topniških enot JLA tretji pokal Golovca v judu. Na-pole so pionirske in članske ekipe za-hodne Slovenije.

V pionirski konkurenci je nastopilo de-vet ekip, med njimi tudi ekipa judo sekci-je TVD Partizan Jesenice, in sicer: Mata-rugić, Grčar, Samo in Edvin Karahodžić, Krajzelj, Japelj, Džafić in Begić. Jeseni-čani so v štirih dvobojih dosegli tri zma-ge. Edini poraz so doživeli v finalu proti Olimpiji II. z 10:2 (50:3). Premagali pa so Olimpijo I s 4:2 (26:20), Golovec I s 7:5 (30:8) in Golovec II. z 8:6 (33:23). Jeseni-ški pionirji so tako osvojili odlično drugo mesto za Olimpijo II in pred Šiško.

Nastopile so tudi širše članske ekipe. Od jeseniških članov so na pot odšli le trije, ostalih pa iz neznanih vzrokov ni bilo. Jeseniški ekipi so na pomoč prisko-čili domačini, kar pa tudi ni bilo dovolj za več kot četrto zadnje mesto. Zmagala je ekipa Olimpije pred Šiško in Golovcem. Za jeseniške judoiste so nastopili: Straži-sar, Dvorsak in Horvat.

Tretji pokal Golovca je odlično uspel. Tekmovanje je pripravil judo klub Golo-vec pod pokroviteljstvom vojakov VP 1267 iz Vrhnike in ob pomoči krajanov KS Štepanjsko naselje.

V soboto, 16. novembra, bodo na ekip-nem turnirju v Ljubljani nastopili jese-niški pionirji in poskušali dokazati, da uspeh na Vrhniki ni bil naključen.

-tok

NA JESENICAH

ZMAGALA FERBEŽAR IN MARKEŽEVA

Namiznoteniški klub Jesenice je v so-boto izvedel prvi letošnji pozivni namiz-noteniški turnir za pionirje in pionirke Gorenjske. Poleg domačih igralcev so na-stopili še igralci Triglava, Kranja, Save, Ljubnega in Križ. Skupno je nastopilo 23 pionirjev in 15 pionirk, kar je skoraj vse, kar trenutno premore vsa Gorenjska. Igralci in igralkice Jesenic zelo odstopajo od ostalih, kar je razvidno tudi iz doseže-nih rezultatov, saj so vsa prva mesta pri-padla Jeseničanom.

V prvi skupini pionirjev je brez poraza osvojil prvo mesto Robert Ferbežar pred klubskim tovarišem Zmagom Pemom, ki je prav tako igral zelo dobro in izgubil sa-mo z zmagovalcem. Naslednja mesta so zasedli: četrto Elen Halilagić iz Murove, deveto Grega Rožić in enajsto Klemen Markež. V drugi skupini je prvo mesto osvojil Robert Rupnik iz Murove, Peter Rožić je bil tretji, Matej Eniko sedmi, Aleš Sajger iz Murove osmi, Alen Halila-

gić deseti ter Tomaž Canjuga iz Murove enajsti.

Pri pionirkah je prvo mesto pripadlo Barbari Markež. Presenetljivo dobro je zaigrala Tina Zupančič, ki je osvojila drugo mesto pred Mojco Smolej in Uršo Samar. Vanja Klemenc je bila šesta, sed-mo mesto pa je pripadlo Sabini Koselj iz Murove. V drugi skupini je peto mesto dosegla Elvira Sadiku, šesto pa Saša Ko-selj iz Murove.

NTK Jesenice je v soboto izvedel tečaj za republiške sodnika namiznega tenisa. Tečaj je vodil mednarodni sodnik Ludvik Bavčar z Raven, udeležilo pa se ga je 28 kandidatov. Izpit za republiškega sodni-ka je opravilo 20 kandidatov. Tako je se-daj na Jesenicah poleg enega zveznega sodnika še 37 republiških sodnikov, kar povsem ustreza za izvedbo republiških in drugih prireditve.

(Š)

SREČANJE DRŠALCEV

OB 40-LETNICI ŠD JESENICE

V počastitev 40-letnice ŠD Jesenice je Drsalni klub Jesenice v nedeljo, 3. no-vembra organiziral prijateljsko srečanje drsalcev v vseh kategorijah. Povabljeni so bili tekmovalci vseh slovenskih klubov ter Aurona iz sosednje Italije, vendar so se tekmovanja, poleg jeseniških, udeležili le še drsalci DKK Olimpija Ljubljana. Razlog za slabo udeležbo je najbrž zgo-dnji termin tekmovanja, saj je večina klub-ov s pripravami za novo sezono šele do-bro začela. Tu se je pokazala tudi pripra-vljenost tekmovalcev, ki so naredili še mnogo napak in prikazali precej še ne-dovolj izdelanih elementov. Tokrat so se pomerili le v prostem programu, mladinci in člani pa še v obveznem kratkem programu, saj bi za vožnjo obveznih likov najbrž zmanjkalo časa.

Med PIONIRJI C je 1. mesto osvojil Ju-re Kovač, Olimpija, med PIONIRKAMI C pa je zmagala Špela Jalen, Olimpija, pred Melito Čelešnik, DK Jesenice.

V skupini PIONIRJEV B je slavil Jan Čejvan, Olimpija, z minimalno prednost-jo pred Primožem Čelešnikom, DK Jese-nice, ki je tokrat drsal nekoliko pod pri-čakovanji. Tretje mesto je osvojil Todi Radošević, DK Jesenice.

Izredno izenačene so bile PIONIRKE B, kjer je zmagala Barbara Skobrne, Olimpija, pred klubsko tovariško Nino Stupan in jeseniško tekmovalko Tino Berlot.

PREPRIČLJIVA ZMAGA SLOVENIJE

Že 33. srečanje mladinskih reprezen-tanc Slovenije in Vojvodine v športni gimnastiki se je končalo s prepričljivo

zmago slovenskih telovadcev in telovadk. Pri dekletih so se na najvišja mesta uvr-stile Mojca Zamuda, Saša Deželak in Ve-sna Stare. Pomemben delež k zmagi pa je prispevala tudi jeseniška telovadka San-dra Stefanovski.

Sandra je tekmovala zelo odločno in borbeno, vendar ni bila kos bolje pripra-vljenim in razpoloženim sotekmovalkam iz reprezentance. Tudi tokrat je na dvo-višinski bradlji napravila več grobih na-pak, kar ji je onemogočilo poseči po vid-nejši uvrstitvi. Najboljše je tekmovala na gredi, kjer je prejela tretjo oceno.

Po prvih tekmovanjih v novi tekmoval-ni sezoni lahko sklenemo, da jeseniška gimnastika vztrajno napreduje. Velika slabost naših telovadk pa je slaba fizična pripravljenost in prevelika želja po hi-trem učenju zahtevnih elementov.

REZULTATI:
Ženske: 1. Zamuda 36,45; 2. Stare 35,95; 3. Deželak 35,85... 12. Stefanovski (vse Slov.) 32,20.

Ekipno: 1. Slovenija 178,05; 2. Vojvodi-na 169,80.

Moški: 1. Hodžič 56,65; 2. Janežič 54,84; 3. Zobeč 52,30 (vsi Slov.).

Ekipno: 1. Slovenija 269,30; Vojvodina 254,60.

TM